

Tisdagen den 6 maj

Kl. 13.00

§ 1 Föredrogs, men bordlades åter konstitutionsutskottets betänkanden nr 15–17, skatteutskottets betänkande nr 23, justitieutskottets betänkanden nr 15–21, lagutskottets betänkanden nr 20 och 21, utrikesutskottets betänkande nr 6, utbildningsutskottets betänkande nr 14, jordbruksutskottets betänkanden nr 10 och 17 samt näringsutskottets betänkande nr 26.

§ 2 Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

Föredrogs socialförsäkringsutskottets betänkande nr 16 med anledning av propositionen 1975:36 om ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m. jämte motioner.

I propositionen 1975:36 hade regeringen (socialdepartementet) föreslagit riksdagen att anta i propositionen framlagda förslag till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i förordningen (1954:519) angående kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m.,
3. lag om ändring i förordningen (1969:653) om bidrag från landstingskommuner och kommuner som ej tillhör landstingskommun till bestridande av kostnaderna för vård vid karolinska sjukhuset,
4. lag om ändring i lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m.

Beträffande propositionens huvudsakliga innehåll anfördes följande:

”I propositionen läggs fram förslag till lagändringar som avser ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen. Till grund för förslagen ligger en överenskommelse med sjukvårdshuvudmännen om vissa finansieringsfrågor för sjukvården. Överenskommelsen innebär bl. a. en höjning av sjukförsäkringens läkarvårdsersättning till sjukvårdshuvudmännen från 48 kr. till 70 kr. per läkarbesök och en höjning av patientavgiften från 12 kr. till högst 15 kr. fr. o. m. den 1 januari 1976. En väsentlig förbättring görs i sjukförsäkringens ersättningsregler för sjukvårdande behandlingar som utförs av annan personal än läkare genom att här införs ett utvidgat och enhetligt ersättningssystem. Sjukförsäkringens resekostnadsersättning utsträcks samtidigt till att bl. a. gälla även för sådana behandlingar. Karensbeloppet för resekostnadsersättningen ändras från 6 kr. till 8 kr. Systemet för sjukförsäkringens ersättning till sjukvårdshuvudmännen för ambulanstransporter m. m. förenklas. Vidare höjs sjukförsäkringens ersättning till sjukvårdshuvudmännen för sjukhusvård liksom den försäkrades sjukpenningavdrag vid sjukhusvård. Reglerna för

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

sjukförsäkringens ersättning till sjukvårdshuvudmännen för vissa läkarintyg och för preventivmedelsrådgivning knyts an till de enhetliga bestämmelserna om läkarvårdsersättning m. m.

I enlighet med den träffade överenskommelsen övertar sjukvårdshuvudmännen helt ansvaret för att tillhandahålla hjälpmedel till handikappade. En enhetlig hjälpmedelsersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen införs. Sjukvårdshuvudmän som medverkar vid anskaffning av kostnadsfria eller prisnedsatta glasögon till barn och ungdom får förhöjd hjälpmedelsersättning från sjukförsäkringen.

I anslutning till överenskommelsen ändras sjukförsäkringens läkemedelsrabatt så att maximivgiften vid inköp av medicin på recept blir 20 kr. mot det sedan år 1968 gällande beloppet 15 kr. Reglerna om avgiftsfria läkemedel vid vissa sjukdomar behålls oförändrade.

De ändrade ersättnings- och avgiftsreglerna avses gälla fr. o. m. den 1 januari 1976. De i propositionen redovisade förslagen innebär ett ekonomiskt tillskott för sjukvårdshuvudmännen på 650 milj. kr. per år. Kostnadsökningen för sjukförsäkringen beräknas till 634 milj. kr. per år. För att täcka dessa kostnader jämte en kostnadsökning för sjukförsäkringen till följd av konstaterad ökad sjukfrekvens höjs socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen från arbetsgivare m. fl. med 0,6 procentenheter fr. o. m. år-1976."

I detta sammanhang hade behandlats

dels de med anledning av propositionen väckta motionerna

1975:1973 av herr Fälldin m. fl. (c), vari hemställdes att riksdagen vid sin behandling av proposition 1975:36 beslutade att hos regeringen begära utredning och förslag angående

1. ett tak för uttag av patientavgift inom sjukvården i enlighet med vad som anförts i motionen.

2. ett kostnadstak för patienten vid 100 kr./behandlingsår för inköp av medicin på recept,

1975:1974 av herr Hermansson m. fl. (vpk), vari hemställdes att riksdagen i anledning av propositionen 1975:36 skulle besluta

1. dels uttala att den del av överenskommelsen med sjukvårdshuvudmännen som avsåg en höjning av patientavgiften från högst 12 kr. till högst 15 kr./besök och för telefonrådgivning från 5 kr. till 10 kr. icke borde genomföras,

2. dels att tillskottet från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen under förutsättning av bibehållandet av nuvarande patientavgifter skulle uppräknas med ytterligare 56 milj. kr. eller tillsammans 706 milj. kr.,

3. dels att för täckandet av den enligt förslagen i motionen ökade kostnaden socialförsäkringsavgiften skulle höjas till 1,0 procentenhet,

4. dels att hos regeringen hemställa om en förutsättningslös utredning om genomförandet av principen om avgiftsfri sjukhus- och läkarvård,

1975:1975 av herrar Romanus (fp) och Jonsson i Mora (fp), vari hemställt att riksdagen hos regeringen begärde utredning om regler för att skydda patienter med stort vårdbehov mot för höga sjukvårdskostnader, enligt de riktlinjer som angetts i motionen,

dels de vid riksmötets början väckta motionerna

1975:31 av fru Skantz m. fl. (s),

1975:77 av fru Marklund m. fl. (vpk), vari hemställt att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om en skyndsam prövning av frågan om att normalkostnaderna för anskaffandet av glasögon infogades i sjukförsäkringssystemet och lagen om allmän försäkring,

1975:202 av herr Nilsson i Agnäs m. fl. (m),

1975:258 av fru Wigenfeldt m. fl. (c), vari hemställt att riksdagen begärde översyn av reglerna för allmän försäkring så att reseersättning utgick till förälder som besökte barn som vårdades längre tid på sjukhus långt från hemorten,

1975:341 av fru Wiklund m. fl. (c),

1975:465 av herr Nilsson i Växjö m. fl. (s),

1975:470 av fru Radesjö m. fl. (s),

1975:471 av fru Thunvall m. fl. (s),

1975:757 av herr Karlsson i Huskvarna (s) och fru Skantz (s), vari hemställt att riksdagen hos regeringen begärde en utredning om införande av ett s. k. hundakort inom den allmänna försäkringen,

1975:759 av herrar Remgård i Falkenberg (fp) och Hörberg (fp),

1975:1189 av fröken Andersson (c) och fru Olsson i Hölö (c), vari hemställt att riksdagen hos regeringen begärde förslag som innebar att psyko-terapeutisk behandling utförd av för uppgiften utbildade psykologer med behörighet – efter remiss från läkare – blev ersättningsberättigad via den allmänna försäkringen,

1975:1199 av herr Glimér (c) och fru Karlsson (c), vari hemställt att riksdagen beslutade anhålla hos regeringen om att anvisningar utfärdades för debitering av ersättning vid olika seriebehandlingar som utfördes hos läkare eller på sjukvårdsinrättning,

1975:1208 av fru Jordan m. fl. (s), vari hemställt att riksdagen hos regeringen begärde utredning och förslag som syftade till att ersättning skulle kunna utgå enligt lagen om allmän försäkring för psyko-terapeutisk behandling i enlighet med vad i motionen anförts,

1975:1215 av herr Mundebo m. fl. (fp), vari hemställt att riksdagen hos regeringen begärde att förslag om ersättning över den allmänna försäkringen för psyko-terapi meddelad av psykolog i enlighet med vad som anförts i motionen i år förelades riksdagen,

1975:1221 av fröken Pehrsson m. fl. (c), vari hemställt att riksdagen hos regeringen begärde förslag till en allmän glasögonförsäkring, i första hand för barn och ungdom,

1975:1222 av herr Pettersson i Västerås m. fl. (vpk), vari hemställt att riksdagen hos regeringen begärde förslag om sådan ändring av reglerna

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

för den allmänna försäkringskassan att reseersättning samt under vissa angivna förutsättningar även ersättning för förlorad arbetsinkomst kunde utgå till sjukbesökare med lång färdväg till region- och specialistsjukhus,

1975:1225 av herr Romanus (fp), vari hemställdes att riksdagen uttalade att ersättningen för preventivmedelsrådgivning, meddelad av privatpraktiserande läkare, snarast möjligt borde höjas så att den motsvarade kostnaden för utfört arbete, samt

1975:1231 av herr Åkerlind (m).

Utskottet hemställde

1. beträffande patientavgiften vid öppen läkarvård och vid telefonrådgivning att riksdagen skulle avslå motionen 1975:1974 (yrkande 1),

2. beträffande tillskottet till sjukvårdshuvudmännen och socialförsäkringsavgiften att riksdagen skulle avslå motionen 1975:1974 (yrkandena 2 och 3),

3. att riksdagen skulle anta de i propositionen framlagda förslagen till

a. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

b. lag om ändring i förordningen (1954:519) angående kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m.,

c. lag om ändring i förordningen (1969:653) om bidrag från landstingskommuner och kommuner som ej tillhör landstingskommun till bestridande av kostnaderna för vård vid karolinska sjukhuset,

d. lag om ändring i lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m.,

4. beträffande utredning om avgiftsfri sjukhus- och läkarvård att riksdagen skulle avslå motionen 1975:1974 (yrkande 4),

5. beträffande ersättning för psykoterapeutisk behandling att riksdagen skulle avslå motionerna 1975:1189, 1975:1208 och 1975:1215,

6. beträffande kostnadstak för uttag av patientavgift att riksdagen skulle avslå motionerna 1975:757, 1975:1973 (yrkande 1) och 1975:1975,

7. beträffande ersättning vid seriebehandlingar att riksdagen skulle avslå motionen 1975:1199,

8. beträffande ersättning vid remiss av företagsläkare att riksdagen skulle avslå motionerna 1975:465 och 1975:759,

9. beträffande ersättning för resekostnader m. m. i samband med sjukdom och sjukbesök m. m. att riksdagen skulle avslå motionerna 1975:31, 1975:202, 1975:258, 1975:341, 1975:470, 1975:471, 1975:1222 och 1975:1231,

10. beträffande allmän glasögonförsäkring att riksdagen skulle avslå motionerna 1975:77 och 1975:1221,

11. beträffande preventivmedelsrådgivning hos privatpraktiserande läkare att riksdagen skulle avslå motionen 1975:1225,

12. beträffande kostnadstak vid inköp av medicin på recept att riksdagen skulle avslå motionen 1975:1973 (yrkande 2).

Reservationer hade avgivits

1. beträffande patientavgiften vid öppen läkarvård och vid telefon-

rådfrågning m. m. av herr Hagberg i Borlänge (vpk) som ansett att utskottet under 1 och 2 bort hemställa

1. att riksdagen med bifall till motionen 1975:1974 (yrkande 1) och med avslag på propositionen 1975:36 uttalade att överenskommelsen med sjukvårdshuvudmännen i vad den avsåg höjning av patientavgiften i offentlig öppen sjukvård vid läkarbesök från högst 12 till högst 15 kr. per besök och vid telefonrådgivning från 5 kr. till 10 kr. inte borde genomföras.

2. att riksdagen med bifall till motionen 1975:1974 (yrkandena 2 och 3) uttalade att socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen borde höjas med 0,4 % utöver vad som föreslagits i propositionen och att tillskottet till sjukvårdshuvudmännen borde uppräknas till 706 milj. kr.,

2. beträffande utredning om avgiftsfri sjukhus- och läkarvård av herr Hagberg i Borlänge (vpk) som ansett att utskottet under 4 bort hemställa
att riksdagen med bifall till motionen 1975:1974 (yrkande 4) hos regeringen begärde en förutsättningslös utredning av frågan om avgiftsfri sjukhus- och läkarvård,

3. beträffande ersättning för psykoterapeutisk behandling av herr Hyltander (fp) som ansett att utskottet under 5 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1975:1189, 1975:1208 och 1975:1215 gav regeringen till känna vad reservanten anförde,

4. beträffande kostnadstak för uttag av patientavgift och ersättning vid seriebehandlingar av herr Magnusson i Nennesholm, fröken Pehrsson samt herrar Andersson i Nybro och Andersson i Edsbro (samtliga c) vilka ansett att utskottet under 6 och 7 bort hemställa

6. att riksdagen med bifall till motionen 1975:1973 (yrkande 1) och med anledning av motionerna 1975:757 och 1975:1975 hos regeringen begärde utredning om och förslag till en reform som innebar att man inom ramen för den allmänna försäkringen införde ett kostnadstak för uttag av patientavgifter vid sjukvårdande behandling,

7. att riksdagen med anledning av motionen 1975:1199 hos regeringen begärde förslag om ersättning vid sådana seriebehandlingar av sjukdomar som utfördes av sjukgymnast, läkare eller på sjukvårdsinrättning,

5. beträffande ersättning för resekostnader m. m. i samband med sjukdom och sjukbesök m. m. av herr Hagberg i Borlänge (vpk) som ansett att utskottet under 9 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:1222 och med anledning av motionen 1975:258 samt med avslag på motionerna 1975:31, 1975:202, 1975:341, 1975:470, 1975:471 och 1975:1231 hos regeringen begärde förslag om sådan ändring av gällande bestämmelser att reseersättning och – i vissa angivna fall – även ersättning för förlorad arbetsinkomst kunde utgå från sjukförsäkringen till sjukbesökare med lång färdväg till region- och specialistsjukhus,

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

6. beträffande allmän glasögonförsäkring av herr Hagberg i Borlänge (vpk) som ansett att utskottet under 10 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:77 och med anledning av motionen 1975:1221 hos regeringen begärde skyndsamt prövning av frågan om att infoga normalkostnaderna för anskaffande av glasögon i sjukförsäkringssystemet.

7. beträffande preventivmedelsrådgivning hos privatpraktiserande läkare av herr Hyltander (fp) som ansett att utskottet under 11 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1975:1225 gav regeringen till känna vad reservanten anfört.

8. beträffande kostnadstak för inköp av medicin på recept av herr Magnusson i Nennesholm, fröken Pehrsson samt herrar Andersson i Nybro och Andersson i Edsbro (samtliga c) vilka ansett att utskottet under 12 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:1973 (yrkande 2) hos regeringen begärde utredning och förslag angående ett kostnadstak vid 100 kr. per behandlingsår för inköp av medicin på recept.

Herr MAGNUSSON i Nennesholm (c):

Herr talman! Till socialförsäkringsutskottets betänkande nr 16 med anledning av propositionen 1975:36 om ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen har centerpartiets representanter i utskottet fogat två reservationer, nämligen nr 4 och 8.

I propositionen föreslås en höjning av patientavgiften från nuvarande 12 till 15 kronor per läkarbesök samtidigt som maximibeloppet för inköp av medicin höjs från 15 till 20 kronor och karensbeloppet för resekostnadstillägget från 6 till 8 kronor. Eftersom det är mycket vanligt att medicin skrivs ut i samband med läkarbesök blir de totalt 10 kronor dyrare från den 1 januari 1976, då den sammanlagda kostnaden stiger från 33 till 43 kronor. För alla dem som gör bara något eller några läkarbesök per år och som har ringa behov av medicin torde denna kostnadsökning inte innebära alltför stora svårigheter. Men det finns ändå, herr talman, många människor som tvingas söka läkare eller annan sjukvårdande behandling mycket ofta och som dessutom är beroende av en ständig medicinering. För denna grupp innebär även en relativt liten höjning av egenkostnaden per gång en besvärande ekonomisk belastning. Dessa människor har också på grund av sin dåliga hälsa låga inkomster, vilket bidrar till att ytterligare försvåra deras ekonomiska situation.

Det är med tanke på dessa människor som vi från centern har väckt vår partimotion nr 1973 vid detta års riksmöte. Med den motionen vill vi få fram ett kostnadstak för dessa patienter, så att läkar- och behandlingskostnader samt medicineringskostnader stannar vid vardera ca 100 kronor per år.

Vi hade från centerns sida tänkt oss när det gäller begränsningen av läkar- och behandlingskostnaderna att ett frikort skulle utdelas efter ett visst antal besök, exempelvis åtta av en och samma patient per behandlingsår. När det gäller kostnaderna för medicinering har vi tänkt oss att ingen patient skulle behöva betala mer än 100 kronor för medicin på recept per behandlingsår.

Förutom centermotionen 1973 har ytterligare två motioner väckts när det gäller frågan om en generell begränsning av läkar- och sjukvårdskostnaderna för patienter med långvariga sjukdomar och täta läkarbesök, nämligen motionerna 757 och 1975 – den första väckt av socialdemokrater och den andra av folkpartister.

Utskottet har i sitt betänkande skrivit på s. 16 att den fråga som väckts i motionerna är värd beaktande. Med det konstaterandet har utskottet dock uttömt hela sin initiativkraft och överlåter till Landstingsförbundet att vidtaga åtgärder syftande till en begränsning av kostnaderna för dessa grupper. Utskottet anser därmed att utredningsyrkandena i motionerna är tillgodosedda. Dessutom förutsätter utskottet att Landstingsförbundet i denna utredning också tar upp frågan om ersättning vid seriebehandlingar och yrkar till sist därför avslag på alla de tidigare nämnda motionerna liksom på motionen 1199 av centerpartisterna herr Glimnér och fru Marianne Karlsson, där det hemställts att riksdagen måtte besluta anhålla hos regeringen att anvisningar utfärdas för debitering av ersättning vid olika seriebehandlingar som utföres av läkare eller på sjukvårdsanläggning.

Vi inom centern misstror inte Landstingsförbundets vilja. Men om man gör som utskottets majoritet vill och helt överlåter reformens genomförande till landstingen, kan detta enligt vår uppfattning komma att medföra att reglerna blir mycket varierande mellan de olika landstingsområdena. Eftersom man i dag har en enhetlig taxa över hela landet, vilket avsevärt underlättar informationen till patienterna om deras rättigheter och skyldigheter, vore det enligt vår uppfattning olyckligt om en "100-kortsreform" fick olika utfall i olika delar av landet.

Enligt vår mening är det därför bättre om man finansierar en sådan reform via den allmänna försäkringen så att enhetliga regler kommer att gälla i hela landet. Även kommunalekonomiska och fördelningspolitiska skäl talar för att reformen finansieras via den allmänna försäkringen. För de patienter som ofta måste besöka läkare och använda medicin innebär en lösning i enlighet med centerns motion en avsevärd förbättring. För det allmänna torde det ändå bli relativt små kostnader.

Vi i centern tror därför att om riksdagen i enlighet med förslaget i vår motion beslutar att hos regeringen begära en utredning och förslag till ett tak för uttag av patientavgifter inom sjukvården och ett kostnadstak för patienten med 100 kr. per behandlingsår för inköp av medicin på recept, kommer vi att få en mera enhetlig och rättvis reform till gagn för de enskilda människorna.

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

Med det sagda, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reservationerna 4 och 8 vid socialförsäkringsutskottets betänkande nr 16.

Herr ROMANUS (fp):

Herr talman! Den nya abortlagen trädde i kraft den 1 januari 1975. När riksdagen antog den nya lagen rådde enighet om att den måste följas av en ökad satsning på preventivmedelsrådgivning, för att motverka att abort skulle behöva utföras på grund av att man inte hade haft tillgång till preventivmedel. Hur är situationen i dag, när den nya lagen har varit i kraft i fyra månader? Riksförbundet för sexuell upplysning uttalade vid sitt årsmöte nyligen:

”På vissa håll i landet är det i dag lättare att få abort än preventivrådgivning. Resurserna för preventivrådgivning är fortfarande klart otillräckliga och köerna därmed månadslånga.”

I uttalandet hänvisar man också till den enighet som rådde när abortlagen beslöts om att abort skall vara en nödfallsåtgärd, och att oönskade graviditeter skall förhindras genom preventiva medel.

Turid Ström har framställt en interpellation till socialministern, så vi kommer väl att få en systematisk redogörelse av honom för situationen. För dagen har jag inte tillgång till andra fakta än en översikt som gjordes av Aftonbladet i mitten av april, där det bl. a. lämnades följande uppgifter:

Väntetiden för en kvinna som vill ha p-piller eller spiral är ett år i Västerås och ett halvår i Eskilstuna. För den som vill besöka gynekolog, vilket torde vara nödvändigt om man skall få en spiral insatt, är väntetiden i Umeå 9–10 månader, i Malmö vid allmänna sjukhuset 3 månader, i Norrköping 3 månader eller mer, i Säffle 3 1/2 månad – på gynekologmottagning 4 1/2 månad –, i Sundsvall 2–3 månader.

De här uppgifterna är de värsta exemplen. Det finns andra delar av landet där väntetiderna är kortare, men det är illa nog att situationen ter sig på detta sätt på så många ställen som jag här har nämnt. Jag har ingen anledning att betvivla att uppgifterna är riktiga.

Orsakerna är naturligtvis många. Det är framför allt många års försummelser när det gäller att bygga ut preventivrådgivningen som vi här ser följderna av. En bidragande faktor är också att ersättningen till privatläkarna, vilken diskuteras i det betänkande vi nu har framför oss, inte är tillfredsställande. Den motsvarar inte kostnaderna. En läkare får av försäkringskassan 45 kr. per besök för preventivrådgivning och får inte ta någon avgift av patienten. Vi vet att bara spiralen kostar ungefär 30 kr. och att den normala taxan för en privatläkare ligger någonstans mellan 100 och 160 kr. för en sådan här behandling.

Ersättningen är otillfredsställande också för sjukvårdshuvudmännen, men på den punkten finns det ju en överenskommelse om en höjning, och det får väl ses som ett erkännande av att ersättningen är för låg. Situationen är allvarligare när det gäller privatläkarna, eftersom det finns en betydande sannolikhet för att de inte på samma sätt som landstingen driver verksamheten med förlust, vilket landstingen kan göra när de

vet att ersättningen kommer att höjas vid årsskiftet. Bara i Stockholm räknar man med att privatläkarna under förra året tog emot ungefär en fjärdedel av besöken för preventivrådgivning. Varje dag är det någon som tar kontakt med RFSU:s mottagning i Stockholm och säger ungefär så här: Den läkare som jag går till kan inte åta sig preventivrådgivning.

Även om inte situationen när det gäller väntetiderna i Stockholms län hör till de mest problematiska, kan man befara att det blir liknande effekter för dem som skulle ha gått till privatläkare över hela landet.

Jag kanske borde tillägga att sådana här uppgifter om väntetider bör tas med en nypa salt, för ofta tar man inte emot tidsbeställningar för mer än en viss period. Det betyder att de verkliga väntetiderna kan vara längre än de som avspeglar sig i väntelistorna. Som det nämndes i Aftonbladets artikel kan det också hända att en person har försökt i fem dagar att över huvud taget komma fram på telefon till mottagningen, för att beställa tid för preventivrådgivning. Liknande problem kan säkert finnas på andra håll än det som Aftonbladet hade upptäckt.

Den här situationen borde inte ha behövt uppstå. Dels borde de allmänna resurserna ha varit utbyggda för preventivrådgivning långt tidigare, dels borde man ha kunnat förutse att denna ersättning till privatläkarna skulle vara otillräcklig. Redan för över ett år sedan fick ju socialministern besked från Läkarförbundet om att ersättningen inte motsvarar kostnaderna. Då borde man inte ha dröjt så länge med en justering av taxan.

Nu säger utskottet att man kommer att pröva denna taxa och fatta beslut före den 1 juli. Enligt min uppfattning borde utskottet säga klart ut att den skall höjas och motsvara kostnaderna. Dessutom finns det ingen anledning att vänta ytterligare ett par månader. Under tiden finns det all anledning att anta – uppgifterna bl. a. i den här artikeln i Aftonbladet tyder på det – att abortsiffrorna kommer att öka. En del av den ökningen skulle ha kunnat undvikas. Naturligtvis är en del av uppgången också en följd av de avsikter som låg bakom lagen. Men vi är ju ense om att de onödiga aborterna borde undvikas med bättre preventivrådgivning. Ansvar för väntetiderna ligger enligt min uppfattning i det här fallet på socialministern, som redan för ett år sedan hade tillgång till fakta men ändå lät denna för låga taxa vara i kraft så länge.

Jag ber att få yrka bifall till reservationen 7, där den här saken behandlas.

Den andra frågan, som jag bara skall nämna med några ord, är reservationen 3. Där behandlas några motioner, som föreslår att ersättning för psykoterapi skall lämnas enligt privatläkartaxan – alltså som ersättning till läkare – även i de fall när behandlingen ges av en godkänd psykolog som inte är läkare. Det är enligt motionärernas – och också min – uppfattning inte rimligt att man i de fallen bara får ersättning enligt en lägre taxa, trots att behandlingen är densamma. Enligt den lösning som utskottsmajoriteten föreslår kan man alltså i dessa fall, där det finns en remiss från en läkare, få ersättning med 35 kr. per behandling plus en patientavgift på 7 kr. Men den verkliga kostnaden ligger, enligt vad

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

jag har inhämtat, normalt på ungefär 80 kr. per behandling. Det säger sig självt att det blir en ganska kännbar utgift för patienten, i synnerhet som psykoterapi ofta pågår under mycket lång tid.

Jag ber därför också att få yrka bifall till reservationen 3.

Herr HAGBERG i Borlänge (vpk):

Herr talman! Jag avser att i mitt anförande beröra de frågor som tas upp i motionen 1974 vid årets riksdag. Herr Pettersson i Västerås kommer i ett senare anförande att behandla de frågor som berörs i vpk-motionerna nr 77 och 1222. Samtliga dessa frågor är behandlade i reservationer, fogade till utskottsbetänkandet.

Min första kommentar är att avgiftssystemet inom den öppna sjukvården är en fråga på vilken principiella synpunkter bör läggas i vidare sammanhang och att det därför är anmärkningsvärt att den nu fått en koppling till uppgörelsen om skattepolitikens utformning. Av det skälet har också detta utskottsbetänkande råkat få en placering omedelbart före de skattepolitiska problemställningarna, som skall diskuteras här i eftermiddag.

Bakgrunden är överenskommelsen mellan regeringen och kommunförbunden om det s. k. skattestoppet. I överenskommelsen om skattestopp ingår utfästelse om kompensation till sjukvårdshuvudmännen – till övervägande del en fråga för landstingen. Den kompensationen består dels i rekommendationen om höjda patientavgifter, dels i att läkemedelsrabatten skall höjas, så att maximiavgiften ökas från 15 till 29 kr. Avgiften för rådgivning per telefon höjs till det dubbla.

Kompensationens huvudsakliga del är emellertid höjning av sjukvårdersättningen till sjukvårdshuvudmännen från 48 kr. till 70 kr. För att bekosta denna uppräknings påläggs sjukvårdshuvudmännen själva en höjd socialförsäkringsavgift. Patienterna lämnar sitt bidrag genom de höjda avgifterna som jag nyss nämnt.

Jag skall ta upp frågan om de höjda avgifterna.

Vi har från vpk:s sida i flera tidigare sammanhang haft anledning att vända oss mot det rådande avgiftssystemet. Vi är anhängare av ett system med avgiftsfri sjuk- och läkarvård. Vården betingar en viss kostnad, och denna bör bestridas av samhälleliga medel utan tillämpning av avgifter. Avgifterna som patienterna har att erlægga utgår lika oavsett om patienterna är höginkomsttagare eller låginkomsttagare. De drabbar naturligtvis olika allteftersom vårdbehovet växlar. Det är i detta speciella sammanhang som vi i motionen 1974 särskilt pekat på sambandet med den ekonomiska och sociala miljön vari människorna tvingas leva. Där har vi sådana faktorer som arbetsmiljön, stressen och påfrestningarna inom arbetslivet. Här kommer det tunga slitet i skogarna och på många andra håll in som exempel på de hårda villkor som arbetslivet erbjuder, inte minst när det gäller de psykiska påfrestningarna och därigenom uppkomna skador. Det är uppenbart att behovet av sjuk- och läkarvård är en tyngre börda för de kategorier som jag nyss nämnt.

Det är då logiskt sett en rättvise- och jämlikhetsfråga att äntligen komma fram till en ordning där vård vid sjukdom utgör en samhällelig service utan uttag av särskilda avgifter för den enskilde – avgifter som från tid till annan trissas upp.

När sjukronan genomfördes uppfattades det som att vi slog in på en väg hän mot principen om avgiftsfri sjukvård. Men som bekant blev sjukronan inte långvarig. Det blev en tolvkrona, och nu skall man peta i avgiftssystemet och göra en ny höjning. De avgifter som sålunda tas ut är ändå bara en ringa del av vad sjukvården kostar. De drar en betydande kostnad också att inkassera, och de tar personal i anspråk som borde få ägna sig åt direkt sjukvårdande uppgifter. Som vi påvisar i motionen 1974 sysselsätts personal t. o. m. med att indriva icke erlagda avgifter.

Jag förmodar att utskottets talesman, liksom man gör i utskottsbetänkandet, kommer att söka ange skäl till uppräknigen av avgifterna och hänvisa till kostnadsstegringar. Men avgifterna utgör fortfarande bara en del av de faktiska kostnaderna. Vi tänker oss inte att från i dag till i morgon övergå till en avgiftsfri sjuk- och läkarvård. Vad man emellertid kunde göra är för det första att uttala sig för en enligt vår mening riktig princip på detta område – att ta det av oss föreslagna steget och förutsättningslöst utreda genomförandet av principen om en avgiftsfri sjuk- och läkarvård. För det andra bör man mot den anförda bakgrunden avvisa de nu föreslagna höjda patientavgifterna.

Den koppling frågan fått skulle medföra att compensationen till sjukvårdshuvudmännen blev i runt tal 56 milj. kr. mindre. Vi vill inte verka för ett sådant resultat. Därför har vi också ställt förslaget om en motsvarande uppräknigen av compensationen. Vi har ansett att som omedelbar provisorisk lösning kunde en höjning av socialförsäkringsavgiften med ytterligare 0,4 procentenheter genomföras. En sådan skulle vi kunna acceptera.

I samband med nästkommande ärende på dagens föredragningslista tar vi upp frågan om att befria kommuner och landsting från de aktuella höjningarna av denna avgift. Det ankommer emellertid inte på mig att här närmare gå in på denna fråga.

Herr talman! Jag väntar mig inte att behandlingen av de nu aktuella frågeställningarna skall bli särdeles djuggående. Av formella och behandlingstekniska skäl har frågan kanske fått mindre vikt. Jag förutsätter att de vida intressantare skattepolitiska problem som skall behandlas senare kommer att röna större intresse. Men det handlar icke desto mindre om betydande sociala och samhälleliga problem. Man kommer inte förbi dem. Och man kommer inte heller ifrån dem – de kommer tillbaka.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till reservationerna 1 och 2 vid socialförsäkringsutskottets betänkande nr 16.

Fru HÅVIK (s):

Herr talman! I regeringens proposition nr 36 föreslås ändrade ersätt-

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

ningsregler inom sjukförsäkringen. Det är en betydelsefull reform, och väsentliga förändringar föreslås genomförda, som kommer de många människorna till godo. Innan jag bemöter de reservationer som avgivits till utskottets betänkande vill jag här inledningsvis till protokollet läsa in vad propositionen innebär.

Sjukförsäkringens ersättning till sjukvårdshuvudmännen föreslås höjd från nuvarande 48 till 70 kr. per läkarbesök och egenavgiften för patienterna från 12 till 15 kr. För sjukvårdande behandling som utförs av annan personal än läkare föreslås ett utvidgat och väsentligt förbättrat ersättningssystem. Förslaget omfattar även ersättning för resekostnader i samband med behandlingarna. Samtidigt föreslås ändring av karensbeloppet för resekostnadsersättning från 6 till 8 kr.

Till grund för dessa förslag ligger en överenskommelse som träffats med sjukvårdshuvudmännen om vissa finansieringsfrågor inom sjukvården. I den överenskommelsen finns också ett förslag till en betydande förenkling av nuvarande ersättningssystem i vad gäller transport med ambulans eller annat fordon lämpat för sjuktransport. Sjukförsäkringen betalar 12 kr. per invånare och år, och sjukvårdshuvudmännen svarar för att sjukvårdstransporter finns att tillgå inom sjukvårdsområdet. Patientkostnaden skulle enligt detta system bli högst 8 kr.

Beträffande läkemedel föreslås att reglerna om avgiftsfria läkemedel skall vara oförändrade men att maximiavgiften för övrig medicin på recept blir 20 kr. Det förtjänar erinras om att nuvarande belopp, 15 kr., har varit oförändrat sedan 1968.

Vidare innehåller propositionen en väsentlig förändring i vad gäller ansvaret för hjälpmedel till handikappade. Sjukvårdshuvudmännen tar helt över ansvaret, och en enhetlig hjälpmedelsersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen föreslås införd till ett belopp av 22 kr. per invånare och år. I de sjukvårdsområden som har beslutat eller som kommer att besluta om prisnedsatta eller helt kostnadsfria glasögon till barn och ungdom under 19 år föreslås beloppet höjt till 24 kr. per invånare och år.

Sjukförsäkringens ersättning till sjukvårdshuvudmännen för sjukhusvård föreslås höjd till 20 kr. per dag och en motsvarande avgift för dem som inte omfattas av försäkringens ersättningsregler. De försäkrades sjukpenningavdrag per vårddag blir högst samma belopp.

Samtliga dessa förslag föreslås bli gällande fr. o. m. den 1 januari 1976.

Förslagen innebär ett ekonomiskt tillskott för sjukvårdshuvudmännen på 650 milj. kr. Kostnadsökningen för sjukförsäkringen beräknas bli 634 milj. kr. per år. För att täcka dessa kostnader jämte ökade kostnader för höjd sjukfrekvens föreslås att arbetsgivaravgiften höjs med 0,6 % fr. o. m. samma tidpunkt, alltså den 1 januari 1976.

I socialförsäkringsutskottets förevarande betänkande nr 16 redovisas utskottets förslag. Till betänkandet har fogats åtta reservationer. Trots antalet reservationer vill jag påstå att majoriteten bakom utskottets betänkande är helt betryggande. Vänsterpartiet kommunisterna står för fyra

reservationer, folkpartiet för två och centerpartiet för två. Inga partier har således enats i något av de yrkanden som reservationerna mynnar ut i.

I reservation nr 1 säger herr Hagberg i Borlänge att de i propositionen föreslagna höjningarna till sjukvårdshuvudmännen är otillräckliga och att förslagen till höjningar är oantagbara. Vidare framhåller han att en strävan bör vara att på sikt åstadkomma en avgiftsfri läkar- och sjukvård. Enligt reservanten strider det mot denna strävan att höja patientavgiften.

När sjukkronan infördes år 1969, heter det i vpk-motionen – och det citerade herr Hagberg också – bedömdes detta av många som ett steg i rätt riktning. Jag förmodar att den bedömningen omfattades även av vänsterpartiet kommunisterna. På den punkten är vi helt ense.

Herr Hagberg fortsatte med att tala om att det av sjukkronan blev en tolvkrona. Där slutade herr Hagberg citera, men i motionen står det också att då ”-- utvidgades ersättningssystemet inom sjukförsäkringen till att omfatta även privatpraktiserande läkare.” Självfallet blev det då en kostnadsökning.

Nu har tolvkronan blivit femtonkronan. Det innebär att flera människor i vårt land kommer att få väsentligt bättre ersättning för ambulanstransporter, för hjälpmedel, speciellt glasögon till barn och ungdom, och för vård hos annan sjukvårdande personal än läkare, under förutsättning att vården står under överinseende av sjukvårdshuvudmännen.

Herr Hagberg sade också att han var på det klara med att utskottets talesman skulle komma att peka på att höjningarna beror på kostnadsökningarna. Naturligtvis kommer jag att säga det, därför att det är sant. Uppräkningarna har skett som en följd av kostnadsutvecklingen men också som en följd av de förbättrade förmåner som kommer invånarna här i landet till del.

Utöver detta har herr Hagberg i reservation nr 2 begärt en förutslättningslös utredning av frågan om avgiftsfri sjukhus- och läkarvård. Utskottet säger i betänkandet att utskottet i motsats till reservanten bedömer sjukförsäkringens ersättningar till sjukvårdshuvudmännen och höjningarna av patienternas maximavgifter som väl avvägda. Utskottet har också pekat på kostnadsutvecklingen, som jag tidigare nämnde, som en väsentlig faktor. Det är tre år sedan det skedde någon justering av beloppen. Mot den bakgrunden anser vi att de föreslagna höjningarna av patientavgifterna är måttliga.

Vi erinrar vidare om att frågan om generella regler för avgiftsnedsättning skall tas upp till behandling av Landstingsförbundet. Vi har också uttalat att införandet av en avgiftsfri sjukhus- och läkarvård i varje fall på kortare sikt medför betydande utgifter för staten och att vi därför inte är beredda att tillstyrka reservationsyrkandet i reservation nr 2.

I reservation nr 3 av herr Hylander yrkas att psykoanalytisk och psykoanalytisk behandling utförd av privatpraktiserande psykolog med godkänd utbildning i ersättningshänseende skulle jämföras med behand-

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

ling av privatläkare. I reservationen föreslås att denna ersättning skall genomföras i den nya läkarvårdstaxan, som börjar gälla den 1 juli 1975. Utskottet anser att breddningen av försäkringens ersättningsregler innebär att man har tillmötesgått riksdagens önskemål att psykiatrisk behandling utförd av annan än läkare skulle berättiga till ersättning från sjukförsäkringen. I fortsättningen kommer patienten att kunna få ersättning för sådan behandling under förutsättning att den sker under överinseende av sjukvårdshuvudmannen.

Yrkandet att ändringen skall genomföras redan i läkarvårdstaxan som börjar gälla den 1 juli har inte utskottet ansett sig kunna biträda.

I reservationen 4 av herr Magnusson i Nennesholm yrkas på en utredning om samt förslag till en reform, som innebär att man inom ramen för den allmänna försäkringen inför ett kostnadstak i vad gäller uttag av patientavgifter vid sjukvårdande behandling och att riksdagen skall besluta uppdra åt regeringen att framlägga förslag till ersättning vid seriebehandlingar som utförs av sjukgymnast, läkare eller på sjukvårdsinrättning.

Utskottet menar i sitt betänkande att frågan om en generell begränsning av läkarvårds- och sjukvårdskostnaderna för patienter med långvariga sjukdomar och täta läkarbesök är värd beaktande. Av överenskommelsen med sjukvårdshuvudmännen framgår att patienter med många besök inom den offentliga sjukvården liksom hittills skall ha möjlighet att få vårdavgiften nedsatt. Inom Landstingsförbundet har man inte bara för avsikt att starta en utredning, som herr Magnusson sade, utan man har redan satt i gång en utredning, och avsikten är att komma fram med förslag till generella regler. Utskottet har också betonat att i samband med den redan startade utredningen även frågan om ersättning vid seriebehandlingar skall tas upp.

Herr Magnusson sade att han inte precis misstror Landstingsförbundets vilja men att reformen kan få mycket varierande verkningar. Ja, sådana begränsningar finns ju redan genomförda i en del landsting, och jag tror säkert att Landstingsförbundet med god vilja och utifrån de erfarenheter som kan inhämtas från de områden där detta redan är genomfört inte skall ha några större svårigheter att komma fram till förslag om generella bestämmelser.

Reservationerna nr 5 och 6 bör jag kanske vänta med att ta upp, eftersom herr Pettersson i Västerås skall tala just för dithörande motioner och det skulle vara att föregripa ärendets behandling, om jag gick in på dem redan vid denna tidpunkt.

I reservationen 7 av herr Hyltander hemställs att riksdagen skall uttala att ersättningen för preventivmedelsrådgivning, meddelad av privatpraktiserande läkare, snarast möjligt bör höjas. Herr Romanus har här utvecklat sina synpunkter på denna fråga. Han menar att ersättningen inte motsvarar utfört arbete. Frågan om denna ersättning skall ju prövas i samband med framtida beslut om läkartaxan. Då beslutet i denna fråga kommer att fattas av regeringen före sommaren – nuvarande regler gäller

längst t. o. m. utgången av juni månad – har utskottet inte funnit någon anledning att nu föregripa regeringens förslag i denna fråga.

Slutligen yrkas i reservationen 8 av herr Magnusson i Nennesholm m. fl. att riksdagen skall begära utredning och förslag angående kostnadstak vid 100 kr. per behandlingsår för inköp av medicin på recept.

Utskottet har inte kunnat biträda detta yrkande, bl. a. med tanke på att den höjning av maximibeloppet som föreslås i propositionen inte kommer att innebära de problem som framhålls i reservationen. Höjningen bör snarare ses som en följd av kostnadsutvecklingen. Nuvarande belopp på 15 kr. har, som jag tidigare sade, varit oförändrat sedan 1968. Vidare vill utskottet peka på att utformningen av prisnedsättningen på läkemedel innebär ett högkostnadsskydd för dem som har stort behov av läkemedel. Utskottet är heller inte övertygat om att en kostnadsspärr skulle vara enbart till fördel för de försäkrade.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis betona att det finns oppositionspartier här som inte har reserverat sig i detta sammanhang; man har tydligen menat att detta är ett värdefullt förslag. Många motioner, som återkommit år efter år i riksdagen, har i detta förslag fått ett positivt svar, varför man har ansett att man bör avvakta erfarenheterna av hur reformen slår, innan man kommer med förslag till ändringar.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets betänkande på alla punkter.

Herr ROMANUS (fp) kort genmäle:

Herr talman! Fru Håvik slutade med att säga att det finns oppositionspartier som inte har reserverat sig utan som har varit nöjda. Hon menar väl då moderata samlingspartiet, som är det oppositionsparti som inte har haft något att invända mot regeringens förslag på någon enda punkt. Och det kanske kan vara till ömsesidig glädje för socialdemokrater och moderater att man här kan ta varandra i hand.

Fru Håvik sade att utskottet när det gäller psykoterapi har tillmötesgått önskemålen i motionerna. Det är riktigt; man kan få en viss ersättning enligt den ordning som nu kommer att gälla. Men fortfarande är det så att vid en behandling, där taxan i dag normalt är 80 kr., får man ut 42 kr. om vi räknar med dels det som försäkringskassan ger, dels den patientavgift som utgår normalt för sådan behandling som psykoterapi i dessa fall skall jämföras med – sjukgymnastik osv. Det fattas alltså fortfarande nästan halva kostnaden, som antingen psykologen eller patienten får betala. Det är ganska kännbart om det gäller långvariga behandlingar, som det gör i fråga om psykoterapi och psykoanalys.

Jag anser att detta är en i huvudsak bra proposition. Likaså anser jag att beslutet om den nya abortlagen var riktigt. Men det finns en skönhetsfläck, och den är så mycket mer förvånande som den kunde ha undvikits. Man har inte förverkligat den målsättning som vi alla var överens om när abortlagen behandlades för ett år sedan, nämligen att man skall göra alla tänkbara ansträngningar för att öka tillgången på preventivmedelsrådgivning, och undvika vad som litet slagordsmässigt kallas för

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

att aborten blir ett preventivmedel. Jag frågar mig: Vad beror det på, att man inte har gjort det? Man visste redan för ett år sedan att ersättningen med 45 kr. per behandling till privatläkarna, och samtidigt förbudet för läkarna att ta ut en avgift av patienten, inte täcker kostnaden. Varför skall det då behöva gå ett år innan man rättar till det, när det är så angeläget att motverka en ökning av abortsiffrorna som beror på att människor inte har kunnat få preventivmedel, på att väntetiderna för t. ex. att få en spiral insatt har varit för långa?

Fru Håvik säger att detta skall klaras den 1 juli. För det första lovar inte utskottet det. Utskottet lämnar inga garantier för att ersättningen kommer att höjas, man säger bara att frågan skall prövas. I annat fall kunde man ha sagt att ersättningen skall höjas så att den skall motsvara kostnaderna. För det andra bör man inte vänta två månader med det som borde ha varit gjort för länge sedan. Varje dag är ju detta ett problem.

Herr HAGBERG i Borlänge (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Jag kan inte se lika positivt på höjningarna av avgifterna som fru Håvik gör. De måste väl ändå vara ett accepterande av att inflationen får slå igenom för dem som drabbas av sjukdom och tvingas besöka läkare och sjukhus? Dessa måste alltså betala en högre avgift och det kan inte vara ett steg i rätt riktning sett i förhållande till beslutet 1969.

Man säger att höjningen är väl avvägd och att när tolvkronan infördes vidgades förmånerna. Det är alltså tydligen ett nolläge som man vill ha, och det är inget steg på den väg som vi menar är riktig om man höjer avgiften allteftersom inflationen galopperar i väg. I stället bör man sikta in sig på en avgiftsfri läkar- och sjukhusvård.

Skulle inte en förutsättningslös utredning kunna ta vara på en hel del idéer som finns i dag. Är det väl avvägt att vi har ett arbetsliv som förorsakar en massa sjukdomar och framför allt fler psykologiska sjukdomar? Är kostnaderna för dessa sjukdomar väl fördelade mellan dem som styr arbetslivet och dem som drabbas? Det är de naturligtvis inte, och det vet fru Håvik lika väl som jag. Men det har presenterats intrassanta förslag på sistone, nämligen att de som styr arbetslivet skall betala de kostnader som de förorsakar genom att uppsätta sådana villkor för arbetslivet som det finns i dag. Då skulle man kanske på ett mer kraftfullt sätt kunna arbeta för en avgiftsfri sjukvård så att de som ofta har vårdbehov inte drabbas så hårt.

Herr MAGNUSSON i Nennesholm (c) kort genmäle:

Herr talman! Fru Håvik sade att vi var ganska eniga om att propositionen i sig själv var bra. Det vittnar väl också den relativt stora enigheten i utskottet om. Men man kommer inte ifrån att regeringsförslaget innebär en höjning av den enskildes kostnad för varje sjukbesök. Från centrerns sida vill vi framför allt införa en generell begränsning för att mildra kostnadsökningen för dem som är mest illa ute, dvs. personer

som ofta är sjuka och har stort behov av medicin och dessutom på grund av sin sjukdom har låga inkomster. Det är dessa grupper vi vill hjälpa med vårt förslag.

Det är visserligen sant att Landstingsförbundet utreder den här frågan och fru Håvik menade att förslag i den riktning som vi har lagt kommer att antagas. Risken finns emellertid att det kommer att ta lång tid och att de kostnadsökningar som landstingen får för löner och andra driftkostnader gör att landstingen blir försiktiga. Den spärr som satts för en höjning av utdebiteringen gör det kanske också omöjligt för vissa landsting att så snabbt som önskvärt vore genomföra en för hela landet likartad reform. Vi är rädda för att det kan bli olika regler i olika län och det kan ingen vara betjänt av.

Det är just de synpunkterna som varit vägledande i alla de motioner som väckts i detta syfte – inte minst i den motion som väckts från centerpartiet.

Fru HÅVIK (s) kort genmäle:

Herr talman! Till herr Romanus vill jag bara säga att jag tror att vi är helt överens om att det har skett en stor förbättring genom att man nu kan få ersättning för behandling hos psykolog. Det har funnits motioner i den riktningen under en följd av år och det förslag som nu föreligger bör bedömas som ett stort och värdefullt steg på vägen mot en förbättring. Vi är väl också överens om att vi vill att överinseendet skall ligga hos sjukvårdshuvudmännen för att på det sättet vinna erfarenheter.

När det gäller ersättningen för preventivmedelsrådgivning meddelad av privatläkare vill jag bara hänvisa till vad jag redan sagt. Jag är inte lika pessimistisk som herr Romanus och tycker inte att vi skall rusa i väg med någon form av ändring utan avvakta den tidpunkt när läkarvårdstaxan löper ut den 30 juni och måste ersättas av en ny den 1 juli innevarande år.

Herr Hagberg i Borlänge sade att jag tyckte att det var bra att avgifterna höjs. Men här ser vi hur inflationen slår igenom och att människorna bara får ökade kostnader för sjukhusvården, menade herr Hagberg. Ja, herr Hagberg, kostnadsutvecklingen slår inte bara igenom på den vård som konsumeras utan också på alla andra kostnader. Det finns ju någonting som heter kompensation för kostnadsutvecklingen och inflationen, vilket framgått inte minst i den lönerörelse som nyligen avslutats här i vårt land. Det är inte bara fråga om att ta ut mer pengar från människorna.

Det har ju också skett väsentliga förbättringar inom försäkringen som kostar pengar men som också kommer människorna till godo. Herr Hagbergs eget parti har i många fall medverkat härtill genom motioner och yrkanden på förbättringar som självklart innebär kostnader.

Till herr Magnusson i Nennesholm, som talar om människor som ofta är sjuka och har stort behov av medicin, vill jag säga att jag ändå inte

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

är övertygad om att herr Magnussons förslag skulle innebära den förbättring som ett kostnadstak, vilket är föreslagit i motionen, skulle innebära.

Vad sedan gäller tron på Landstingsförbundet tror jag vi kan känna oss säkra. Herr Magnusson, som talar med sådant patos för dessa människor, kommer naturligtvis att vara en garant för att hans partivänner ute i landstingen ställer upp så att dessa människor får vad de behöver. Jag tror att herr Magnusson i det här fallet kommer att få mitt parti med sig.

Herr ROMANUS (fp) kort genmäle:

Herr talman! Man tar ett steg i rätt riktning när det gäller psykoterapi, men fortfarande blir det en förlust. Det är bara halva kostnaden som täcks. Det är det jag har påpekat.

Sedan säger fru Håvik att man inte skall rusa i väg såsom jag vill, och att jag är pessimistisk. Men, herr talman, jag vill inte att man skall rusa i väg. Det har varit känt i över ett år att ersättningen för preventivrådgivningen inte motsvarar kostnaderna. I mer än fyra månader har läkarna, i den mån de har gett någon preventivrådgivning, fått underskott på rådgivningen. Men det allvarliga är, att de med all sannolikhet har dragit ned på den verksamheten. Det är alltså inte fråga om att rusa i väg, utan det är fråga om en åtgärd som man med ett minimum av förutseende borde ha vidtagit för länge sedan. Det är inte fråga om någon pessimism i mitt fall, utan jag ser på verkligheten och på den underlåtenhetssynd som man gjort. Jag hoppas verkligen, att man, när man justerar taxan, kommer att se till att den motsvarar kostnaden. Jag kan inte inse varför man skall behöva vänta ytterligare två månader eftersom vi ju för ett år sedan gemensamt uttalade att man skulle göra allt för att undvika att abort behövde vidtas, därför att det inte fanns tillgång till preventivmedel. Här har man vidtagit en åtgärd som verkar i rakt motsatt riktning.

Tidigare kunde läkarna ta ut avgift för rådgivningen, och även om det då kostade patienten en del fick man ändå sitt preventivmedel. Nu är läkarna förbjudna att ta ut avgift, och därför finns det anledning att befara, att det blivit en minskning av tillgången på preventivrådgivning. Det är detta som jag har angripit. Det är inte fråga om att rusa i väg och vidta några nya åtgärder, utan vad det gäller är att reparera det misstag som har begåtts.

Jag skulle vilja fråga fru Håvik, för att försöka tyda allt till det bästa och få ett positivt resultat: Innebär utskottets betänkande och vad fru Håvik här har sagt en garanti för att ersättningen fr. o. m. halvårsskiftet i varje fall kommer att motsvara de verkliga kostnaderna? Innebär utskottets förslag en garanti för detta vore det bra om fru Håvik ville klart uttala detta till protokollet.

Herr MAGNUSSON i Nennesholm (c) kort genmäle:

Herr talman! Vi vill, fru Håvik, från centerns sida ha en likvärdig reform genomförd i hela landet. Vi är rädda för att det blir stora variationer om landstingen skall genomföra den själva. Redan i de fall reformen är genomförd har landstingen gått olika vägar. Det är f. ö. bara i ett par fall reformen är helt genomförd. Det är också, det vet vi alla som arbetar inom landstingen, en relativt liten del av patienterna som är de stora sjukvårdskonsumenterna. Dem skulle vi alltså hjälpa med det förslag som centern lagt fram.

Herr HAGBERG i Borlänge (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Jag får bara konstatera att fru Håvik och utskottet tycker att höjningen av patientavgifterna är en bra avvägning. Inflationen nödvändiggör en komensation till sjukvårdshuvudmännen, och den komensationen tar man ut av patienterna. Men det betyder ju att det blir patienterna som drabbas av inflationen, och det kan väl inte vara ett steg i rätt riktning, som fru Håvik i sitt första inlägg höll med om att reformen var. Är inte fru Håvik motsägelsefull när hon först instämmer i att förslaget om sjukronan var ett steg i rätt riktning och sedan accepterar att avgifterna skall öka?

Fru HÅVIK (s) kort genmäle:

Herr talman! Som svar på herr Romanus direkta fråga vill jag säga att jag tycker att utskottets skrivning ger uttryck för vad vi menar. Herr Romanus vill ha ett direkt och klart svar ifrån utskottets talesman, och för att hinna bemöta de andra talarna svarar jag kort och gott – ja.

Herr Magnusson i Nennesholm säger att han är rädd för att reformen inte blir likvärdig i alla landsting, utan att resultatet kommer att variera starkt, eftersom landstingen kan komma att gå på olika linjer. I ett par landsting, där reformen redan är genomförd, har utformningen blivit olika. Jag tror, herr Magnusson, att de landsting som genomfört reformen utifrån sina erfarenheter kanske skall kunna finna en väg för att skapa ett system som kan bli gemensamt för människor i andra landstingsområden. Dessutom tror jag, som jag tidigare sade, att man med god vilja skall kunna uppnå stor enhetlighet. Jag har ingen anledning att hysa samma farhågor som herr Magnusson innan jag sett landstingens förslag. Landstingen har redan startat arbetet, och det är sagt att man skall arbeta med skyndsamhet.

Till herr Hagberg i Borlänge vill jag säga att jag citerade vpk:s motion, där ni själva menar att sjukronan var ett steg i rätt riktning. Nu talar herr Hagberg om inflationen. Jag vet inte vem det är som har fjärmat sig ifrån ämnet, herr Hagberg eller jag. Men det är väl obestridligt att kostnadsökningar slår igenom på alla områden. Med tanke på de förbättringar som tillkommit och det i dag förändrade penningvärdet är det väl ganska naturligt att sjukronan i dag måste höjas. När människorna den 1 januari 1976 skall betala den högre avgiften kommer de säkert att märka vilka förbättringar de fått för pengarna.

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

Herr PETERSSON i Västerås (vpk):

Herr talman! I TV, radio och press framhålls ofta att personalen på våra sjukhus och vårdinrättningar är utsatt för ganska stor stress. Detta omvittnas också ofta från personalens egen sida. Rationaliseringar och inskränkningar har medfört svåra arbetsförhållanden för sjukhuspersonal. Det här i sin tur lett till en försämrad personlig omvårdnad av patienterna. Patienterna utelämnas alltför ofta åt sig själva, får sällan några möjligheter att dryfta sin situation med sjukhuspersonalen. En sådan bristande kontakt kommer till uttryck i negativa verkningar på patienternas allmäntillstånd. Den enda kontakten med yttervärlden får patienterna genom anhöriga och den närmaste bekantskapskretsen. Detta förutsätter att patienterna är intagna på sjukhus i hemorten. Patienter som är intagna på regionsjukhus eller på specialsjukhus befinner sig i en helt annan situation. Till våra specialsjukhus t. ex. remitteras ofta personer som bor i skilda delar av landet. Det är inte ovanligt att sjuka människor remitteras från Norrbotten till Mellansverige. Det finns som bekant specialsjukhus med ett upptagningsområde som omfattar praktiskt taget halva vårt land. Patienter på dessa sjukhus får sällan eller aldrig besök av släktingar eller bekanta. Långa tidsödande och dyrbara resor sätter hinder i vägen. Därmed försvåras också patienternas situation. De får mindre personlig omvårdnad och kontakt med yttervärlden. Värst drabbade är givetvis barn som befinner sig långt bort från hemorten. Men även äldre människor *behöver då och då personlig omvårdnad.*

Enligt min mening finns det brister inom vår sjukvård på det här området. Den personliga omvårdnad patienterna kan få är ju en kompletterande del av sjukvården, och spelar en stor roll för den sjukes allmäntillstånd och tillfrisknande. Följaktligen anser jag att det behövs insatser för att öka möjligheterna till denna personliga kontakt för den sjuke.

Detta sammanhänger självklart med ekonomiska satsningar i det syftet. Det stora flertalet människor i vårt land har relativt små inkomster, och det är låginkomsttagare och deras anhöriga som drabbas hårdast.

Det är inte endast resorna till och från regionsjukhusen och specialsjukhusen som är mycket kostsamma för den mindre bemedlade. Oftast tar resorna lång tid i anspråk och kräver ledighet från arbetet med åtföljande bortfall av arbetsinkomst, som ytterligare förvärrar situationen. Därför har jag i motionen 1222 föreslagit att reglerna för den allmänna försäkringskassan bör ändras så att reseersättning samt under vissa förutsättningar också ersättning för förlorad arbetsinkomst skall kunna utgå till sjukbesökare med lång färdväg till region- och specialsjukhus.

Utskottets majoritet säger att frågan om reseersättning för föräldrar som besöker barn på sjukhus skall prövas av familjestödsutredningen. Detta kan naturligtvis betecknas som ett fall framåt, men jag har yrkat att ersättningen borde ingå i den allmänna sjukförsäkringen och inte enbart begränsas till barn utan gälla även vuxna människor.

Jag tycker att detta är en angelägen uppgift som samhället borde ha

råd att satsa på i syfte att förbättra vår sjukvård genom att medverka till personlig omsorg, bättre trivsel och en positivare insats för den sjukes allmäntillstånd.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservationen 5 i socialförsäkringsutskottets betänkande nr 16.

I utskottets betänkande behandlas även motionen 77 av fru Marklund m. fl. angående ersättning för glasögonkostnader. Under de senaste åren har ett antal motioner utmynnat i yrkanden om bidrag till sådana kostnader. De många framstötarna i riksdagen i denna fråga får ses som ett uttryck för hur angeläget det är att behovet snarast tillgodoses. Några landsting har funnit det nödvändigt att gå före med gott exempel och har fattat beslut om bestridande av glasögonkostnader. Det gäller Västerbottens och Kristianstads läns landsting. Alla vet att glasögonkostnaderna är dryga särskilt för barnfamiljer och pensionärer, men även för vuxna är de ganska kännbara. I arbetslivet finns en rad yrken som ställer stora krav på synskärpa. Arbetsmiljön är ett moment som inte heller skonar synen utan just kan orsaka synförsämringar.

Vårt parti har flera gånger uppmärksammat dessa problem. Så sent som förra året avslogs förslaget om att normalkostnaderna för anskaffandet av glasögon skulle infogas i sjukförsäkringssystemet. Vi har påpekat angelägenheten av att den här frågan får en mera långsiktig lösning som kommer barn och familjer över hela landet till del.

I utskottets skrivning hänvisas till den uppgörelse som har träffats mellan socialdepartementet och Landstingsförbundet om vissa finansieringsfrågor på sjukvårdsområdet och som kommer att gälla från den 1 januari 1976. Uppgårelsen innebär att ersättning från sjukförsäkringen kommer att utgå till sjukvårdshuvudman som medverkar vid anskaffning av kostnadsfria eller prisnedsatta glasögon för barn och ungdom under 19 år. Också detta kan betecknas som ett fall framåt. Men det förutsätter att landstingen genomför reformen. Jag har en känsla av att den kommer att stanna på papperet, inte minst på grund av att landsting och kommuner befinner sig i ett mycket svårt ekonomiskt läge.

Det finns ytterligare en brist, nämligen att ersättningen endast utgår till barn och ungdom under 19 år. Vi har föreslagit att även pensionärer skulle omfattas och komma i åtnjutande av dessa lättnader. Det är f. ö., som jag tidigare påpekat, också angeläget att vuxna kommer in i bilden.

Om de åtgärder som nu således redan på sina håll är vidtagna förhoppningsvis kommer att slå igenom, ligger de helt i linje med det förslag vi har ställt, nämligen att riksdagen hemställer om en skyndsam prövning av frågan om att normalkostnaderna för anskaffandet av glasögon infogas i sjukförsäkringssystemet och lagen om allmän försäkring. Det skulle lösa denna fråga för hela landet.

Jag yrkar med detta bifall till reservationen 6 i betänkandet.

Fru HÅVIK (s) kort genmäle:

Herr talman! Det är uppenbart, herr Pettersson i Västerås, att nuvarande

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

bestämmelser om ersättning inom sjukförsäkringen för resor har haft sina skönhetsfläckar och brister. Men utskottet menar nu att genom det förslag som kommer att genomföras den 1 januari 1976 har man undanröjt de väsentligaste bristerna och de oftast kritiserade detaljerna.

Utskottet delar herr Petterssons uppfattning att det kan vara angeläget för sjuka barn att få besök av sina föräldrar, speciellt om barnen i fråga ligger på ett sjukhus långt bort från hemorten och känner sig vara i en främmande miljö. Just därför pekar utskottet också på att familjestödsutredningen skall särskilt uppmärksamma denna fråga. Sedan är det klart att herr Pettersson kan dra upp andra grupper som denna fråga skulle vara lika angelägen för, men man bör ändå ta ett steg i sänder och få erfarenhet av hur det hela verkar. Det är trots allt en kostnadsfråga och en avvägningsfråga, och detta faktum måste vi ha med i bilden.

Sedan när det gäller ersättning för glasögon så har det väckts många motioner i denna fråga under en följd av år. Det är dyrbart för föräldrar som har barn som behöver glasögon. Barnen växer, synen förändras och de behöver byta glasögon ofta. Därför bör man väl ändå hälsa med tillfredsställelse att barn och ungdom under 19 år nu har möjligheter att få glasögon helt kostnadsfritt eller till kraftigt nedsatta priser.

De farhågor som herr Pettersson uttalade för att man inom landstingen inte skulle genomföra denna reform tror jag inte herr Pettersson behöver hysa därför att, som utskottet skriver, den höjning utöver handikappersättningen som kommer att utgå per invånare och år ger kostnadstäckning så att man skall kunna ta på sig detta åtagande.

Därför vill jag nu, herr talman, eftersom herr Petterssons yrkande kom litet senare i debatten, yrka bifall till vad utskottet hemställt vid punkterna 9 och 10, vilket innebär avslag på reservationerna 5 och 6.

Herr PETERSSON i Västerås (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Jag är naturligtvis tacksam för den positiva inställning som utskottets talesman har gett uttryck för. Jag vill bara beklaga att man är så väldigt försiktig när man skall vidta några åtgärder. När det gäller ersättning för glasögon tycker jag att man borde ha kunnat inrymma också pensionärer i det sammanhanget. Landstingen i Västerbottens och Kristianstads län har, om jag inte är felaktigt underrättad, gått ett steg längre än vad som har sagts i den här uppgörelsen mellan socialdepartementet och Landstingsförbundet, nämligen att ersättningen skall omfatta även pensionärer.

Men kommer nu den nämnda uppgörelsen att slå igenom i alla landsting? Jag är litet skeptisk därvidlag. Utskottet uttalar att sjukvårdshuvudmän, som medverkar vid anskaffning av glasögon, kommer att få högre hjälpmedelsersättning. Men vilka sjukvårdshuvudmän kommer att medverka härtil? Vilka åtgärder är vidtagna för att den här reformen skall få genomslagskraft i alla landsting? Det är en fråga som jag är intresserad av att få svar på. Jag skulle exempelvis vilja ha ett besked om vad som har vidtagits från departementets sida.

Fru HÅVIK (s) kort genmäle:

Herr talman! När nu sjukvårdshuvudmännen enligt förslaget från den 1 januari 1976 får det egentliga huvudansvaret för hjälpmedel kommer det att utgå 22 kr. per invånare och år som ersättning från försäkringen. Men de som, utöver det åtagandet, också åtar sig att ge kostnadsfria eller kraftigt prisnedsatta glasögon till barn och ungdom under 19 år får ytterligare 2 kr., således 24 kr. per invånare och år. Den ökningen utgör kostnadstäckning för åtagandet. Jag tror inte att något landsting kommer att springa från sitt ansvar på den punkten när de dessutom får täckning för kostnaderna. Jag delar inte herr Petterssons i Västerås farhågor och skepsis på den punkten.

Man frågar alltid varför vi skall vara så försiktiga, och så uttalar man en viss skeptisk inställning. Naturligtvis bör vi vara försiktiga, så att vi får se vilken genomslagskraft reformerna får och hur de verkar. Om man bara rusade i väg kanske det fanns anledning att vara skeptisk beträffande reformernas resultat.

Herr PETERSSON i Västerås (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Det förutsätter att landstingen medverkar till den här reformen, fru Håvik. Gör man ingenting i landstingen kan man naturligtvis inte få de här bidragen. Genomslagskraften beror alltså på landstingens egen initiativkraft i dessa sammanhang. Som en följd av de beslut som fattats här i riksdagen tidigare har kommuner och landsting f. n. ett ekonomiskt svårt läge. Erfarenheten från det kommunalpolitiska fältet visar att den sociala sidan ofta kommer i kläm när den ekonomiska tumskraven dras åt. Det är av den anledningen jag är skeptisk i det här sammanhanget.

Herr talmannen anmälde att fru Håvik anhållit att till protokollet få antecknat att hon inte ägde rätt till ytterligare replik.

Fru THUNVALL (s):

Herr talman! Låt mig till att börja med säga att jag vill instämma i vad fru Håvik sade när det gäller glasögon till barn och ungdom. Det är glädjande att den förbättringen nu kan träda i kraft. Sedan hoppas jag att hon och utskottet i övrigt har rätt vad gäller uppfattningen att landstingen skall infria förväntningarna i detta avseende. Jag vet att flera landsting redan har fattat beslut i den här riktningen och t. o. m. tagit med pensionärerna i sina beslut. Jag hoppas att de övriga är på gång, så att reformen kan träda i kraft den 1 januari 1976, vilket väl är vårt gemensamma önskemål. Men det kommer alltså an på landstingen.

Herr talman! Jag har egentligen begärt ordet för att anföra några synpunkter i anledning av motionen 471.

När den nya abortlagen antogs uttalades att abort alltjämt måste betraktas som en nödfallsutväg. Preventiva åtgärder beslutades också för att på olika sätt förebygga oönskade graviditeter. Ganska snart visade

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

det sig att i varje fall en förutsatt effekt uteblev – nämligen abortrådgivning och eventuella aborter i ett tidigt skede av graviditeten. Lagen gynnade dem som väntade till efter tolfte veckan. Orsaken befanns vara kostnader i samband med resor för preventiv- eller abortrådgivning före tolfte veckan. Detta var alltså anledningen till den motion som väcktes under allmänna motionstiden i januari i år.

Propositionen 1975:36 kom någon månad senare. Den har – om jag har förstått innehållet rätt – till en del rättat till detta utan att för den skull försämra ersättningsmöjligheterna för dem som redan enligt den tidigare propositionen gynnades av lagen. Deras läge får givetvis inte försämrats därför att också andra grupper skall omfattas av den nu gjorda förbättringen i lagen. Jag bortser från de kostnadshöjningar som sker på de olika områden som propositionen omfattar.

Jag vill gärna uttrycka mina medmotionärers och min egen tillfredsställelse med den ändring som återfinns i propositionen. Socialförsäkringsutskottet har i sitt betänkande endast kort konstaterat: "Resekostnadsersättningen från sjukförsäkringen skall också utgå vid besök för preventivmedelsrådgivning och abortrådgivning." Som svar på vår motion säger utskottet att resekostnadsersättning fr. o. m. 1976 kan utgå i de fall som avses. Jag vill hellre understryka ordet "skall" som utskottet använder i den förut citerade meningen.

Jag har ingen kritik mot utskottet för dess, som jag här sagt, korta skrivning. Men för att inte den som endast läser utskottets kläm med avstyrkande av motionen skall fatta det som ett avstyrkande av motionens innehåll i dess helhet vill jag citera några rader ur propositionen, där föredraganden säger på s. 25:

"Ersättning från sjukförsäkringen utgår numera för preventivmedelsrådgivning och abortrådgivning med visst belopp för varje besök under förutsättning att rådgivningen är avgiftsfri. --- Det är angeläget att sådan rådgivning är tillgänglig för alla utan hinder av höga resekostnader när det är långa reseavstånd. Jag förordar därför att resekostnadsersättning från sjukförsäkringen får utgå vid besök för preventivmedelsrådgivning eller abortrådgivning. Ersättning bör därvid på motsvarande sätt som gäller för tandvård utgå för resekostnad som överstiger 15 kr. för varje besök."

Herr talman! Jag har mycket svårt att förstå denna koppling till tandvård, som jag finner ganska omotiverad. Önskvärt hade ju varit att karensgränsen hade satts vid 8 kr., såsom föreslagits för resor i samband med besök hos läkare eller på sjukhus, men jag skall låta mig nöja med det föreslagna beloppet, eftersom det ändå är en förbättring i förhållande till nuläget. Jag vill vänta och se hur utfallet av denna ändring blir.

Låt mig utan direkt anknytning till motionen 471 tacksamt notera den vidgade rätt som propositionen innebär beträffande reseersättning i samband med sjukvård som lämnas av distriktssköterska eller distriktsbarnmorska. Jag är övertygad om att den kommer att få stort värde för människor i glesbygd.

Herr talman! Eftersom motionen 471 i och med propositionen 36 och socialförsäkringsutskottets betänkande nr 16 fått en, som jag ser det, positiv behandling, har jag med mitt inlägg i debatten önskat ge ökad kännedom om de förbättrade rescersättningsmöjligheter som därmed inträtt. Jag hoppas att detta skall medföra att ekonomiska betänkligheter i samband med långa reseavstånd ej skall hindra någon från att så tidigt som möjligt söka få preventiv- och/eller abortrådgivning. Jag kommer dock som sagt att följa utvecklingen och vänta och se hur den nu föreslagna reformen slår, på samma sätt som fru Håvik enligt vad hon avslutningsvis framhöll i sitt första anförande, där hon tog upp propositionens alla förslag.

Herr talman! Jag har inget säryrkande utan hemställer om bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed slutad.

Punkterna 1 och 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Hagberg i Borlänge, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Hagberg i Borlänge begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 16 punkterna 1 och 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Hagberg i Borlänge.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Hagberg i Borlänge begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Den omröstning gav följande resultat:

Ja	–	274
Nej	–	15
Avstår	–	2

Punkten 3

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herr Hagberg i Borlänge, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Hagberg i Borlänge begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 16 punkten 4 röstar ja, den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av herr Hagberg i Borlänge.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Hagberg i Borlänge begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 274
Nej - 14
Avstår - 3

Punkten 5

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 3 av herr Hyltander, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Romanus begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 16 punkten 5 röstar ja, den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 3 av herr Hyltander.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Romanus begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 256
Nej - 29
Avstår - 5

Punkterna 6 och 7

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av herr Magnusson i Nennesholm m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Magnusson i Nennesholm begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 16 punkterna 6 och 7 röstar ja, den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 4 av herr Magnusson i Nennesholm m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Magnusson i Nennesholm begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 215
Nej - 74
Avstår - 2

Punkten 8

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 9

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 5 av herr Hagberg i Borlänge, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Pettersson i Västerås begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 16 punkten 9 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 5 av herr Hagberg i Borlänge.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Pettersson i Västerås begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 273
Nej - 15
Avstår - 2

Punkten 10

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 6 av herr Hagberg i Borlänge, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Pettersson i Västerås begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 16 punkten 10 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 6 av herr Hagberg i Borlänge.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens

Tisdagen den
6 maj 1975

Ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m.

ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Pettersson i Västerås begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 270
Nej - 17
Avstår - 4

Punkten 11

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 7 av herr Hyltander, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Romanus begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 16 punkten 11 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 7 av herr Hyltander.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Romanus begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 258
Nej - 31
Avstår - 2

Punkten 12

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 8 av herr Magnusson i Nennesholm m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Magnusson i Nennesholm begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 16 punkten 12 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 8 av herr Magnusson i Nennesholm m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Magnusson i Nennesholm begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 214
Nej - 73
Avstår - 3

Föredrogs

skatteutskottets betänkande nr 25 med anledning av propositionen 1975:92 om sänkning av den statliga inkomstskatten, m. m. jämte motioner, såvitt propositionen och motionerna hänvisats till skatteutskottet och behandlas i detta betänkande, samt

socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17 med anledning av propositionen 1975:92 om sänkning av den statliga inkomstskatten m. m., såvitt nu är i fråga, jämte motioner.

Herr TALMANNEN:

Skatteutskottets betänkande nr 25 och socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17 debatteras i ett sammanhang, och yrkanden beträffande båda dessa betänkanden får framställas under den gemensamma överläggningen.

Skatteutskottets betänkande nr 25

I propositionen 1975:92 hade regeringen – efter föredragning av statsråden Sträng och Aspling – bl. a. föreslagit riksdagen

dels att anta vid propositionen följande förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
2. lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
3. lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,
4. lag om ändring i lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift,
5. lag om ändring i förordningen (1957:262) om allmän energiskatt,
6. lag om ändring i lagen (1974:992) om nedsättning av allmän energiskatt,
7. lag om ändring i förordningen (1961:372) om bensinskatt,
8. lag om ändring i förordningen (1957:209) om skatt på sprit och vin,
9. lag om ändring i förordningen (1960:253) om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker,
10. lag om ändring i förordningen (1961:394) om tobaksskatt,
11. lag om ändring i tulltaxan (1971:920),
12. lag om ändring i förordningen (1973:37) om avgift på vissa dryckesförpackningar,
13. lag om ändring i förordningen (1973:1216) om särskild beredskapsavgift för oljeprodukter,

dels att medge att inkomsterna av beredskapsavgiften för oljeprodukter fick fonderas hos riksgäldskontoret och disponeras för genomförande av oljelagringsprogram i enlighet med vad som förordats i propositionen.

De ovan under punkterna 5, 6, 7 och 13 upptagna författningsförslagen och frågan om fonderingen och dispositionen av inkomsterna av beredskapsavgiften för oljeprodukter behandlade skatteutskottet i annat sammanhang.

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

På grundval av 1972 års skatteutrednings delbetänkande (SOU 1974:103) Skatteomläggning 1976 och den s. k. Haga II-uppgörelsen mellan företrädare för socialdemokraterna, centerpartiet och folkpartiet lades i propositionen fram förslag till skatteomläggning för år 1976.

Beträffande propositionens huvudsakliga innehåll anfördes bl. a. följande:

”På inkomstskatteområdet innebär förslaget bl. a. en justering av statskatteskalen så att såväl låginkomsttagarna som de stora grupperna i de vanligaste inkomstlägena får sänkt skatt jämfört med den skatteskala som gäller för innevarande år. Procentuellt är skattesänkningen störst vid årsinkomster upp till ca 40 000 kr. Räknat i kronor är den däremot störst i inkomstlägena ca 40 000–85 000 kr./år och uppgår där till 1 600 kr.

Vidare föreslås det s. k. sparavdraget, 400 kr. resp. 800 kr., fördubblat till 800 kr. resp. 1 600 kr. Denna ändring föreslås gälla fr. o. m. 1976 års taxering.

Allmänna barnbidraget avses skola höjas med 300 kr. om året fr. o. m. den 1 januari 1976 enligt beslut i särskild ordning.

För att bereda egenföretagarna lättnader föreslås att den från allmän arbetsgivaravgift avgiftsfria inkomstdelen höjs från 10 000 kr. till 18 000 kr.

Reformen finansieras genom höjda socialförsäkringsavgifter samt höjning av energiskatten på elkraft, skatterna på sprit, vin, öl, läskedrycker och cigaretter och avgiften på vissa dryckesförpackningar.

Förslaget i finansieringsfrågan innebär bl. a. att socialförsäkringsavgifterna från arbetsgivare m. fl. till sjukförsäkringen och folkpensioneringen höjs fr. o. m. den 1 januari 1976 med 0,4 resp. 1,5 procentenheter, dvs. med sammanlagt 1,9 procentenheter. Samtidigt avvecklas begränsningen för avgiftsunderlaget till 7,5 gånger basbeloppet per årslön (det s. k. beloppstaket) för socialförsäkringsavgifterna med undantag för ATP-avgiften.

I fråga om punktskatterna innebär förslaget att energiskatten på elkraft, som i dag utgör 10 % av kraftpriset, läggs om till en specifik skatt om 2 öre per kWh. Skatten på sprit och vin höjs med belopp som inklusive mervärdeskatt motsvarar per liter ca 4 kr. för sprit, dvs. 3 kr. för en helbutelj om 75 cl, 1:60 kr. för starkvin och 80 öre för lättvin. Skatten på malt- och läskedrycker höjs, per liter räknat, med 20 öre för lättöl och pilsner, 25 öre för mellanöl och starköl samt 7 öre för läskedrycker. Därjämte inryms s. k. stilldrinor under läskedrycksbeskattningen. Skatten på cigaretter höjs med 2 öre per styck för cigaretter i den lägsta skatteklassen och med 1 öre per styck för övriga cigaretter. Vidare höjs den särskilda förpackningsavgiften med 20 öre för förpackningar av metall och med 10 öre för andra förpackningar. Höjningen av energiskatten på elkraft föreslås träda i kraft den 20 juni 1975 och gälla i princip från första mätaravläsningen efter ikraftträdandet. Övriga höjningar föreslås

träda i kraft den 11 maj 1975.

I propositionen föreslås också lättnader i sjömansskatten. En anpassning görs till skatteomläggningen i övrigt. Dessutom höjs det omkostnadsavdrag som innefattas i sjömansskattetabellerna från 1 500 kr. till 2 500 kr. i fjärrfart och från 750 kr. till 1 250 kr. i närfart. Den särskilda skattereduktionen för sjömän om 200 kr. i fjärrfart och 75 kr. i närfart, allt per månadsskatt, räknas upp till 300 kr. resp. 125 kr.

Vidare föreslås ändrade regler i fråga om extra avdrag för folkpensionärer. Förslaget innebär att man vid beräkning av extra avdrag för gift folkpensionär inte längre tar hänsyn till andra makens inkomst. Samtidigt förordas ändrade regler i fråga om beräkningen av skattefri nivå för folkpensionärer och om avtrappning av extra avdrag. Förslaget om individualisering av det extra avdraget medför skattelättnader för makar i flertalet fall.

I fråga om villabeskattningen förordas en höjning av det s. k. villaavdraget från 500 kr. till 800 kr. Dessutom höjs inkomstgränsen för den 2-procentiga intäktsberäkningen från 150 000 kr. till 180 000 kr. Denna ändring avses gälla fr. o. m. 1976 års taxering.

Förmögenhetsgränserna på 50 000 kr. för ensam pensionär resp. 80 000 kr. för pensionärspär i fråga om rätten till kommunalt bostadstillägg m. m. till folkpension föreslås höjda till 75 000 kr. resp. 120 000 kr. den 1 juli 1975.

I propositionen läggs även fram förslag om vissa i prop. 1975:30 aviserade höjningar av energiskatten på drivmedel och oljebränslen samt av beredskapsavgiften för oljeprodukter. Förslagen innebär i fråga om energiskatten att skatten på bensin och gasol höjs med 7 öre per liter och att nu gällande skattesatser om 16 kr. per m³ för tjock eldningsolja och 25 kr. per m³ för tunn eldningsolja och motsvarande ersätts med en enhetlig skattesats om 40 kr. m³. Den nämnda beredskapsavgiften förlängs två år och höjs med 3 öre per liter för bensin och med 2 kr. per m³ för olja. Dessa ändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 1975.

Slutligen föreslås i fråga om energiskatten att industrier med särskilt hög förbrukning av bränsle och elkraft får en generell nedsättning av skatten så att den inte överstiger 3 % av de tillverkade produkternas försäljningsvärde. Regeringen kan om särskilda skäl föreligger genom dispens medge visst företag ytterligare nedsättning av energiskatten."

I detta sammanhang hade behandlats

dels de med anledning av propositionen väckta, till skatteutskottet hänvisade motionerna

1975:2002 av herrar Norrby (c) och Torwald (c),

1975:2003 av herrar Torwald (c) och Norrby (c),

1975:2045 av herr Helén m. fl. (fp), vari hemställts att riksdagen beslutade att 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370) ändrades så

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

att som intäkt av fastighet upptogs ett belopp, motsvarande för helt år räknat 2 % av den del av fastighetens taxeringsvärde som inte översteg 200 000 kr., 4 % av den del av taxeringsvärdet som inte översteg 250 000 kr., 8 % av den del av taxeringsvärdet som inte översteg 300 000 kr. samt 10 % av den del av fastighetens taxeringsvärde som översteg 300 000 kr.,

1975:2046 av herr Nilsson i Kristianstad m. fl. (s), vari hemställts att riksdagen beslutade

1. att höjningen av förpackningsskatten räknades per från dryckes-tillverkaren utlevererad förpackning,
2. att produktskatten för drycker differentierades efter halten av frukt-råvaran,

1975:2105 av herr förste vice talmannen Bengtson m. fl. (c,m,fp),

1975:2106 av herr Bohman m. fl. (m), vari under punkterna 1-7 och 13-16 hemställts att riksdagen skulle

1. besluta anta av motionärerna föreslagen lydelse av 10 § 1 mom. la-gen (1947:576) om statlig inkomstskatt, innebärande att uttagsprocenten sänktes med mellan 1 och 10 enheter upp till beskattningsbara inkomster på 80 000 kr. och behölls oförändrad i skikten däröver, varvid den av motionärerna förordade skatteskalen i förhållande till förslaget i propo-sitionen skulle medföra en i kronor räknat mindre skattesänkning i de lägsta inkomstskikten och en avsevärt större skattelättnad i skikten över 80 000 kr., där den skulle uppgå till 3 100 kr.,

2. besluta att hos regeringen anhålla om förslag under innevarande år vad gällde de faktiskt sambeskattades problem,

3. avslå förslaget i propositionen att garantiregeln i punkt 3 i över-gångsbestämmelserna till förslaget till lag om ändring i kommunalskat-telagen (1928:370) tidsbegränsades till 1977 års taxering,

4. besluta att det avdrag för pensionärer som beräknades med hänsyn till skattskyldigs statligt taxerade inkomst inte skulle påverkas av makes förmögenhet i enlighet med vad i motionen anförts,

5. besluta om en anpassning av sjömansskatten till de nya reglerna för statlig inkomstskatt i enlighet med vad i motionen anförts,

6. besluta att det s. k. villaavdraget skulle höjas till 1 000 kr.,

7. besluta att gränserna för intäctsprocenten vid småhusbeskattningen fastställdes till 2 % upp till 200 000 kr., 4 % i skiktet från 200 000 till 300 000 kr. samt 8 % över 300 000 kr.,

13. avslå förslaget i propositionen om att skatt skulle utgå på s. k. stilldrinkar (tulltaxenummer 22.07 och 22.09),

14. besluta att skatten på lättöl skulle utgå med 27 öre per liter i stället för som i propositionen föreslagits med 32 öre,

15. avslå förslaget till lag om ändring i förordningen om avgift på vissa dryckesförpackningar,

16. besluta att hos regeringen anhålla om tilläggsdirektiv till besparingsutredningen med uppgift att med förtur utarbeta förslag till besparingar av storleksordningen 1 miljard kr.,

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

1975:2107 av herr Fälldin m. fl. (c), vari hemställts att riksdagen beslute

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

1. att det s. k. villaavdraget skulle vara 1 000 kr.,

2. att den skattepliktiga intäkten av en- och tvåfamiljsfastighet skulle motsvara 2 % av den del av taxeringsvärdet som inte översteg 200 000 kr., 4 % av den del som låg mellan 200 000 och 250 000 kr. samt i övrigt enligt förslaget i propositionen,

1975:2108 av herr Fälldin m. fl. (c), vari hemställts att riksdagen beslutade att hos regeringen anhålla om förslag till riksdagen under hösten 1975 beträffande rätt till individuell beskattning i de fall då två makar var verksamma i ett av dem drivet företag inom jordbruk, småindustri, hantverk, handel eller annan rörelse i enlighet med vad som anförts i motionen,

1975:2109 av herr Hermansson m. fl. (vpk), vari under punkterna 1, 2 och 6-9 hemställts att riksdagen beslutade

1. att anta av motionärerna framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, innebärande större lättnader för låginkomsttagarna och skärpningar för inkomsttagare med större inkomster än enligt förslaget i propositionen, varvid uttagsprocenten sänktes till 2-2,5 % i skikten upp till 22 000 kr. och höjdes i skikten över 70 000 kr. med 2-4 procentenheter,

2. att avslå regeringens förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) i vad avsåg 39 § 3 mom.,

6. att avslå förslaget till lag om ändring i förordningen (1957:209) om skatt på sprit och vin,

7. att avslå förslaget till lag om ändring i förordningen (1960:253) om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker,

8. att avslå förslaget till lag om ändring i förordningen (1961:394) om tobaksskatt,

9. att den i 10 § 2 mom. a) lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt angivna procentsatsen för beskattning av svenska aktiebolag, m. m. höjdes från 40 till 50 % fr. o. m. den 1 juli 1975,

1975:2113 av herr Löfgren (fp),

1975:2114 av herrar Löfgren (fp) och Ahlmark (fp),

1975:2115 av fru Nilsson i Kristianstad (c) och herr Henmark (fp), vari hemställts att riksdagen beslutade

1. att höjningen av förpackningsavgiften fick en sådan utformning att

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

den från konkurrenssynpunkt var fullt neutral,

2. att vid fastställande av produktskatten för läskedrycker hänsyn togs till den i drycken ingående halten av fruktråvara,

1975:2118 av fru Troedsson m. fl. (m.c.fp), vari hemställts att riksdagen beslutade att samma förmånliga värdering som gällde vissa egnahems- och mindre jordbruksfastigheter också skulle gälla bostadsrättslägenheter vid bedömning av frågan om reduktion av det extra avdraget för folkpensionärer,

1975:2119 av herr Westberg i Ljusdal (fp), vari hemställts att riksdagen skulle anta det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i förordningen (1960:253) om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker med den ändringen att 7 § skulle erhålla av motionären föreslagen lydelse, innebärande att höjningen för lättöl skulle stanna vid 10 öre men att i stället skatten för mellanöl och starköl skulle höjas med 30 öre, allt för liter räknat,

1975:2120 av herr Westberg i Ljusdal (fp), vari hemställts att riksdagen beslutade att schablonavdraget vid beräkning av inkomst av en- och två-familjsfastighet fr. o. m. år 1976 skulle vara 1 000 kr.,

dels de vid riksmötets början väckta motionerna

1975:135 av herr Torwald m. fl. (c.fp), vari hemställts att riksdagen beslutade att beloppet 150 000 kr. i 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370) ändrades till 200 000 kr., innebärande höjning av gränsen för den 2-procentiga intäktsberäkningen vid villabeskattningen,

1975:192 av herr Helén m. fl. (fp),

1975:194 av herr Josefson m. fl. (c), vari hemställts att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om förslag till skyndsamma ändringar i skattelagstiftningen för att förhindra att taxeringsvärdehöjningarna vid 1975 års allmänna fastighetstaxering skulle slå igenom i ökade boendekostnader och ökad skattebelastning på bl. a. jordbruksföretag,

1975:230 av herr Bohman m. fl. (m) vari hemställts att riksdagen skulle

1. besluta att, i enlighet med vad som i motionen 1975:300 anförts, gränserna för intäktsprocenten vid småhusbeskattningen fastställdes till 2 % upp till 200 000 kr., 4 % i skiktet från 200 000 till 300 000 kr. samt 8 % över 300 000 kr.,

2. anhålla om förslag till bostadssparande i enlighet med vad som i motionen 1975:300 anförts,

1975:231 av herr Helén m. fl. (fp), vari under punkten 5 hemställts att riksdagen hos regeringen begärde förslag om en skattereform för mind-

re och medelstora företag omfattande slopad faktisk sambeskattnig av makar verksamma i den egna rörelsen,

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

1975:234 av herrar Henmark (fp) och Jonsson i Mora (fp), vari hemställts att riksdagen beslutade anhålla att regeringen, sedan resultatet av fastighetstaxeringen redovisats, framlade förslag till åtgärder som hindrade att folkpensionärernas ekonomiska läge försämrades genom höjda taxeringsvärden,

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

1975:314 av herr Gustafsson i Säffle m. fl. (c),

1975:315 av herr Josefson m. fl. (c), vari hemställts att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om förslag till riksdagen under år 1975 beträffande rätt till individuell beskattning i de fall då två makar båda var verksamma i ett av dem drivet företag inom jordbruk, småindustri, hantverk, handel eller annan rörelse i enlighet med vad som anförts i motionen,

1975:424 av herr Bergman i Göteborg (s),

1975:428 av fru Diesen (m), vari hemställts att riksdagen hos regeringen begärde förslag till ändring av bestämmelserna beträffande beskattning av tvåfamiljshus i enlighet med vad i motionen anförts,

1975:431 av herr Hermansson m. fl. (vpk), vari hemställts att riksdagen beslutade anta av motionärerna framlagda förslag till

A. Förordning om ändring i förordningen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt,

B. Förordning om ändring i förordningen (1970:172) om begränsning av skatt i vissa fall, innebärande en höjning av förmögenhetsskatten på så sätt att skattepliktsgränsen sänktes från 200 000 till 150 000 kr., att skatteuttaget skärptes och att begränsningsregeln ändrades från 80/85 till 85/90 %,

1975:684 av fru Andersson i Hjärtum m. fl. (c), vari hemställts att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om skyndsamma förslag till ändringar i skattelagstiftningen i syfte att eliminera den kraftiga ökningen av förmögenhetsbeskattningen, som blev en följd av de höjda taxeringsvärdena på skogs- och jordbruksfastigheter,

1975:695 av herr Knut Johansson i Stockholm m. fl. (s), vari hemställts

1. att riksdagen uttalade önskvärdheten av att de berörda utredningarna i sitt arbete borde

a. uppehålla ett kontinuerligt inbördes samarbete,

b. erhålla arbetsmässiga resurser så att ett slutligt resultat kunde åstadkommas snarast möjligt,

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

c. inrikta sig på att utredningsresultaten underlättade en framtida bedömning av skattepolitikens utformning,

2. att riksdagen beslutade ge regeringen till känna vad i motionen i övrigt anförts beträffande behovet av ett samordnat skattesystem,

1975:697 av herr Johansson i Vrångebäck m. fl. (m),

1975:699 av herr Johansson i Vrångebäck m. fl. (m),

1975:708 av herr Schött m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen i skrivelse till regeringen skulle anhålla om förslag till ändring i reglerna för förmögenhetsbeskattningen i enlighet med vad som i motionen anförts,

1975:715 av herr Åberg (fp),

1975:1039 av herr Bohman m. fl. (m), vari under punkterna A, B, C, D, E, F1, F2, F6, G och M hemställts att riksdagen skulle

A. hos regeringen begära att skatteutredningen gavs tilläggsdirektiv att utarbeta en femårig skattesänkingsplan i enlighet med vad som i motionen 1975:1020 anförts, innefattande bl. a. en planmässig sänkning av marginalskatterna,

B. för att förbättra situationen för barnfamiljer med hemmavarande make besluta medge ett extra familjeavdrag om 2 000 kr.,

C. hos regeringen begära att skatteutredningen gavs tilläggsdirektiv att utarbeta förslag, ägnade att förbättra situationen för barnfamiljer med hemmavarande make,

D. för barnfamiljer där båda makarna förvärvsarbetade, liksom för ensamstående familjeförsörjare, besluta medge rätt till avdrag vid taxeringen för styrkta barntillsynskostnader i enlighet med vad som i motionen anförts,

E. hos regeringen anhålla om initiativ till nya förhandlingar, syftande till ett kommunalt skattestopp,

F 1. hos regeringen anhålla om utredning och förslag, syftande till att ett system för generös premiering av det frivilliga hushållssparandet infördes som tog särskild hänsyn till de lägre inkomsttagarna och barnfamiljernas situation,

F 2. hos regeringen anhålla om utredning och förslag, syftande till att skattereglerna så utformades att arbetsmarknadens parter fann det förmånligt att sluta avtal, som innebar att en del av löneökningen för dem som så önskade kunde utgå i form av sparande, s. k. sparlön.

F 6. hos regeringen anhålla om utredning och förslag, syftande till att skattskyldig vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt skulle åtnjuta förhöjt avdrag för egenavgift, uppgående till 125 % av nämnda avgift,

G. hos regeringen anhålla om förslag till fördubbling av det extra avdraget för intäkt från kapital,

M. ge regeringen till känna vad som i övrigt anförts i motionen om skattepolitiken,

1975:1048 av herr Fälldin m. fl. (c),

1975:1052 av herr Hermansson m. fl. (vpk), vari hemställdes

1. att riksdagen uttalade sig för en sammanslagning av 1972 års skatteutredning, företagsskatteberedningen och den kommunalekonomiska utredningen till en enda skatteutredning eller alternativt att ett fast samarbete mellan utredningarna skapades,

2. att riksdagen beslutade ge regeringen till känna vad i motionen anförts angående riktlinjer för en omläggning av skattesystemet,

1975:1056 av herr Hyltander (fp), vari hemställdes att riksdagen beslutade att det s. k. sparavdraget vid deklaration av ränteinkomster vid inkomsttaxeringen höjdes till 800 kr. för enskild och 1 600 kr. för makar att tillämpas vid taxering för 1975 års inkomster,

1975:1060 av herr Magnusson i Borås m. fl. (m), vari hemställdes att riksdagen beslutade

1. om införande av ett särskilt egnahemsavdrag på 1 000 kr. vid inkomstbeskattningen för reparations- och underhållskostnader att gälla till utgången av år 1975,

2. om en höjning av det extra avdraget vid taxering av en- och tvåfamiljsfastigheter från 500 kr. till 1 000 kr. att gälla t. o. m. taxeringen 1976,

1975:1065 av fru Nilsson i Kristianstad m. fl. (c,m,fp), vari hemställdes att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om att 1972 års skatteutredning före den 1 juli 1975 framlade förslag till särbeskattning av äkta makar som arbetade i enskild firma,

1975:1073 av herr Nordgren m. fl. (m),

1975:1076 av herr Nordgren m. fl. (m), vari under punkten 2 hemställdes att riksdagen hos regeringen begärde skyndsamt förslag om individuell beskattning av makar verksamma i den egna rörelsen,

1975:1080 av herr Polstam (c), vari hemställdes att riksdagen beslutade om sådan ändring i 24 § 2 mom. kommunalskattelagen att schablontaxeringen skedde med 2 % för taxeringsvärden upp till 200 000 kr., med 4 % mellan 200 000 och 275 000 kr., med 8 % mellan 275 000 och 325 000 kr. samt med 10 % däröver,

1975:1083 av herr Strindberg (m),

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten.
m. m.*

1975:1084 av herrar Strömberg i Botkyrka (fp) och Ekinge (fp), vari hemställts att riksdagen hos regeringen begärde förslag om ändring av skattegränser och grundavdrag för småhus, i avsikt att motverka den höjning av boendekostnaden som uppstod genom de nya taxeringsvärdena, samt

1975:1089 av fru Troedsson m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen beslutade om införande av skattefri folkpension, dvs. att grundavdraget för ålders- och förtidspensionärer inom folkpensioneringen fr. o. m. 1976 års taxering skulle ökas till 95 % av basbeloppet för ensam pensionär och för var och en av pensionerade makar till 77,5 % av basbeloppet i enlighet med vad i motionen anförts.

Utskottet hemställde

1. beträffande skatteskalan

a. att riksdagen med avslag på motionerna 1975:2106 punkten 1 och 1975:2109 punkten 1 skulle bifalla propositionen i denna del,

b. att riksdagen skulle avslå

1. motionen 1975:192 i denna del,

2. motionen 1975:1048 i denna del,

i den mån de inte kunde anses besvarade genom vad utskottet ovan under a hemställt,

2. beträffande kommunalt skattestopp att riksdagen skulle avslå motionen 1975:1039 punkten E.

3. beträffande folkpensionärernas beskattning

a. att riksdagen med avslag på motionen 1975:2106 punkterna 3 och 4 och med anledning av motionen 1975:2118 skulle bifalla propositionen i denna del med den komplettering av bestämmelserna, som utskottet förordat,

b. att riksdagen skulle avslå

1. motionen 1975:234,

2. motionen 1975:1089,

3. motionen 1975:2118,

i den mån de inte kunde anses besvarade genom vad utskottet anført och under a hemställt,

4. beträffande sparavdraget m. m.

a. att riksdagen med avslag på motionen 1975:2109 punkten 2 och med anledning av motionen 1975:1039 punkten G skulle bifalla propositionen i denna del samt motionen 1975:1056,

b. att riksdagen skulle avslå

1. motionen 1975:230 punkten 2,

2. motionen 1975:1039 punkten F 1,

3. motionen 1975:1039 punkten F 2,

5. beträffande schablonavdraget i inkomstkällan tjänst att riksdagen skulle avslå motionen 1975:314,

6. beträffande förvärvsavdrag m. m. att riksdagen skulle avslå

- a. motionen 1975:699,
- b. motionen 1975:1039 punkten D,
- c. motionen 1975:2002,
- 7. beträffande faktisk sambeskattning att riksdagen skulle avslå
 - a. motionen 1975:231 punkten 5,
 - b. motionen 1975:315,
 - c. motionen 1975:1065,
 - d. motionen 1975:1076 punkten 2,
 - e. motionen 1975:2106 punkten 2,
 - f. motionen 1975:2108,

i den mån de inte kunde anses besvarade genom vad utskottet anfört,

- 8. beträffande skattereduktion m. m. att riksdagen skulle avslå

- a. motionen 1975:1039 punkten B,
- b. motionen 1975:1039 punkten C,
- c. motionen 1975:2003,

- 9. beträffande villabeskattningen m. m.

a. att riksdagen med avslag på motionerna 1975:135, 1975:230 punkten 1, 1975:1060 punkten 2, 1975:1080, 1975:2045, 1975:2106 punkterna 6 och 7, 1975:2107 och 1975:2120 skulle bifalla propositionen i denna del,

- b. att riksdagen skulle avslå

- 1. motionen 1975:194 i denna del,
- 2. motionen 1975:424,
- 3. motionen 1975:428,
- 4. motionen 1975:1060 punkten 1,
- 5. motionen 1975:1073,
- 6. motionen 1975:1083,
- 7. motionen 1975:1084,
- 8. motionen 1975:2113,

i den mån de inte kunde anses besvarade genom vad utskottet anfört och under a hemställt,

10. beträffande sjömansskatten att riksdagen med avslag på motionen 1975:2106 punkten 5 skulle bifalla propositionen i denna del,

11. beträffande bolagsbeskattningen att riksdagen skulle avslå motionen 1975:2109 punkten 9,

12. beträffande förmögenhetsbeskattningen m. m. att riksdagen skulle avslå

- a. motionen 1975:194 i denna del,
- b. motionen 1975:431,
- c. motionen 1975:684,
- d. motionen 1975:708,

13. beträffande skatteutredningarnas arbete att riksdagen skulle avslå

- a. motionen 1975:695 punkten 1,
- b. motionen 1975:1052 punkten 1,
- c. motionen 1975:2114,

i den mån de inte kunde anses besvarade genom vad utskottet anfört,

14. beträffande besparingsutredningen att riksdagen skulle avslå mo-

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

tionen 1975:2106 punkten 16,

15. beträffande skattepolitikens fortsatta inriktning att riksdagen skulle avslå

- a. motionen 1975:192 i denna del,
- b. motionen 1975:695 punkten 2,
- c. motionen 1975:1039 punkten A,
- d. motionen 1975:1039 punkten M,
- e. motionen 1975:1048 i denna del,
- f. motionen 1975:1052 punkten 2,

16. beträffande den allmänna arbetsgivaravgiften

- a. att riksdagen skulle bifalla propositionen i denna del,
- b. att riksdagen skulle avslå

1. motionen 1975:697,
2. motionen 1975:715,
3. motionen 1975:1039 punkten F 6,

i den mån de inte kunde anses besvarade genom vad utskottet under a hemställt,

17. beträffande beskattningen av drycker och vissa dryckesförpackningar

a. att riksdagen med anledning av propositionen och motionerna 1975:2106 punkterna 13–15, 1975:2046, 1975:2115 och 1975:2119 samt med avslag på motionen 1975:2109 punkterna 6 och 7 beslutade avslå den i propositionen föreslagna höjningen av avgiften på vissa dryckesförpackningar och i stället beslutade höja den i propositionen föreslagna beskattningen på dryckesområdet med generellt 12 öre per liter, dock att de sålunda beräknade skattesatserna minskades med 5 öre för lagrat lättöl och 20 öre för icke kolsyrade läskedrycker (stilldrinkar),

b. att riksdagen i övrigt skulle bifalla propositionen i denna del,

c. att riksdagen skulle avslå

1. motionen 1975:2046,
2. motionen 1975:2106 punkten 13,
3. motionen 1975:2106 punkten 14,
4. motionen 1975:2106 punkten 15,
5. motionen 1975:2115,
6. motionen 1975:2119,

i den mån de inte kunde anses besvarade genom vad utskottet under a hemställt,

18. beträffande riksdagsuttalande om dryckesbeskattningens inriktning att riksdagen skulle avslå motionen 1975:2105,

19. beträffande tobaksskatten att riksdagen med avslag på motionen 1975:2109 punkten 8 skulle bifalla propositionen i denna del,

20. beträffande propositionen i övrigt utom såvitt avsåg energibeskattningen, beredskapsavgiften för oljeprodukter och författningsförslagen att riksdagen skulle bifalla ovan icke behandlade förslag i propositionen,

21. beträffande författningsförslagen att riksdagen till följd av vad ovan hemställts skulle anta de vid propositionen fogade förslagen till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) med den ändringen att punkt 2 av anvisningarna till 50 § skulle erhålla av utskottet föreslagen lydelse,

2. lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,

3. lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,

4. lag om ändring i lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift,

5. lag om ändring i förordningen (1957:209) om skatt på sprit och vin med den ändringen att 2 § skulle erhålla av utskottet föreslagen lydelse,

6. lag om ändring i förordningen (1960:253) om tillverkning och beskattning av malt och läskedrycker med den ändringen att 7 § skulle erhålla av utskottet föreslagen lydelse,

7. lag om ändring i förordningen (1961:394) om tobaksskatt,

8. lag om ändring i tulltaxan (1971:920),

9. lag om ändring i förordningen (1973:37) om avgift på vissa dryckesförpackningar med den ändringen att nuvarande lydelse av 6 § skulle bibehållas oförändrad och att således tredje dels-satsen i ingressen skulle ha av utskottet angiven lydelse.

Vid betänkandet hade avgivits följande reservationer och särskilda yttranden:

beträffande skatteomläggningens allmänna utformning och finansiering

1. reservation av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottets yttrande i viss del skulle ha av reservanterna angiven lydelse,

beträffande skatteskalen

2. reservation av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under punkterna 1.a och 21.2 bort hemställa att riksdagen med bifall till motionen 1975:2106 punkten 1 och med avslag på propositionen i denna del och motionen 1975:2109 punkten 1 beslutade. att 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skulle ha av reservanterna föreslagen lydelse,

beträffande folkpensionärernas beskattning

3. reservation av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 3 och 21.1 bort hemställa

a. att riksdagen med bifall till motionerna 1975:2106 punkterna 3 och 4 och 1975:2118 och med anledning av propositionen skulle anta det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) i denna del med de ändringar att

dels 52 § 1 mom. skulle erhålla av reservanterna angiven lydelse,

dels punkt 2 av anvisningarna till 50 § skulle erhålla av reservanterna angiven lydelse,

dels ikraftträdandebestämmelserna skulle erhålla av reservanterna angiven lydelse,

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

b. att riksdagen med bifall till motionen 1975:234 i skrivelse till regeringen begärde förslag till åtgärder som hindrade att folkpensionärernas ekonomiska läge försämrades genom höjda taxeringsvärden,

c. att riksdagen i skrivelse till regeringen begärde att motionen 1975:1089 överlämnades till 1972 års skatteutredning för beaktande,

beträffande sparavdraget m. m.

4. reservation av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 4.b bort hemställa att riksdagen skulle

1. med bifall till motionen 1975:230 punkten 2 hos regeringen begära förslag till bestämmelser om bostadssparande i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. med bifall till motionen 1975:1039 punkten F 1 hos regeringen anhålla om utredning och förslag, syftande till att ett system för generös premiering av det frivilliga hushållssparandet infördes, som tog särskild hänsyn till de lägre inkomsttagarna och barnfamiljernas situation,

3. med anledning av motionen 1975:1039 punkten F 2 i skrivelse till regeringen anhålla om tilläggsdirektiv till utredningen rörande löntagarfonder med uppdrag att utreda möjligheterna till s. k. sparlön,

beträffande förvärvsavdrag m. m.

5. reservation av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 6 b bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1975:1039 punkten D hos regeringen begärde skyndsamt förslag till lagstiftning av innebörd att avdragsrätt, begränsad till ett av riksskatteverket årligen beslutat belopp, medgavs vid inkomstbeskattningen för styrkta och nödvändiga tillsynskostnader för barn under 10 år för familjer där båda makarna förvärvsarbetade och för ensamstående förvärvsarbetande förälder,

6. särskilt yttrande av herrar Magnusson i Borås (m), Josefson (c), Mundebo (fp), Sundkvist (c), Olsson i Järvsö (c) och Hallenius (c) samt fru Troedsson (m),

beträffande faktisk sambesättning

7. reservation av herrar Magnusson i Borås (m), Josefson (c), Mundebo (fp), Sundkvist (c), Olsson i Järvsö (c) och Hallenius (c) samt fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 7 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1975:231 punkten 5, 1975:315, 1975:1065, 1975:1076 punkten 2, 1975:2106 punkten 2 samt 1975:2108 hos regeringen skulle anhålla om förslag till riksdagen under hösten 1975 beträffande rätt till individuell beskattning i de fall, då två makar båda var verksamma i ett av dem drivet företag inom jordbruk, småindustri, hantverk, handel eller annan rörelse,

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

beträffande skattereduktion m. m.

8. reservation av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 8 a och b bort hemställa

a. att riksdagen med bifall till motionen 1975:1039 punkten B skulle anta av reservanterna framlagt förslag till lag om ändring i kommunal-skattelagen (1928:370),

b. att riksdagen med bifall till motionen 1975:1039 punkten C i skri- velse till regeringen begärde att 1972 års skatteutredning gavs tilläggs- direktiv att utarbeta förslag, ägnade att förbättra situationen för barn- familjer med hemmavarande make,

beträffande villabeskattningen m. m.

9. reservation av herrar Josefson (c), Mundebo (fp), Sundkvist (c), Ols- son i Järvsö (c) och Hallenius (c) som ansett att utskottet under 9 a och 21.1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1975:1060, 1975:2045, 1975:2107 och 1975:2120 samt med anledning av motionerna 1975:135, 1975:194, 1975:230, 1975:1080, 1975:1084 och 1975:2106 och proposition- en i denna del skulle anta av reservanterna framlagt förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),

10. reservation av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 9 och 21.1 bort hemställa

a. att riksdagen med bifall till motionerna 1975:230 punkten 1, 1975:1060 punkten 2, 1975:2106 punkterna 6 och 7, 1975:2107 punkten 1 och 1975:2120 samt med avslag på propositionen i denna del samt motionerna 1975:135, 1975:194 i denna del, 1975:1080, 1975:1084, 1975:2045 och 1975:2107 punkten 2 skulle anta av reservanterna framlagt förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),

b. att riksdagen med bifall till motionen 1975:428 i skrivelse till re- geringen begärde förslag till ändring av bestämmelserna beträffande be- skattning av tvåfamiljshus i enlighet med vad i motionen anförts,

c. att riksdagen med bifall till motionen 1975:1060 punkten I skulle anta av reservanterna framlagt förslag till lag om ändring i kommunal- skattelagen (1928:370),

d. att riksdagen skulle avslå

1. motionen 1975:424,

2. motionen 1975:428,

3. motionen 1975:1073,

4. motionen 1975:1083,

5. motionen 1975:2113,

i den mån de inte kunde anses besvarade genom vad reservanterna anför- t och under a hemställt,

11. särskilt yttrande av herrar Josefson (c), Mundebo (fp), Sundkvist (c), Olsson i Järvsö (c) och Hallenius (c),

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

beträffande sjömansskatten

12. särskilt yttrande av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m).

beträffande förmögenhetsbeskattningen m. m.

13. reservation av herrar Magnusson i Borås (m), Josefson (c), Mundebo (fp), Sundkvist (c), Olsson i Järvsö (c) och Hallenius (c) samt fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 12 bort hemställa

att riksdagen skulle

a. avslå motionen 1975:431,

b. med bifall till motionerna 1975:194 i denna del, 1975:684 samt 1975:708 hos regeringen anhålla om förslag till riksdagen under hösten 1975 beträffande ändringar i kapitalbeskattningen i syfte att begränsa skärpningen av förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen till följd av taxeringsvärdehöjningarna vid 1975 års allmänna fastighetstaxering.

beträffande besparingsutredningen

14. reservation av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 14 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:2106 punkten 16 hos regeringen begärde tilläggsdirektiv till besparingsutredningen med uppgift att med förtur utarbeta förslag till besparingar av storleksordningen 1 miljard kr..

beträffande skattepolitikens fortsatta inriktning

15. reservation av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 15 bort hemställa

a. att riksdagen med bifall till motionen 1975:1039 punkten A hos regeringen begärde att 1972 års skatteutredning gavs tilläggsdirektiv att utarbeta en femårig skattesänkingsplan i enlighet med vad som i motionen anförts, innefattande bl. a. en planmässig sänkning av marginalskatterna,

b. att riksdagen med bifall till motionen 1975:1039 punkten M gav regeringen till känna vad som i övrigt anförts i motionen om skattepolitiken,

c. att riksdagen skulle avslå

1. motionen 1975:192 i denna del,

2. motionen 1975:695 punkten 2,

3. motionen 1975:1048 i denna del,

4. motionen 1975:1052 punkten 2,

i den mån de inte kunde anses besvarade genom vad reservanterna anförde,

16. särskilt yttrande av herrar Josefson, Sundkvist, Olsson i Järvsö och Hallenius (samtliga c).

17. särskilt yttrande av herr Mundebo (fp).

beträffande den allmänna arbetsgivaravgiften

18. reservation av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 16. b. 3 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1975:1039 punkten F 6 hos regeringen begärde förslag till författningsändringar av innebörd att skattskyldig vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt fick åtnjuta avdrag för egenavgift enligt lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift med 125 % av erlagd avgift,

beträffande beskattningen av drycker och vissa dryckesförpackningar

19. reservation av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 17 samt 21.6 och 9 bort hemställa

a. att riksdagen med anledning av motionerna 1975:2106 punkterna 13 och 15, 1975:2046, 1975:2115 och 1975:2119 samt med avslag på motionen 1975:2109 punkterna 6 och 7 beslutade avslå de i propositionen föreslagna ändringarna avseende avgiften på vissa dryckesförpackningar,

b. att riksdagen med bifall till motionen 1975:2106 punkten 13 skulle avslå förslaget i propositionen om skatt på stilldrinor och att således i förslaget till lag om ändring i förordningen (1960:253) om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker den föreslagna lydelsen av 1 § skulle utgå, vilket föranledde motsvarande ändring av andra del-satsen i ingressen,

c. att riksdagen med anledning av propositionen och med bifall till motionen 1975:2106 punkten 14 beslutade att höja skatten på lättöl med 15 öre per liter och att följaktligen de två första raderna av tredje stycket i 7 § i det under b angivna lagförslaget skulle erhålla av reservanternas angivna lydelse,

d. att riksdagen i övrigt skulle bifalla propositionen i denna del,

e. att riksdagen skulle avslå

1. motionen 1975:2046,

2. motionen 1975:2115,

3. motionen 1975:2119,

i den mån de inte kunde anses besvarade genom vad reservanternas under a-d hemställt.

Socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17

I propositionen 1975:92 hade regeringen (socialdepartementet) bl. a. föreslagit riksdagen

dels att anta i propositionen framlagda förslag till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. lag om ändring i lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring,

3. lag om ändring i lagen (1961:300) om redareavgift för sjöfolks pensionering,

4. lag om ändring i lagen (1960:77) om byggnadsforskningsavgift,

5. lag om ändring i lagen (1970:742) om lönegarantiavgift,

6. lag om ändring i lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift.

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

Sänkning av inkomstskatten, m. m.

7. lag om ändring i lagen (1973:372) om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet,

8. lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.,

9. lag om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension,

10. lag om ändring i lagen (1962:382) angående införande av lagen om allmän försäkring,

dels att – med ändring av sitt beslut den 5 mars 1975 – till Bidrag till sjukförsäkringen för budgetåret 1975/76 anvisa ett förslagsanslag av 2 450 000 000 kr.

Beträffande propositionens huvudsakliga innehåll i motsvarande delar hänvisas till redogörelsen under skatteutskottets betänkande nr 25.

Socialförsäkringsutskottet hade i detta betänkande även behandlat *dels de* med anledning av propositionen 1975:92 väckta motionerna 1975:2106 av herr Bohman m. fl. (m), vari hemställdes bl. a. att riksdagen skulle

1. besluta att hos regeringen anhålla om förslag till åtgärder avsedda att begränsa de problem för vissa pensionärer, som de höjda taxeringsvärdena kom att medföra, i enlighet med vad som i motionen anförts,

2. avslå förslaget i propositionen om en höjning av arbetsgivaravgiften till sjukförsäkringen med 0,4 procentenheter och arbetsgivaravgiften för folkpensionering med 1,5 procentenheter,

3. avslå förslaget i propositionen om att avveckla begränsningen för avgiftsunderlaget till 7,5 gånger basbeloppet per årslön för socialförsäkringsavgifterna,

1975:2109 av herr Hermansson m. fl. (vpk), vari hemställdes bl. a. att riksdagen beslutade att från skyldighet att betala de i propositionen föreslagna, av skatteomläggningen betingade, förhöjningarna av avgifter som skulle betalas av arbetsgivare undanta kommuner och landsting,

1975:2110 av herrar Jonsson i Mora (fp) och Westberg i Ljusdal (fp),

1975:2111 av herrar Josefson (c) och Hallenius (c), vari hemställdes att riksdagen vid sin behandling av propositionen 1975:92 hos regeringen begärde att pensionsålderskommittén fick i uppdrag att med förtur framlägga förslag angående utformningen av regler om s. k. likställighetsavtal så att de kunde tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1976,

1975:2117 av herr Ringaby m. fl. (m), vari hemställdes att riksdagen hos regeringen begärde förslag till höstens riksmöte innebärande att s. k. likställighetsavtal med avseende på uppdragsinkomster fr. o. m. år 1976 kunde slutas också enbart om socialförsäkringsavgifterna till sjukförsäkringen och folkpensioneringen,

dels den med anledning av propositionen 1975:36 väckta motionen 1975:1974 av herr Hermansson m. fl. (vpk), vari yrkats bl. a. att socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen skulle höjas med 0,4 % utöver i nämnda proposition förordade 0,6 % ,

dels de genom kammarens beslut den 2 april 1975 till utskottet för ny handläggning i samband med behandlingen av propositionen 1975:92 återförvisade motionerna

1975:760 av herr Ringaby m. fl. (m),

1975:1207 av herr Jonsson i Mora m. fl. (fp,c,m) samt

1975:1209 av herr Josefson m. fl. (c), vari hemställts att riksdagen hos regeringen begärde utredning om införande av ett avgiftsfritt belopp i botten av inkomsten vid beräkning av egenavgifter till socialförsäkringarna för egna företagare och fria yrkesutövare.

Utskottet hemställde

1. beträffande avgiftsprocent för uttag av avgift till sjukförsäkringen att riksdagen med bifall till propositionen 1975:92 och med avslag på motionerna 1975:1974 och 1975:2106 båda i motsvarande del skulle anta den i propositionen föreslagna lydelsen av 19 kap. 4 § lagen om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. beträffande avgiftsprocent för uttag av avgift till folkpensioneringen samt avgiftstak att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motionen 1975:2106 i motsvarande del skulle anta den i propositionen föreslagna lydelsen av 19 kap. 1 och 4 a §§ lagen om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

3. beträffande befrielse från avgiftsskyldighet för kommuner och lands-
ting att riksdagen skulle avslå motionen 1975:2109 i motsvarande del,

4. beträffande åldersgränsregler att riksdagen skulle avslå motionerna 1975:760 och 1975:1207,

5. beträffande likställighetsavtal att riksdagen skulle avslå motionerna 1975:2111 och 1975:2117,

6. beträffande avgiftsfritt bottenbelopp i vissa fall att riksdagen skulle avslå motionen 1975:1209,

7. beträffande åtgärder för pensionärerna med anledning av 1975 års fastighetstaxering att riksdagen skulle avslå motionen 1975:2106 i motsvarande del.

8. beträffande årsinkomstgränsen i fråga om rätten till kommunalt bostadstillägg m. m. att riksdagen skulle anta motionen 1975:2110,

9. att riksdagen skulle anta de vid propositionen fogade förslagen till
a. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring i den mån densamma inte behandlats under 1 och 2 ovan,

b. lag om ändring i lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring,

c. lag om ändring i lagen (1961:300) om redarcavgift för sjöfolks pensionering,

d. lag om ändring i lagen (1960:77) om byggnadsforskningsavgift,

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

- e. lag om ändring i lagen (1970:742) om lönegarantiavgift,
 - f. lag om ändring i lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift,
 - g. lag om ändring i lagen (1973:372) om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet,
 - h. lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m.,
 - i. lag om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension,
 - j. lag om ändring i lagen (1962:382) angående införande av lagen om allmän försäkring.
10. att riksdagen med ändring av sitt beslut den 5 mars 1975 till Bidrag till sjukförsäkringen för budgetåret 1975/76 anvisade ett förslagsanslag av 2 450 000 000 kr.

Reservationer hade avgivits

beträffande avgiftsprocent för uttag av avgift till sjukförsäkringen

1. av herrar Fridolfsson (m) och Nisser (m) vilka ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:2106 i motsvarande del samt med avslag på propositionen 1975:92 och motionen 1975:1974 i motsvarande del beslutade att i 19 kap. 4 § första stycket lagen om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring ordet "åtta" skulle bytas ut mot orden "sju och sex tiondels", innebärande oförändrad avgiftsprocent för socialförsäkringsavgifterna till sjukförsäkringen.

2. av herr Hagberg i Borlänge (vpk) som – under förutsättning av riksdagens bifall till reservationen nr 1 av herr Hagberg i Borlänge till utskottets betänkande SÖU 1975:16 med anledning av propositionen 1975:36 om ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen m. m. – ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:1974 och med avslag på motionen 1975:2106 båda i motsvarande del samt med anledning av propositionen 1975:92 skulle anta den i propositionen föreslagna lydelsen av 19 kap 4 § lagen om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring med den ändringen att i första stycket ordet "åtta" byttes ut mot orden "åtta och fyra tiondels".

beträffande avgiftsprocent för uttag av avgift till folkpensioneringen samt avgiftstak

3. av herrar Fridolfsson (m) och Nisser (m) vilka ansett att utskottet under 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:2106 i motsvarande delar och med avslag på propositionen beslutade

dels att i 19 kap. 4 a § första stycket lagen om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring orden "sex och två" skulle bytas ut mot orden "fyra och sju", innebärande oförändrad avgiftsprocent för uttag av avgift

till folkpensioneringen,

dels att 19 kap. 1 § samma lag skulle erhålla av reservanterna föreslagen lydelse,

beträffande befrielse från avgiftsskyldighet för kommuner och lands-
ting

4. av herr Hagberg i Borlänge (vpk) som ansett att utskottet under
3 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1975:2109 i motsvarande
del uttalade att kommuner och landsting borde undantas från de fö-
reslagna höjningarna av socialförsäkringsavgifterna.

beträffande likställighetsavtal

5. av herrar Fridolfsson (m) och Nisser (m) vilka ansett att utskottet
under 5 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1975:2111 och 1975:2117 gav
regeringen till känna vad reservanterna anfört,

beträffande avgiftsfritt bottenbelopp i vissa fall

6. av herrar Carlsson i Vikmanshyttan, Andersson i Nybro och An-
dersson i Edsbro samt fröken Rogestam (samtliga c) vilka ansett att ut-
skottet under 6 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:1209 hos regeringen begärde
utredning av frågan om ett avgiftsfritt bottenbelopp vid beräkning av
egenföretagares och fria yrkesutövares egenavgifter till socialförsäkring-
arna,

beträffande åtgärder för pensionärerna med anledning av 1975 års fas-
tighetstaxering

7. av herrar Fridolfsson (m) och Nisser (m) vilka ansett att utskottet
under 7 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1975:2106 i motsvarande
del gav regeringen till känna vad reservanterna anfört.

Till detta betänkande hade fögats särskilda yttranden

beträffande avgiftsfritt bottenbelopp i vissa fall

1. av herrar Fridolfsson (m) och Nisser (m),

2. av herr Westberg i Ljusdal (fp).

Herr MAGNUSSON i Borås (m):

Herr talman! Under många år har vi moderater varnat för verkningarna
av de alltför höga skatterna i vårt land, och vi har särskilt pekat på
de inflationsdrivande effekterna av den förda politiken. Inte minst synes
man nu inom arbetsmarknadsorganisationerna ha fått klart för sig sam-
bandet mellan höga skatter, höga produktionskostnader och stora pris-
stegringar. Därigenom har det blivit allt svårare att nå reallöneförbätt-

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

ringar genom lönehöjningar.

De ständigt återkommande skatteomläggningarna skapar också problem. Detta beror inte minst på att de verkligen gör skäl för namnet provisorier, eftersom de ofta har tillkommit i all hast och utan konsekvent genomtänkande. Vid dessa skatteomläggningar synes det viktigaste ha varit att finansministern får igenom sitt krav på totalfinansiering för de eventuella skattelättnader som uppnås. Det är en skattepolitik som innebär att det man ger med ena handen tar man tillbaka med den andra – och oftast tar man litet till. Men inte tar en sådan skattepolitik hänsyn till skattebetalarna, näringslivet och arbetsmarknaden. Kravet på totalfinansiering överskuggar allt. Man glömmer lätt bort att skattepolitiken inte får försvåra människornas möjligheter att erhålla arbete. Skattepolitiken får inte medföra att människorna finner det meningslöst att ta nya initiativ och att öka sina prestationer. Skattepolitiken måste i stället stimulera till arbete. Med nuvarande höga marginalsatser finner många det helt meningslöst att arbeta mer. Det måste löna sig att arbeta. Tyvärr har vi nått den gräns där människorna finner att fritiden inte är belagd med marginalsatt.

Vårt kostnadsläge har också medfört att många varor i dag inte går att tillverka inom vårt land, därför att arbetskraften har blivit för dyr. Detta har åstadkommit många svåra omställningar för folket. Problemet har blivit ännu större sedan statsmakten genom sina selektiva åtgärder har ytterligare försvårat konkurrensen, vilket medfört att många företag i dag inte kan möta konkurrensen vid gränserna; den finns redan inom landet genom selektiva stödåtgärder för vissa företag.

De ständigt återkommande höjningarna av arbetsgivaravgifterna innebär också att den inhemska produktionen fördyras. Importen drabbas inte av dessa avgifter. Vi har alltså fått en bakvänd tull genom arbetsgivaravgifterna, och vi får tydligen i dag uppleva nya ökningar av dessa olika avgifter på arbetet. Många små och inte sällan ensamarbetande hantverkare har under den senaste tiden givit sig till känna och uttryckt oro för framtiden och sagt att blir det ytterligare höjningar av våra avgifter, så orkar vi inte längre att arbeta ihop de pengar som erfordras för att klara alla dessa stora utgifter som för varje år blir allt större genom det allmännas ständigt växande krav. Särskilt hårt reagerar småföretagarna mot försöken att blanda bort begreppen genom att höja olika socialförsäkringsavgifter i stället för arbetsgivaravgiften. Nog begriper de att höjningarna blir desamma, nämligen högre avgifter på arbetet.

De s. k. överenskommelserna om vår skattepolitik kan för vår demokrati komma att få allvarliga verkningar. Det noggranna beredningsarbete som tidigare alltid kännetecknat den svenska riksdagen håller nu på att urholkas, då allt redan är bestämt innan ärendet kommer till riksdagen. Man frågar sig i dag om riksdagsarbetet skall utföras ute på Haga, i kanslihuset eller i någon annan lokal utanför riksdagshuset. Riksdagens skatteutskott har med åren blivit det transportkompani som har att vidarebefordra överenskommelserna till riksdagens plena. Detta kan inte vara

acceptabelt. Nu visar det sig att de partier som ingår i uppgörelsen är bundna av vad som då i all hast beslutats, och detta får givetvis till följd att överläggningarna om frågorna blir helt ointressanta. Det är därför att hoppas att det blir ett slut på denna typ av riksdagsarbete som nu när det gäller skatterna i huvudsak är förlagt utanför riksdagen.

Ett typexempel på ett tydligen i all hast fattat beslut är borttagandet av taket på socialförsäkringsavgifterna. Därmed släpper man inte bara allt samband mellan avgifter och förmåner, utan man inför en marginalbeskattning på inkomster över detta tak med minst 85 %, då vederbörande själv får betala dessa avgifter.

Efter alla de misslyckade skatteomläggningar som vi nu har haft under 1970-talet har vårt folk verkligen all rätt att kräva att det nu tas krafttag för att åstadkomma ett förslag som innebär en verklig skattesänkning.

Det är tydligt att arbetsmarknadsparterna för framtiden undanber sig den typ av skattepolitik som praktiserats inte minst under den senaste tiden. Det kan inte vara tillfredsställande att lönestegringar på över 35 %, och för vissa näringsgrenar på över 40 %, under innevarande och nästkommande år inte med säkerhet leder till någon reallönestegring. Även arbetsmarknadsparterna – såväl arbetsgivarna som de anställdas representanter – synes tvivla på att dessa procentuellt stora lönestegringar leder till 3 % reallöneförbättring. Ingen torde kunna hävda att detta är ett tillfredsställande resultat.

Inflationen synes gå vidare. Ingen torde med allvar kunna påstå att de s. k. uppgörelserna – antingen vi nu kallar dem Haga I eller Haga II eller något annat – har bidragit till någon stabilisering av vår ekonomi. Lika svårt torde det vara att hävda att de höjda arbetsgivaravgifterna har förhindrat några lönestegringar. Nej, sanningen är den att det hade fordrats en verklig skattesänkning för att hålla tillbaka lönestegringarna, som nu endast blir inflationsluft. Resultatet blir nu att statskassan kommer att tillföras ännu mera pengar genom de nominellt högre lönerna, framför allt på grund av vårt progressiva skattesystem. Redan innan dessa högre löner blivit kända var man inom de icke-socialistiska partierna överens om att statskassans tillskott genom progressionen skulle bli minst 2,3 miljarder. Detta belopp torde nu komma att öka avsevärt. Antagligen ligger siffran betydligt över 3 miljarder.

När finansministern nu kräver s. k. totalkompensation kommer det att innebära att han genom de kraftiga lönhöjningarna tar tillbaka mera än han ger ut i skatteförändring. Om vi skall komma till rätta med problemen, måste även staten lära sig att spara och hålla tillbaka. Nu kräver man hård sparsamhet för landsting, kommuner och framför allt de svenska familjerna, men man har inga krav på återhållsamhet för staten. Detta är ett led i den socialistiska politiken. De enskilda människorna skall lämna ifrån sig alltmer till den offentliga sektorn. Den av riksdagen beslutade besparingsutredningen måste därför snarast med all kraft sätta i gång sitt arbete. Givetvis måste besparingarna även gälla statens organisation.

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomsiskatten,
m. m.*

I dag råder inga delade meningar om att det är nödvändigt med en sänkning av statsskatten. Det är så mycket mera befogat som alla de senaste årens skatteomläggningar bara skjutit det verkliga problemet framför sig, nämligen marginalskatterna på den nya nominella löneförbättringen, skatter som bara blivit högre och högre för varje gång. Sedan 1970 års skattebeslut har alla med inkomst över 15 000 kr. fått höjd marginalskatt räknat i fast penningvärde. Det är naturligt att detta är ett stort problem, när mycket vanliga inkomster drabbas av en marginalskatt på omkring 60 %. Med sådana marginalskatter är det inte lätt för arbetsmarknadens parter att komma fram till en rimlig lösning. Problemet blir inte lättare när statsmakten beslutar om höjningar av de olika arbetsgivaravgifterna.

Riksdagen kan rimligen inte i längden hålla på med att vid varje s. k. skatteomläggning höja marginalskatten i de skikt som de stora lönta-gargrupperna är inne i eller står på tröskeln till. Detta omdöme gäller även den nu föreslagna skatteskalen. Vi moderater har därför ansett att det viktigaste i dagens läge måste vara att sänka marginalskatterna för dessa mellangrupper, så att vi inte redan nästa år befinner oss i samma besvärliga situation som i år och som vi varit i under hela 1970-talet. Vi har också stöd för denna vår åsikt i remisser från arbetsmarknadsorganisationer. Vi har sålunda föreslagit betydligt lägre marginalskatter på inkomster mellan 25 000 och 65 000 kr. Det skulle betyda att inkomstagare i dessa inkomstlägen finge behålla en betydligt större del av sin löneförhöjning än enligt regeringsförslaget.

Även om man försöker beteckna årets skatteomläggning som en förändring med låglöneprofil, torde verkligheten tyvärr bli en helt annan för dessa grupper. Regeringsförslagets prishöjande effekter kommer att göra att de grupperna inte får någon lättnad, då prishöjningarna för dessa grupper är särskilt besvärande.

Folkpensionärernas beskattning kommer fru Troedsson att ta upp i ett kommande anförande, varför jag nöjer mig med att uttrycka min förvåning över att majoriteten stannat för att en folkpensionär med 75 000 kr. i kapital skall förvägras avdrag för nedsatt skatteförmåga. Dessutom blir detta kapital avdragsdiskriminerande ännu en gång, genom att även maken, som inte har något kapital alls, förlorar sitt avdrag.

Också förvärvsavdragen och familjebeskattningen kommer att behandlas av fru Troedsson, varför jag även går förbi reservationerna av oss moderater på dessa punkter.

När det gäller den faktiska sambeskattningen, den inkomst som två makar gemensamt inarbetar i en rörelse eller ett jordbruk, har vi moderater tillsammans med folkpartiet och centerpartiet reserverat oss för ett krav på att skatteutredningen måste bli färdig med ett förslag snarast, så att det blir möjligt för riksdagen att fatta beslut under innevarande kalenderår. Det kan rimligen inte vara så svårt att få bort denna uppenbara orättvisa. Dessa människor drabbas av en hård marginalskatt när deras gemensamma inkomster sammanslås till en enda. Detta är en orättfär-

dighet, som uppstod vid 1970 års skatteomläggning, då sambeskattningen borttogs och vi fick bara en skatteskala, som skulle gälla för såväl ensamstående som makar.

Ett problem av stor betydelse för dessa grupper – det rör sig oftast om egenföretagare – är uttagandet av arbetsgivaravgiften, som nu tas ut även på inkomst av kapital för dessa företagare och jordbrukare. Vi moderater kräver därför i reservationen 18 att avdrag skall få göras med 125 % av den erlagda avgiften för att därmed eliminera denna orättvisa.

Under en längre tid har vi moderater även krävt en höjning av sparavdraget, då det är mycket länge sedan detta förändrades. Under tiden har vi haft en mycket stor inflation som urholkat värdet av detta avdrag. Räntan har nu, dels på grund av inflationen, dels på grund av den höga marginalsikten, blivit negativ. Därför har det nuvarande förhållandet varit helt oacceptabelt med hänsyn till småspararnas berättigade anspråk på att statsmakten har ansvaret för penningvärdet. Nu äntligen finns det ett enhälligt förslag, som överensstämmer med den motion som vi väckte redan vid riksdagens början.

För många villaägare har de nya taxeringsvärdena inneburit att man helt hastigt har fått besked om att man bor i en lyxbostad. Det är förklarligt att detta medfört stor oro. Det gamla huset har inte på något sätt blivit luxuöst bara för att det har fått ett högre taxeringsvärde. Detta är inte någonting annat än en registrering av den inflation som statsmakterna bestått oss med under de fem åren sedan förra fastighetstaxeringen. Det innebär också att dessa grupper blir hårt extrabeskattade. Man har beräknat att skatterna på dessa höjningar i det allra närmaste kommer att röra sig om 1 miljard kronor.

Vi moderater har nu föreslagit att schablonavdraget skall höjas till 1 000 kr. mot av regeringen förslagna 800. På denna punkt överensstämmer vårt förslag med yrkanden från folkpartiet och centerpartiet. När det gäller de nya skiktgränserna har regeringen stannat vid att bara höja den lägre skiktgränsen från 150 000 till 180 000 kr. Vi föreslår här 200 000 och sedan en gräns vid 300 000, över vilket belopp vi menar att inkomstberäkningen skall stanna vid 8 %. När höjningarna nu varierar mellan 28 och 59 %, är det förslag som vi framlagt synnerligen välmotiverat. En person som har sin villa taxerad till 150 000 kr. och får taxeringen höjd till 225 000 eller med 50 % – vilket inte är ovanligt – skulle få en skattehöjning på inte mindre än över 2 000 kr. För många pensionärer blir det också problem, då de ofta inte har nämnvärda ränteavdrag, varför de troligen måste flytta ifrån sina hus. Detta gäller även i stor utsträckning dem som sparat ihop till fritidshus, vilka på många platser blivit högt upptaxerade. Sedan den här schablonbeskattningen tillkom har också kraftiga höjningar av olika avgifter skett, och reparationskostnaderna har blivit mycket höga. Därför har vi också föreslagit att egnahemsägarna skall få göra ett reparationsavdrag med upp till 2 000 kr. för att få någon kompensation för de stora prishöjningarna. Tvåfamiljsfastigheterna bör också bli uppdelade på de två familjer som bebod

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

dessa, vilket krävs i reservationen 9.

Vi har också i en reservation, som är gemensam för oss moderater, folkpartiet och centern, krävt ändrad förmögenhetsbeskattning med hänsyn till de nya taxeringsvärdena. Redan nu skapar kapitalbeskattningen svåra problem för familjeföretag, och många hotas av nedläggelse. Därför kan det inte vara rimligt att låta de här skatterna ytterligare öka på dessas bekymmer.

Det är förvånansvärt att de tre partierna centerpartiet, folkpartiet och socialdemokraterna återigen kunde komma överens om ett förslag till höjning av dryckesförpackningsavgiften. Den medförde ju stor oro då den infördes. Nu återkommer regeringen med ett förslag som – jag kan inte finna annat – måste medföra allvarliga störningar i konkurrenshänseende mellan de olika ölbryggerierna, med fördelar för det stora bolaget med statligt intresse och nackdelar för de små, vilket också med all kraft påvisats vid uppvaktningar inom skatteutskottet.

Vi moderater kan emellertid glädja oss åt att skatteutskottet har tillstyrkt vår motion om avslag på förslaget om höjning av avgiften för dryckesförpackningar. Våra önskemål har också i viss mån blivit tillgodosedda när det gäller vårt avslagsyrkande i fråga om skatt på still-drinkar. Vi ansåg nämligen att det bevisligen var fråga om drycker som innehåller stor frukttillsats och sålunda tangerar livsmedelsområdet. I varje fall borde en skatt inte införas förrän det föreliggande utredningsförslaget har blivit prövat. Vårt förslag om en mindre höjning av skatten på lättöl har också vunnit utskottets gillande, och utskottet har alltså instämt i de synpunkter som vi har framfört om att man från nykterhetssynpunkt inte bör höja skatten på lättöl lika mycket som regeringen hade önskat.

Men sedan kommer det egendomliga. Utskottet föreslår att riksdagen skall besluta höja skatten på alla drycker med 12 öre per liter för att få in de pengar som motsvarar den avstyrkta höjningen av förpackningsavgiften. Då blir resultatet att majoriteten i utskottet av nykterhetspolitiska skäl visserligen sänker lättölsskatten med 5 öre men sedan lägger på en höjning av 12 öre per liter, varför resultatet blir en skattehöjning med 27 öre per liter mot av regeringen föreslagna 20 öre och av oss moderater föreslagna 15 öre per liter. Ett något egendomtligt tillvägagångssätt.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservationerna 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 18 och 19 – samtliga där mitt namn förekommer.

I detta anförande instämde herrar Nordgren, Johansson i Vrångebäck, Oskarson, Winberg, Nisser, Strindberg och Wachtmeister i Johannishus (samtliga m).

Herr JOSEFSON (c):

Herr talman! I skatteutskottets betänkande nr 25 behandlas den omläggning av skatteuttaget för år 1976 varom överenskommelse uppnåddes

i den s. k. trepartiuppgörelsen mellan regeringen, centern och folkpartiet. Enligt denna kommer, som framgår av propositionen 92, den direkta statliga inkomstskatten totalt att sänkas med 4,9 miljarder kronor. Dessutom fördubblas sparavdraget från nuvarande 400 resp. 800 kr. till 800 kr. för ensamstående och 1 600 kr. för äkta makar. Vidare höjs grundavdraget vid beräkning av arbetsgivaravgift för egenföretagare från nuvarande 10 000 till 18 000 kr. I överenskommelsen ingick också att barnbidraget höjs med 300 kr. från det kommande årsskiftet. Totalt omfattar uppgörelsen 6,2 miljarder.

Självfallet kan inte staten utan vidare avstå från inkomster på belopp av denna omfattning, allra minst när redan dessförinnan beräknas ett underskott för nästa budgetår på över 10 miljarder. Därför har sänkningen av den direkta inkomstskatten medfört höjningar av vissa avgifter och i viss utsträckning av den indirekta beskattningen. De senaste årens skattemöjligheter har i huvudsak finansierats via höjda arbetsgivaravgifter. Denna gång har i varje fall en tredjedel finansierats på annat sätt än genom höjda avgifter på gjord arbetsinsats, en förändring i linje med vad centern företräder.

Jag skall nu inte gå närmare in på vad propositionen innehåller – det kommer förmodligen andra företrädare för utskottet att göra. Jag vill endast säga några ord rent allmänt om dess innehåll.

Skattesänkningen får en mer utpräglad låginkomstprofil än förra årets. Redan vid 30 000 kr. taxerad inkomst blir skattesänkningen 1 200 kr. för att sedan för inkomstgrupperna mellan 40 000 och 80 000 kr. uppgå till högst 1 600 kr. Skattesänkningen blir för inkomsttagare mellan 25 000 och 30 000 kr. 200–300 kr. mer än förra året och för inkomsttagare mellan 50 000 och 100 000 kr. mellan 500 och 600 kr. mindre. Det är ett bevis för vad jag nyss sade om låginkomstprofilen.

I ett avsnitt av uppgörelsen har skatteutskottet frångått propositionens förslag, nämligen beträffande den föreslagna höjningen av förpackningsavgifter. Anledningen härtill är dels det bestämda uttalande som gjordes av utskottet 1973 vid införandet av den nuvarande förpackningsavgiften, dels de uttalanden och de argument som har framförts från berörda parter och där det har klart framgått att en höjning skulle medföra ganska stora problem.

Utskottet uttalade 1973 bl. a. att utskottet inte ansåg sig kunna medverka till att en sektor av näringslivet utan förvarning utsattes för åtgärder som radikalt förryckte förutsättningarna för dess verksamhet. Utskottet framhöll vidare att miljöpolitiska åtgärder borde grundas på en allsidig utredning och bedömning av frågan i hela dess vidd samt att näringslivet under alla förhållanden borde få möjligheter att inom rimlig tid anpassa sig till de nya villkoren. Dessa uttalanden, som godkändes av riksdagen och som återopats i flera skrivelser från näringslivet, anser utskottet vara sådana att de gäller även i dag. Vi har därför all anledning att hålla fast vid den ståndpunkten.

Till följd av uttalandena 1973 har miljökostnadsutredningen fått i upp-

drag att pröva verkningarna av dryckesförpackningsavgiften samt överväga det framtida behovet och utformningen av en särskild emballageavgift, ett uppdrag som väntas bli slutfört under loppet av innevarande år. Det förhållandet att frågan om förpackningsavgiftens bibehållande och utformning är under prövning i miljökostnadsutredningen utgör enligt utskottets mening ett tillräckligt motiv för att inte nu ändra avgiften's storlek. Härtill kommer, som jag nyss nämnde, de omställningsproblem som ett bifall till förslaget skulle medföra – omställningsproblem som skulle innebära ganska stora svårigheter för berörda parter.

Utskottsmajoriteten föreslår att ingen förändring sker av den förpackningsavgift som nu uttas men att ett belopp motsvarande den föreslagna höjningen av förpackningsavgiften tas in genom en höjd skattesats för alla drycker som omfattas av de i propositionen föreslagna beskattningsåtgärderna, med i princip 12 öre per liter. Jag vill här i anslutning till vad herr Magnusson i Borås sade påpeka att herr Magnusson inte räknade in den beskattning som förpackningsavgiften skulle utgöra. Det förslag vi har lagt fram innebär att situationen inkomstmässigt för staten blir oförändrad, oavsett om man tar in avgiften på förpackningen eller på drycken. Vi anser att det är mer rättvist och att det åstadkommer väsentligt mindre problem att ta ut avgiften i dess helhet på dryckerna. Det är därför som vi här föreslår att man skall höja beskattningen på alla de berörda dryckerna med 12 öre per liter. Utskottet föreslår dessutom att skattesatsen på lättöl sätts 5 öre lägre än vad som föreslås i propositionen samt att stilldrinken, som tidigare inte beskattats, nu beläggs med en avgift på 20 öre, motsvarande hälften av den skattesats som föreslås gälla för kolsyrade läskedrycker. Därtill kommer givetvis den tidigare nämnda 12-öresavgiften som ersätter förpackningsskatten.

Som motiv för det sistnämnda avsteget från propositionen kan bl. a. anföras anpassningssvårigheter för producenterna. I den långa rad av uppvaktningar från näringsliv och handel som skett har det framförts många betydelsefulla motiv för en sådan förändring som utskottet nu föreslår.

Centern har biträtt denna skatteuppställning därför att vi eftersträvar en lindring i beskattningen för inkomsttagare med låga inkomster och vill åstadkomma en lägre marginalskatt.

Vi skall dock vara väl medvetna om att sänkningen av den direkta skatten åtföljs av en delvis höjd indirekt beskattning. Kraven på samhället har nu fått en omfattning som är vida större än vad våra resurser egentligen medger. Det höga skatte- och avgiftsuttaget vi nu har bör därför mana oss alla till en starkare återhållsamhet med nya åtaganden samtidigt som strävandet efter besparingar måste intensifieras. Vårt nuvarande progressiva skattesystem skärper automatiskt skatteuttaget i tider av inflation. Därför borde det vara ett allmänt intresse att mer effektivt försöka begränsa den pågående penningvärdeförsämringen. Ett mer stabilt penningvärde skulle skapa en lugnare prisutveckling, bättre förutsättningar för en inkomsttjänning och kunna åstadkomma en större fasthet i den ekonomiska politiken.

I utskottsbetänkandet har också behandlats en del frågor som inte ingått i trepartiöverenskommelsen och vidare ett antal motioner som väckts under allmänna motionstiden. I anslutning till dessa yrkanden har vi i centern tillsammans med folkpartiet och i vissa fall också med moderaterna till utskottsbetänkandet fogat reservationer som jag nu i någon mån skall beröra.

I reservationen 7 berörs frågan om upphörandet av den faktiska sambeskattningen för makar som båda arbetar i ett gemensamt företag. Denna fråga har debatterats i riksdagen alltsedan särbeskattningen beslutades år 1970. Frågan utreds nu av 1972 års skatteutredning och en särskild utredningsexpert har handhaft frågan.

När skatteutskottet förra hösten behandlade liknande motioner uttalade utskottet att ett utredningsförslag kunde förväntas vid årsskiftet 1974-1975. Men trots att fyra månader nu gått av 1975 har inget förslag presenterats. Därtill förefaller det i dag helt ovissat när över huvud taget något förslag kommer att presenteras. Det är egentligen ganska märkligt att denna utredning, 1972 års skatteutredning, på några månader kan presentera nya skatteregler för hela svenska folket, men inte på åratals kan framlägga något förslag om avveckling av denna orättvisa.

För bolag och handelsbolag föreligger rätt till viss uppdelning av inkomst efter gjord arbetsinsats, men för företagare som deklarerar som fysisk person och där båda makar i det gemensamma företaget gör sin arbetsinsats får ingen uppdelning ske. Finns det något sakligt motiv för att bibehålla detta system? Riksdagens ledamöter får ursäkta, men jag återupprepar en fråga som jag ställt tidigare: Kan det finnas något skäl för att makar som övertar en affär – kanhända en Konsumaffär, där båda tidigare har varit anställda – och utför i stort sett samma uppgifter som tidigare skall med oförändrade gemensamma inkomster få 3 000 eller 4 000, ja kanske 5 000 kr. högre skatt än om de fortfarande varit anställda? Så stor är nämligen skillnaden, även om den sammanlagda inkomsten inte överstiger 50 000 kr.

Utskottet säger nu att företagsskatteberedningen under sommaren 1975 kommer att lägga fram förslag om särskilda regler för beskattning av fåmansbolag. I samband därmed kommer beredningen även att behandla frågor som gäller beskattningen av makar. Hoppas att detta medför en puff framåt när det gäller denna frågas lösning. Finns det nu två utredningar som behandlar två så närliggande frågor, då borde underlag finnas för att förslag skall kunna framläggas inför höstriktdagen och den förändring vi kräver träda i kraft vid årsskiftet 1975-1976.

Det är vad vi begär i denna reservation och i samband med en sådan ändring bör också frågan om förvärvsavdraget behandlas. Även där är tiden mogen att skapa skatteregler för jordbrukare och rörelseidkare som är likvärdiga med dem för andra medborgare.

I reservation nr 9 berörs frågan om villabeskattningen. Enligt propositionen skall schablonbeloppet höjas från nuvarande 500 till 800 kr. samt lägsta skiktgränsens övre höjd från nuvarande 150 000 till 180 000.

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

Centern har i partimotion krävt att schablonbeloppet skall höjas till 1 000 samt att övre gränsen för lägsta skiktet sätts till 200 000, medan 4-procentsskiktet fungerar mellan 200 000 och 250 000, och detta yrkande följs upp i reservation nr 9. Enligt de preliminära siffrorna som nu utkommit beträffande fastighetstaxering av villor skulle taxeringsvärdena ha höjts med ca 40 %. Om detta är riktigt så innebär regeringens förslag endast att ett egnahem med ett taxeringsvärde på omkring 40 000 kr. erhåller en sådan kompensation att skatteuttaget förblir oförändrat.

Enligt förslaget i reservationen, som också har stöd från folkpartiet, blir skatteuttaget oförändrat med ett nuvarande taxeringsvärde på 65 000. Den pågående penningvärdeförsämringen är den främsta orsaken till höjningen av taxeringsvärdena. Det är därför enligt vår uppfattning rimligt att det sker en något större reducering av skatteuttaget än vad regeringen föreslagit. Höjningen av schablonavdraget ger alla egnahemsägare en viss reducering, och det är därför allra mest angeläget att detta avdrag verkligen höjs. Vi har dessutom krävt en viss höjning av skiktgränserna, och också detta överensstämmer med vår uppfattning om att inflationens konsekvenser inte i så hög grad som regeringen föreslår får medföra ökade skatter och därmed ökade boendekostnader.

I ett särskilt yttrande från centern och folkpartiet berörs frågan om formerna för den framtida fastighetstaxeringen. Det är utan tvivel angeläget att denna fråga blir föremål för en grundlig prövning före nästa fastighetstaxering. Huruvida detta kan ske i samband med nu aktuella överväganden eller om en helt ny utredning bör tillsättas ber vi att få återkomma till.

I reservation nr 13 behandlas också en fråga i nära anslutning till fastighetstaxeringen, och detta gäller fastighetstaxeringens konsekvenser på kapitalbeskattningens område. Förra året beslöt riksdagen om vissa ändringar i kapitalbeskattningen, bl. a. innebärande att de provisoriska reglerna, beslutade 1970, om lättnader för mindre och medelstora företag slopades och ersattes av nya bestämmelser. I samband därmed uttalade skatteutskottet nödvändigheten av att kapitalbeskattningsfrågan för mindre och medelstora företag borde bli föremål för förnyad utredning och hemställde att företagsskatteberedningen skulle anförtros detta uppdrag. Så blev också riksdagsbeslutet, och regeringen har i tilläggsdirektiv gett företagsskatteberedningen i uppgift att utreda och framlägga förslag i denna fråga.

Inte minst från denna synpunkt har vi motionärer och reservanter ansett att efter detta uttalande av en enhällig riksdag och efter den förståelse för kapitalbeskattningens problem för berörda grupper som då visades, borde man nu kunnat vara lika enig om att kapitalbeskattningen inte ytterligare skärps under den tid utredningsarbetet pågår. Enligt vad som sagts beräknar kapitalbeskattningen att komma med sitt slutbetänkande någon gång under hösten 1976. Det innebär att förslaget kan behandlas av riksdagen tidigast på våren 1977 och följaktligen skulle dessa grupper under två år få en ytterligare skärpt kapitalbeskattning.

Jag såg förra året med stor tillfredsställelse på både beslutet och enigheten i denna fråga, men jag hade faktiskt förväntat att regeringen i år skulle lägga ett förslag som i någon mån under utredningstiden hade reducerat de konsekvenser på kapitalbeskattningens område som 1975 års fastighetstaxering kommer att medföra. För här berörda grupper är kapitalet bundet i förvärvskällan. Det är ett i förhållande till produktionen stort kapital som ger låg avkastning, och de höjda taxeringsvärdena förändrar inte avkastningen på något sätt, men skattebördan ökar. I reservationen 13 yrkar vi reservanter att förslag framlägges till årets höstriktsdag i syfte att begränsa skärpningen av kapitalbeskattningen till följd av taxeringsvärdeshöjningar vid 1975 års allmänna fastighetstaxering.

I ett särskilt yttrande från centern framförs också några synpunkter på riktlinjerna för det fortsatta reformarbetet på skatteområdet. I detta betonas nödvändigheten av ytterligare skattesänkningar för låginkomstagare och förbättringar för barnfamiljerna. Vidare understryks nödvändigheten av att arbetsgivaravgiftens verkningar i olika avseenden blir utredda. Många frågor på skatteområdet är i dag föremål för utredningar. Det är angeläget att detta utredningsarbete bedrivs så att en samlad skattereform snarast kan framläggas.

Jag har med detta berört vissa avsnitt av skatteutskottets betänkande nr 25 och ber härmed att få yrka bifall till reservationerna 7, 9 och 13 och i övrigt till utskottets hemställan.

Herr talman! Jag skulle också vilja säga ett par ord om det betänkande som behandlas i samband med skatteutskottets, nämligen socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17. I detta betänkande tas en fråga upp som ligger i nära anslutning till de frågor som berörts av skatteutskottet. Det gäller ett eventuellt införande av grundavdrag också vid beräkning av socialförsäkringsavgift för egenföretagare.

Jag är något förvånad och även besviken över att socialförsäkringsutskottet här inte har kunnat biträda motionen 1209, där en utredning begärs om införande av grundavdrag också vid beräkning av egenavgift vid socialförsäkring. Med den omfattning som socialförsäkringen fått är dessa avgifter betungande framför allt för låginkomsttagarna. Vi måste vidare vara medvetna om att arbetsgivaravgift för egenföretagare utgår inte bara på arbetsinkomst utan också på avkastningen av det i företaget nedlagda egna kapitalet.

Systemets nuvarande utformning är enligt min uppfattning orimlig att bibehålla. För en företagare är situationen ofta denna. Först bindes ett relativt stort kapital i det egna företaget, och det blir givetvis föremål för vanlig kapitalbeskattning. Avkastningen av detta kapital beskattas på vanligt sätt som inkomst av jordbruk eller rörelse. Men därutöver utgår socialförsäkringsavgift på hela inkomsten av jordbruk och rörelse. Här sker ingen uppdelning i vad som är arbetsinkomst och vad som är avkastning av kapital. Så kan det inte fortsätta. Antingen måste vi medge ett visst grundavdrag, det är enkelt att tillämpa och ger en viss lättnad framför allt för låginkomsttagarna, eller också måste vi pröva

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

vägar för en uppdelning i arbets- och kapitalinkomst.

En ytterligare motivering för en förändring är också att statsbidragsandelen till sjukförsäkringarna har minskat till mindre än hälften under de två senaste åren. Den utjämning som statsbidragsandelen tidigare medfört har genom detta starkt begränsats, vilket borde vara en ytterligare anledning till en översyn av den fråga som här aktualiserats. I reservationen 6 till socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17 yrkar reservationerna att denna fråga blir föremål för utredning.

Herr talman! Jag anser att detta är ett berättigat krav, och jag ber att få yrka bifall till denna reservation.

I detta anförande instämde herrar Olsson i Järvsö, Fågelsbo, Polstam och Larsson i Staffanstorps, fru Ekelund samt herr Sundkvist (samtliga c).

Herr talmannen tillkännagav att anslag utfärdats om sammanträdet fortsättande kl. 19.30.

Herr MUNDEBO (fp):

Herr talman! Det är nu dags för en ny skatteomläggning, den femte under 1970-talet. Den snabba omsättningen av skattebeslut visar svagheterna i vårt nuvarande skattesystem. Trots att skatteomläggningarna, var och en av dem, har varit betydelsefulla och gällt skattesänkningar om flera miljarder kronor, har de reellt sett endast betytt att 1970 års skattenivå kunnat bevaras.

Det är nu nödvändigt att göra en ny skatteomläggning trots att det inte ens har gått ett halvt år sedan förra omläggningen beslutades. Det är nödvändigt att göra den för att undvika att pris- och lönestegringarna skall leda till fortsatta automatiska skattechöjningar.

Samtidigt som jag alltså finner denna nya skatteomläggning vara nödvändig, vill jag betona att skatteprovisoriernas tid nu bör vara förbi. Nästa skattereform som riksdagen kommer att besluta om bör ha längre tidsperspektiv, bättre livskraft. Det är bra att skatteutskottet nu också instämmer i kravet på snabbhet i pågående utredningsarbete om en mera varaktig skattereform.

Den nu aktuella skatteomläggningen motsvarar inte till fullo vad jag och mitt parti skulle ha önskat. Vi skulle t. ex. gärna ha sett att inkomstskattetablellerna blivit annorlunda, att marginalsattesänkningarna kunnat nå flera människor. Men förslaget utgår från en saklig och politisk verklighet. Sakligt sett har det inte varit möjligt att uppnå avgörande förändringar i inkomstskattesystemet ens då man använt 5 miljarder kronor för detta ändamål och samtidigt inflationen och kommunalskattehöjningarna finns i bilden. Politiskt sett hade vi att arbeta med ett förslag från skatteutredningen, där de två stora partierna, socialdemokraterna och centerpartiet, hade annan uppfattning än vi och stod bakom ett förslag som vi uppfattade som otillräckligt.

Mot den bakgrunden finner jag det förslag till skatteomläggning som riksdagen nu skall besluta om vara tillfredsställande. Majoritetsförslaget från skatteutredningen har lagts åt sidan. De överläggningar om 1976 års skatteomläggning som fördes i början av mars i år resulterade i att reformen kom att gälla ca 5 miljarder i stället för ca 4 miljarder. Därigenom blev det möjligt att reparera de största bristerna och att ge förslaget en utformning som någorlunda svarade mot skatteutredningens direktiv, nämligen att en skatteomläggning skulle medföra lättnader för låginkomsttagare och stora löntagargrupper och kunna medverka till att underlätta en längre avtalsperiod än ett år.

Det kan sägas att så betydelsefullt är det väl ändå inte att skattesänkningen för stora löntagargrupper gäller 1 600 kr. i stället för 1 200 kr. Det är ju bara 400 kr. mer det är fråga om. Men de 400 kronorna motsvarar ungefär en tusenlapp i löneökning, och vi kan nu – då löneförhandlingarna är i stort avslutade – konstatera att för många inkomsttagare betyder skatteomläggningen mer i standardförbättring än vad lönehöjningarna gör och det trots att lönekostnadsstegringarna för tvåårsperioden omfattar 20–30 %.

Den förra skatteomläggningen, för 1975 års inkomst, medförde bl. a. rätt betydande marginalskautesänkningar för stora löntagargrupper. Det var en viktig reform. Den innebar ett erkännande av att inflationen medfört att vårt skattesystem – i sina huvuddrag beslutat 1970 – kommit att ta en orimligt stor andel av människors löneförbättringar. Den här gången sänks marginalskaute med 2–8 % i framför allt de lägre inkomstskikten. För några år sedan fick man inte ens nämna orden marginalskaute och marginalskautesänkning i propositioner och utskottsbetänkanden. Nu tycks t. o. m. finansministern mena att höga marginalskaute är ett problem. Jag beklagar att dagens skatteomläggning inte kunde inrymma mer på detta område. En fortsatt sänkt inkomstskate och sänkt marginalskaute måste därför vara huvudinslag i en kommande skattereform.

Det har sagts i debatten att de 5 miljarder som nu används för inkomstskatesänkning i stället borde ha använts till olika reformer, att man alltså skulle ha behållit skatttabellerna oförändrade och därigenom låtit inflationen höja skatten för människorna och de 5 miljarder omläggningen omfattar kvarstanna hos stat och kommun. Jag delar inte den uppfattningen. Jag menar bestämt att det är riksdagen som skall besluta om skattenivåerna, inte inflationen. Vi skall inte medverka till några dolda skattehöjningar. Det fortsatta reformarbetet bör finansieras genom klara riksdagsbeslut. Och vi tror att de flesta människor uppfattar det som en god användning av 5 miljarder kronor att skatteskalorna justeras på det sätt som nu kommer att ske. Det kan betyda att inflationen får ett lugnare förlopp och att de enskilda människorna kan bevara och förbättra sin standard, allt betydelsefulla sociala reformer.

Jag skall mycket kort kommentera några av de problem som berörs i utskottsbetänkandet. Ett par inslag i överenskommelsen mellan so-

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

cialdemokraterna, centerpartiet och folkpartiet gällde barnfamiljer och pensionärer. Riksdagen har redan beslutat om att förstärka stödet till barnfamiljerna, och jag skall här bara påminna om den betydelse en höjning av de allmänna barnbidragen med 300 kr. får för en barnfamilj. I dag kan riksdagen besluta om ändrade regler för beräkning av extra avdrag för folkpensionärer, som för dem innebär viktiga förbättringar. De här två sakerna, som alltså inte ingår i själva inkomstskattereformen, är betydelsefulla för många människor. De är viktiga komplement till skatteomläggningen.

Ytterligare ett viktigt komplement är att riksdagen nu kan besluta om ett annat inslag i den s. k. Haga I-överenskommelsen våren 1974, nämligen om fördubbling av sparavdraget vid beskattningen. Detta kan betyda en värdefull stimulans av det enskilda sparandet.

Vi har från folkpartiet flera gånger framhållit, och upprepar det nu i en reservation, att den nuvarande faktiska sambeskattningen bör försvinna. Det var ett betydelsefullt beslut 1970 att gå över till en individuell beskattning av arbetsinkomst. Det är nödvändigt att nu fullfölja den reformen genom att avskaffa kvardröjande rester av tidigare sambeskattnings.

En central fråga som inte berördes i den s. k. Haga II-överenskommelsen har föranlett delade meningar i skatteutskottet. Jag tänker på villabeskattningen. De preliminära siffrorna för 1975 års fastighetstaxering visar ju att taxeringsvärdena för småhus har stigit med i genomsnitt 40 %. Variationerna är stora. Höjningarna är särskilt betydande i en del storstadsområden.

Då riksdagen hösten 1974 fattade beslut om riktlinjer för bostadspolitik räknade riksskatteverket med höjningar om 30 %. Det blev alltså 40 %, och därför måste villabeskattningen nu justeras.

Också regeringen har funnit det erforderligt att föreslå ändringar av villabeskattningen. Det är naturligt att så skett mot bakgrund av höstens riksdagsbeslut och de betydande taxeringshöjningarna. Vi vill på några punkter att ändringarna skall vara annorlunda än i regeringsförslaget. På andra punkter accepterar vi förslaget. Vi menar att gränserna vid intäktsberäkningen borde vara något högre – 200 000 i stället för 180 000 kr. och 250 000 i stället för 225 000 kr. – samt att villaavdraget bör vara 1 000 kr. i stället för 800 kr. Skillnaderna skall inte överbetonas, men de är betydelsefulla, framför allt för människor i vissa områden där taxeringshöjningarna varit särskilt stora. Vi menar liksom i fråga om inkomstbeskattningen att inflationen inte skall smyghöja villaskatten, och det är därför reglerna nu bör justeras. Vi menar att det bör vara ungefär samma gruppering av småhusen i olika skatteklasser efter de nya värdena som gällde för de gamla.

Jag vill gärna tillägga att jag menar att det är rimligt att taxeringsvärdena på hus höjs. Förmögenheten har ju ökat, och taxeringsvärdena skall återspegla ett marknadsvärde. Men betydande taxeringshöjningar medför också höjda boendekostnader, och de får betydelse för försälj-

ningspriset. Därför bör verkningarna av sådana omfattande höjningar som nu skett begränsas.

Vi sade vid höstens riksdagsbeslut om bostadspolitiken att man borde utjämna kostnaderna för olika boendeformer. Då beslutade man bl. a. om en lågräntegaranti för hyres- och bostadsrättslägenheter. Vår linje har varit och är alltjämt, att en utjämning av kostnaderna för olika boendeformer bör ske genom att förbättringar för hyres- och bostadsrättslägenheter görs, inte genom försämringar och kostnadsökningar för småhusboende.

Jag tror att det finns anledning att inför en kommande fastighetstaxering fundera över principerna för bostadsbeskattningen och jag vill instämma i de synpunkter som Sigfrid Löfgren utvecklar i motionen 2113. Han vill ha en utredning av frågan om nya former för att komma till rätta med oskäligen prisökningar på fastigheter och öknningar av de faktiska boendekostnaderna utan de nackdelar som det nuvarande fastighetstaxeringssystemet medför. Vi har sagt i skatteutskottet att vi kan vänta på de överväganden i närliggande spörsmål som pågår inom bostadsdepartementet och på det förslag som kommer från realisationsvinstkommittén. Vi har emellertid understrukt att frågan om fastighetstaxeringens framtida utformning och därmed sammanhängande spörsmål bör övervägas i god tid före nästkommande fastighetstaxering.

Slutligen: Vi har medverkat till att samtidigt föreslå höjningar av socialförsäkringsavgifter, energiskatt och vissa punktskatter – höjningar som på ett par punkter är något annorlunda utformade i skatteutskottets betänkande än i överenskommen. Vi har bl. a. med hänsyn till de redan betydande budgetunderskotten funnit det vara ansvarsfullt att inte motsätta oss utan i stället medverka till dessa samtidiga höjningar av skatter och avgifter.

Herr talman! Jag ber med detta att få yrka bifall till reservationerna 7, 9 och 13.

Herr BERNDTSON (vpk):

Herr talman! I den överenskommelse som träffades mellan socialdemokraterna, folkpartiet och centerpartiet i mars i år rörande den statliga inkomstskatten anfördes bl. a.: "De partier som ingått denna överenskommelse förutsätter att löneanspråken i motsvarande grad kommer att reduceras." Huvudsyftet med den s. k. Haga II-uppgörelsen har uppenbarligen varit att påverka avtalsförhandlingarna. Grundtanken har varit att en omläggning av den direkta statsskatten skall finansieras dels med höjda socialförsäkringsavgifter, dels med höjda punktskatter och att löntagarna i gengäld skulle reducera sina löneanspråk. Jag använder uttrycket *omläggning* av den direkta statliga skatten därför att detta är sakligt riktigare än propositionens och propagandans uttryck *sänkning* av den statliga inkomstskatten. Det handlar nämligen inte om någon skattesänkning i verklig mening.

Riksdagen behandlar förslaget till skatteomläggning samtidigt som re-

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

sultatet av avtalsrörelsen presenteras. Det talfas i dessa dagar om rekordhöjningar för vissa löntagargrupper. Har man då inte lyssnat till maningen från de tre partierna om att reducera löneanspråken? Sanningen är den att de skenbart stora lönehöjningarna redan till betydande del är intecknade genom inträffade pris- och hyresstegringar. Väntade prisstegringar under avtalsperioden befaras ta ytterligare en stor del av lönehöjningarna. En reallönehöjning som även optimistiska bedömare beräknar skall stanna vid 3 % måste betecknas som blygsam.

Den föreslagna skatteomläggningen utgör en begränsad del av skattepolitiken. Den berör inte frågan om åtgärder mot skatteflykt och skattefusk, dvs. det problem som tidningen Fackföreningsrörelsen i nr 9 i år rubricerade: "Skattesmitare stjäl flera tusen från varje svensk inkomsttagare." Den berör inte beskattningen av bolagsvinster och förmögenheter. Den berör inte frågan om den indirekta beskattningen, som är särskilt kännbar för låginkomsttagare. Den berör inte kommunalskatterna, som utgör den större posten i fråga om direkta skatter för vanliga inkomsttagare, i den meningen att åtgärder för att sänka dessa skatter föreslås. Däremot berörs kommunernas ekonomi i motsatt riktning. Ökade svårigheter uppstår för kommunerna.

Den bästa metoden för att sänka skatten för inkomsttagare med lägre inkomster är enligt vpk:s mening att helt slopa mervärdeskatten på livsmedel i kombination med en skärpning av skatten i högre inkomstlägen och en skärpt kapitalbeskattning. Riksdagen kommer i annat sammanhang att få ta ställning till vpk-kravet på slopad livsmedelsmoms.

Vi har ansett att i ett provisorium för 1976 kan en omläggning av den direkta statsskatten accepteras om den finansieras med en höjning av arbetsgivaravgifterna, bolagsskatten och skatten på stora förmögenheter. Vi har dock ansett att man därvid måste hålla fast vid låginkomstprofilen i skatteutredningens majoritetsförslag plus den ytterligare markering av denna som gjordes i C.-H. Hermanssons reservation. Detta innebär helt stopp för skattesänkningar vid inkomster på 100 000 kr., vilket möjliggör större sänkningar för inkomster under 30 000 kr.

Det är anmärkningsvärt att överenskommelsen mellan socialdemokraterna, folkpartiet och centerpartiet innebär att man frångår den låginkomstprofil som ändå fanns i skatteutredningens förslag, om än ofullständig. Den ytterligare miljarden över de ursprungligen föreslagna 4 miljarderna går inte till någon del till låginkomsttagare med högst 30 000 kr. i inkomst. Den läggs helt på inkomster över 35 000 kr.

Vi har från vpk accepterat den vidgade ramen på ytterligare högst 1 miljard kronor men anför att den då måste fördelas i överensstämmelse med låginkomstprofilen i skatteutredningens majoritetsförslag plus C.-H. Hermanssons reservation.

Skatteutskottet vantolkar vår ståndpunkt när man på s. 79 i betänkandet påstår att vpk-motionen förordar att den vidgade ramen uteslutande skulle komma låginkomsttagarna till del. I vpk-motionen sägs: "Även den stora gruppen av inkomsttagare med under 35 000 kr. i inkomst 1976

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

(beräknad till inte mindre än 1,3 miljoner människor) måste alltså få del av tillskottet. I förslagen till lagändringar och i den till motionen fogade bilagan anger vi den skatteskala som enligt vår mening bör tillämpas samt de individuella effekterna av den förordade skatteskanen.”

Inte ger väl, herr Wårnberg, vare sig motiveringarna i motionen eller skatteskanen fog för påståendet att vpk uteslutande vill lägga den extra miljarden på låginkomsttagarna? Vi vill använda den extra miljarden på alla berörda inkomstgrupper, medan trepartiöverenskommelsen innebär att inget skall tillfalla inkomsttagare med mindre än 30 000 kr. i inkomst.

Skatteutskottet refererar i sitt betänkande till motionen 1048 – av herr Fålldin m. fl. – som väcktes vid riksmötets början, vari begårs ett riksdagsuttalande av innebörd att en omarbetning av skatteutredningens förslag inte får medföra att förslagens ursprungliga låginkomstprofil går förlorad.

Men trepartiuppgörelsen, där centerpartiet deltog, innebär just att låginkomstprofilen går förlorad. Herr Fålldin har alltså själv varit med om att göra en sådan omarbetning som han vill ha ett uttalande emot! Jag vill fråga centerpartiets talesman herr Josefson: Hur går detta ihop?

Utskottets skrivning om centermotionen, att den genom förslaget i propositionen i huvudsak torde vara tillgodosedd, måste ses som ett försök att låta centerns ursprungliga ståndpunkt falla i glömska.

Vpk hävdade vid 1974 års riksdag att avdragsrätten för sjukförsäkringsavgiften, som främst gynnar högre inkomsttagare, borde avskaffas av fördelningspolitiska skäl vid 1976 års taxering. Vi kvarstår vid den uppfattningen.

Vi har också yrkat avslag på den i propositionen föreslagna höjningen av sparavdragen. Även detta avdrag gynnar högre inkomster men ger ingen förbättring till de många som har en låg inkomst av kapital.

Vpk förordar också att höjningen av barnbidragen med 300 kr. skall träda i kraft redan från den 1 juli 1975, alltså ett halvt år tidigare än propositionens förslag.

Beträffande finansieringen av skatteomläggningen anser vi att denna skall totalfinansieras genom avgifter och skatter på företagen. De föreslagna höjningarna av socialförsäkringsavgifterna kan godtas.

Vi kråver dock att kommuner och landsting befrias från de föreslagna avgiftshöjningarna. Kommuner och landsting har i huvudsak skatter och avgifter som enda inkomster och intar därför en annan ställning än de privata företagen i detta sammanhang. Risken är därför stor att höjda avgifter leder till höjda kommunalskatter och även försämrad social service. Den diskussion som just nu pågår rörande avtalsrörelsens effekter för den kommunala ekonomin illustrerar tydligt nog situationen. Överenskommelsen mellan finansministern och kommunförbunden tål inte alltför stora påfrestningar. Det är både rimligt och möjligt att befria kommuner och landsting från de föreslagna avgiftshöjningarna.

Att det mera är en fråga om skatteomläggning än om skattesänkning

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

understryks ytterligare genom förslaget att en del av kostnaderna skall finansieras genom höjda indirekta skatter.

Vi avvisar de föreslagna höjningarna på bensin och olja med hänsyn till effekten på bl. a. bostadskostnader, arbetsresor och frakter. Vi finner heller inte skäl för att höja skatten på sprit, vin, öl, tobak m. m. Det finns ingen anledning att höja de indirekta skatterna på varor, som visserligen kan undvaras men som likväl konsumeras även av låginkomsttagare, för att betala det fortsatta avdraget för sjukförsäkringsavgiften och ett fördubblat sparavdrag, vilka bägge gynnar dem som har höga inkomster.

I stället för de föreslagna indirekta skatterna föreslår vi dels en höjning av bolagsskatten med 10 %, dels en skärpning av skatten på stora förmögenheter.

Vänsterpartiet kommunisternas kritik av propositionen och förslag till ändringar har utvecklats i motionen 1975:2109. Vårt parti har som bekant inte möjlighet att i skatteutskottet framställa yrkanden och föga reservationer till utskottets betänkanden. Jag ber därför, herr talman, att med hänvisning till motionen 2109 få framställa följande yrkanden:

Jag yrkar bifall till den i motionen anförda motiveringen till skatteomläggningens allmänna utformning och finansiering, till yrkandena 1, 2, 6, 7 och 8 samt till det yrkande i anslutning till motionens yrkande 9 beträffande bolagsbeskattningen som delats i kammaren. Dessutom yrkar jag bifall till motionen 431 och till reservationen 4 vid socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17. Slutligen, herr talman, yrkar jag bifall till motionen 695, yrkande 1.

Herr WÄRNBERG (s):

Herr talman! Skatteutskottets betänkande nr 25 behandlar de mest skiftande områden av svensk skattepolitik. Huvudparten av betänkandet gäller förslagen i propositionen 92, men även motioner som väcktes vid riksmötets början har upptagits i utskottsbetänkandet. Å andra sidan har den del av propositionen som berör energiskatten skjutits framåt i tiden för att behandlas samtidigt som riksdagen behandlar energifrågorna i stort. Huvudparten av propositionen är uppbyggd kring trepartiuppgörelsen, den s. k. Haga II-rundan. Men även andra viktiga avsnitt finns i propositionen, såsom ändrade regler för beskattning av villor.

Utskottets majoritet har inte haft några erinringar mot den allmänna inriktning av skatteomläggningen som föreslås i propositionen. Sålunda accepteras helt det förslag till nya skatteskalor som framläggs. De breda inkomsttagargrupperna får härigenom skattelättnader på 1 600 kr. fr. o. m. 1976. Samtidigt kan man med tillfredsställelse konstatera att inte heller grupper med låga inkomster har blivit lottlösa. De som har de lägsta inkomsterna, och som knappast ens kan vara fulltidsarbetande, har för de första 15 000 kronorna i beskattningsbar inkomst fått sitt skatteuttag sänkt med 3 procentenheter och för de närmast högre 10 000 kronorna i årsinkomst fått skatteuttaget sänkt med inte mindre än 7-8 procent-

enheter.

Utskottet anser således att man med det framlagda förslaget har lyckats tillfredsställa de lågavlönades krav på "skatt efter skattekraft" i mycket hög utsträckning, liksom att man lyckats tillgodose de stora löntagargruppernas krav på att även i skattesystemet få kompensation för de stegrade priserna. Sedan är det självklart att de ökade avgifterna på företagen kanske har verkat hämmande på möjligheterna att ta ut en ännu högre lön än vad löntagarna har lyckats med i årets avtalsrörelse.

Herr Magnusson i Borås har naturligtvis rätt i att de inkomsttagare som redovisar de allra största inkomsterna inte får skattesänkningar i samma utsträckning som människor med lägre inkomster. Jag har observerat det. Men man skall ändå ha klart för sig att t. o. m. vid en så hög beskattningsbar inkomst som 150 000 kr. blir statsskatten 900 kr. lägre än före skatteomläggningen. Likaså skall man ha klart för sig att om man accepterar parollen skatt efter skattekraft, så behöver inte nödvändigtvis den som har en inkomst på 150 000 eller 200 000 kr. per år ha samma skattesänkning som andra för att uppehålla sin standard. För det tredje skall man ha klart för sig att när man kommer upp i inkomster av nämnda storleksordning eller ändå större, så har man råd att sätta ner inkomsten med olika åtgärder, som gör att de hårda marginalskatter som man här talar om inte föreligger så ofta i det verkliga livet. Man har råd då att skaffa sig avdrag på olika sätt.

När det gäller finansieringen av skatteomläggningen ligger tyngdpunkten hos ett annat utskott. Skatteutskottets majoritet delar dock propositionens uppfattning att skattesänkningarna måste totalfinansieras. Jag tycker att herr Magnusson här gör sig till tolk för en något äventyrlig uppfattning, nämligen att en stor del av kalaset skall betalas genom inflationen. Herr Magnussons linje är äventyrlig därför att den förutsätter att en inflation med höga tal skall vara ett permanent inslag i vår ekonomi. Det skulle vara värdefullare om herr Magnusson i stället hade velat ansluta sig till dem som anser att inflationen till varje pris måste bekämpas, i stället för att diskontera inflationen som herr Magnusson gör. Herr Magnussons linje är f. ö. inte korrekt heller vid ett inflationsförlopp, därför att den inte tar hänsyn till att samhällets utgifter också ökar i takt med inflationen – och litet till – eftersom samhället inte längre är en passiv åskådare till olika händelseförlopp vare sig på den sociala sidan eller inom näringspolitiken, vilket de senaste dagarnas händelser bär ett klart vittnesbörd om.

När sedan herr Magnusson menar att man genom att ge besparingsutredningen tilläggsdirektiv skall kunna spara 1 miljard kronor på samhällets utgifter – utan att han talar om vilka konsekvenser det får – tycker jag att herr Magnusson börjar att bli riktigt äventyrlig i sitt sätt att sköta rikets finanser. Jag tror faktiskt att det enda som blir kvar av herr Magnussons finansieringsalternativ är en ökad upplåning, nämligen att skjuta på framtiden att betala dagens skattesänkning.

Inte heller kan jag helt hålla med om att det som vi nu står i begrepp

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

att genomföra bara skulle vara en skatteomläggning. Jag tror inte det. Och som motivering vill jag säga att om man sänker en skatt som inte är avdragsgill – alltså i dag den direkta skatten – och ersätter den med social- eller arbetsgivaravgifter som är avdragsgilla vid deklarationen, så kan man ifrågasätta om inte en totalbild ändå ger en viss skattesänkningseffekt.

Utskottet har heller inte kunnat ansluta sig till yrkandet i herr Hermanssons motion om en ytterligare sänkning av skatteskalorna i de lägsta inkomstskikten. Utskottet menar att det vid de lägsta inkomsterna inte rör sig om fulltidssysselsatta och att man inte kan ta årsinkomsten till utgångspunkt för vederbörandes skattekraft. Det kan ibland röra sig om mycket höga dagsinkomster på kort tid, medan den skattskyldige resten av året har inkomster av icke skattepliktig natur. Rör det sig däremot om eftersatta grupper som exempelvis partiellt arbetsföra, pensionärer och liknande, menar utskottet att extra avdrag kan utgå, liksom att dessa grupper måste hjälpas med olika former av bidrag.

Vpk-motionen innebär också en mycket stark skärpning av marginaleffekterna redan vid relativt låga inkomstlägen. Här skulle jag vilja anföra tekniskt klander mot det sätt på vilket dessa skatteskalor är uppbyggda. Mellan 22 000 kr. och 26 000 kr. i beskattningsbar inkomst stiger exempelvis progressionen med ej mindre än nära 20 % – från 2,5 % upp till 22 %, alltså med 19,5 %, om man skall vara exakt. Sådana marginaleffekter på högst vanliga inkomster kan enligt utskottets mening inte accepteras. Mot denna konstruktion i botten framstår den extra skatteprocent som vpk vill lägga på längst upp på skalan nästan som litet futtig.

Kommunisternas övriga förslag till skatteomläggningens finansiering, dvs. ökad bolagsskatt och ökad förmögenhetsskatt, kan tyckas riktiga med tanke på den ideologiska inriktning som vpk har, men förslagen kommer inte att fungera särskilt bra i det samhälle som vi i verkligheten har.

När det gäller bolagsskatten glömmer man bort att vi har ett dubbelbeskattningssystem. Jag har under de senaste dagarna sett uttalanden av kända vpk-are som menar att vi i Sverige har ett beskattningssystem som är mycket förmånligt för bolagen sett ur europeisk synvinkel.

Min uppfattning om företagsbeskattningen i Sverige jämfört med andra europeiska länder är att vi har ett synnerligen förmånligt system totalt, men när det gäller det ämne vi diskuterar i dag, nämligen skatt på redovisad vinst som utdelas till aktieägarna, vågar jag påstå att vi har ett mycket, mycket hårt system. Jag skulle vara intresserad av att få veta av herr Berndtson vilket europeiskt land som har en hårdare total vinstskatt på aktiebolagen än Sverige, om man också tar hänsyn till dubbelbeskattningseffekten.

I fråga om förmögenhetsbeskattningen kan detsamma anföras. Vilket europeiskt land har en hårdare total kapitalbeskattning än Sverige?

Så länge vi befinner oss i västvärlden ekonomiskt – och det gör vi;

över 80 % av vår handel sker med västvärldens länder och bara omkring 6 % med öststaterna, trots att stora ansträngningar gjorts för att öka handeln med öststaterna – får vi nog försöka att ha skatter som inte alltför mycket avviker från vad som gäller inom detta område. Det är därför utskottet inte anser de finansieringsvägar som anvisas av vpk vara någon framkomlig väg.

Herr Berndtson talade för att kommuner och landsting också skall befrias från de ökade arbetsgivaravgifterna. Man måste då också ha klart för sig att dessa sociala avgifter är en avlösning av löneutgifter. Eftersom kommuner och landsting också fått denna avlösning kan man inte gärna befria dem, om man inte samtidigt vill öka statens stöd till kommunerna, vilket är en annan sak.

Skatteutskottets majoritet har alltid vara litet kallsinnig till det s. k. sparavdraget. Utskottet har accepterat det på den relativt låga nivå där det har legat under många år, därför att det inneburit stora lättnader i taxeringsarbetet. Annars har utskottet i princip tyckt att det varit något galet i att inkomster av kapital beskattas lindrigare än inkomster av arbete genom att ett bottenbelopp vid inkomst av kapital blev fritt.

När nu utskottsmajoriteten har godtagit överenskommelsen om ett fördubblat sparavdrag skall detta ses mot bakgrund av den prisutveckling vi haft de senaste två tre åren och av önskvärldheten av att banksparandet kan bibehållas.

De senaste årens prisutveckling har inneburit – och här vill jag instämma med tidigare talare – att bankspararna fått en negativ ränta på sitt sparande, medan de som lånat de insatta pengarna för investeringar i värdefasta ting har fått motsvarande förmån. Mot den bakgrunden tycker därför utskottet det är rimligt att också spararna får någon form av kompensation för sina insatser.

Däremot är utskottet inte berett att utsträcka denna form av skattefria inkomster till andra områden såsom herr Magnusson och fru Troedsson föreslår i sin reservation. Huvudskälet härför är givetvis att utskottet flera gånger, även på senare år, uttalat sin skepsis mot alla slag av nya avdrag som undan för undan skjuter sönder vårt enhetliga skattesystem.

Beträffande förmögenhetsbeskattningen har den borgerliga minoriteten enat sig om ett förslag som innebär en skrivelse till regeringen i vilken man hemställer att denna redan till hösten skall framlägga förslag om sänkningar av kapitalskatterna för att begränsa effekterna av de nya taxeringsvärdena på fastigheter. Det är alltså ett förslag som går i rakt motsatt riktning mot vad vpk motionerat om.

Utskottsmajoriteten menar dock att man klarat av den här frågan redan förra året, då man höjde gränserna för förmögenhetsskatteplikten. Samtidigt gav man, som herr Josefson har sagt, företagsskatteberedningen direktiv om att man förväntade förslag om lättnader för små och medelstora företags kapitalskatter, och framför allt då vid generationsväxlingar. Men detta var ändå inte allt, utan fjolårets riksdag beslöt dessutom om gynnsammare värderingsregler för att få fram underlaget för kapi-

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

talskatteerna. Jag tycker därför att så mycket är gjort på detta område, redan ett år innan effekterna av de ändrade fastighetsvärdena slår igenom, att man kunnat vara nöjd därmed ett par år till, som är den tid det beräknas dröja innan vederbörande utredning hinner presentera sina förslag och de slår igenom i verkligheten.

Beträffande skattepolitikens fortsatta inriktning menar reservanterna herr Magnusson i Borås och fru Troedsson, att 1972 års skatteutredning bör få särskilda direktiv om hur utredningens arbete skall bedrivas. Man vill ha en femårsplan för att sänka marginalskatteerna och genomföra andra skattelättnader.

Oberoende av innehållet i reservanternas begäran tycker jag att det är felaktigt att nu ge nya direktiv till de skatteutredningar vi har. Vad dessa utredningar behöver nu är arbetsro för att de inom rimlig tid skall kunna framlägga något resultat av sitt arbete. Det är därför med en viss tillfredsställelse man kan konstatera att representanterna för folkpartiet och centerpartiet nöjt sig med att i ett särskilt yttrande endast redovisa var partierna står. Man vill liksom utskottsmajoriteten i övrigt ge skatteutredningarna arbetsro.

Utskottsmajoriteten har vidare den uppfattningen, att en sammanslagning av de tre aktuella utredningarna skulle få en rakt motsatt effekt mot vad man vill åstadkomma. Man skulle få en jättelik utredning, som knappast vore arbetsför, man skulle få bygga ut nya rutiner och arbetsmaterial skulle bli mycket omfattande, då var och en av utredningarna har stora arbetsuppgifter. Utskottet anser det dock självklart att utredningarna skall hålla en intim kontakt och samarbeta, så att inga motsägande förslag framkommer från de olika utredningarna.

Till slut ber jag att också få något beröra den reservation, nr 18, i vilken herr Magnusson och fru Troedsson begär att den som erlagt egen arbetsgivaravgift inte bara skall ha denna avdragsgill, utan att avdrag skall få göras med ytterligare en fjärdedel. Motiveringen härför skulle vara att i en företagares inkomster också finns inslag av kapitalinkomster som för andra inkomsttagare inte blir belagda med någon arbetsgivaravgift. Utskottet har alltid menat att detta argument aldrig varit särskilt hållbart. Jag skall inte här gå in på varför utskottet inte har ansett det – jag skall återkomma, om man begär det – utan nu bara anföra att det numera är ändå svårare att hitta något godtagbart argument, då ju egenföretagare numera har blivit befriade från att erlægga egenavgift på 18 000 kr. i botten på sin inkomst, vilket betyder en särskild skattelättnad på 720 kr. – vilket är en förmån som andra arbetsgivare inte har. Jag är ganska övertygad om att eventuella kapitalinkomster hos någon småföretagare inte överstiger de 18 000 kr. det är fråga om.

Herr talman! Andra ledamöter av utskottet kommer att ta upp de delar i utskottets betänkande som jag inte har berört, men jag ber ändå, herr talman, att redan nu få yrka bifall till skatteutskottets betänkande nr 25 i dess helhet.

Under detta anförande övertog herr andre vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

Herr MAGNUSSON i Borås (m) kort genmäle:

Herr talman! Herr Wärnberg gör gällande att vi moderater skulle vilja finansiera skattesänkningen med inflationspengar. Herr Wärnberg har ju helt missuppfattat vad det är fråga om. Vid diskussioner beträffande den här skatteomläggningen före det avtal som slöts mellan de tre partierna var de tre icke-socialistiska partierna helt överens om att den fortgående inflationen i kombination med det progressiva skattesystem som vi har skulle ge statskassan en extra inkomst på inte mindre än 2,3 miljarder kronor. Nu vet vi att dessa inkomster på grund av de stegrade lönerna kommer att bli betydligt högre. Det var därför som jag i mitt anförande vågade göra gällande att detta belopp i dag säkerligen skulle komma att ligga betydligt över 3 miljarder kronor. Vi diskonterar ingalunda någonting av de skatteinkomster som staten normalt skall ha på de stegrade nominella inkomsterna. Jag ber att herr Wärnberg observerar att det är inkomstökningen av progressionens verkningar som frågan gäller, inte att diskontera inflationspengar för att täcka skatteomläggningen.

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

Herr Wärnberg säger sedan att det inte går att spara någonting på statsbudgeten. Jag tycker att det är ett väldigt litet krav man ställer på den utredning som riksdagen har beslutat tillsätta, när man säger att det borde vara rimligt att utredningen skulle kunna lägga fram förslag till besparingar på 1 miljard kronor. För vad är det? Jo, det är inte stort mer än 1 % av de samlade statsutgifterna. Det är det beloppet som det nu är fråga om.

Jag hinner inte på dessa minuter gå in på detaljdiskussioner om olika förslag som vi har ställt, men jag kan ta ett enda exempel: den bostadspolitik som har drivits här i landet under alla dessa år, som vi inte ställt oss bakom, där man offrat miljarder på att bygga en massa hus som i dag står tomma utan hyresgäster. Bara där finns stora möjligheter att spara.

Herr talman! Jag hade väl något mera att svara på, men tiden är ut och jag ber att få återkomma.

Herr BERNDTSON (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Herr Wärnberg frågar vilket land i Europa som har hårdare företagsbeskattning än Sverige. Det torde inte utan vidare gå att jämföra de olika system för företagsbeskattning som finns i olika länder och säga, att där har man hårdare beskattning än här. Till bilden hör nämligen också de olika former av subventioner till företagen som i så hög grad förekommer i Sverige. Jag vill också erinra om att man från regeringshåll ofta säger att Sverige har det kanske mest företagsvänliga klimatet i Europa och i världen. Herr Wärnberg kan kanske fundera på vad det innebär.

Vidare polemiserar herr Wärnberg mot vårt förslag till skatteskala.

Han säger att man rör sig inte med heltidsarbetande i de lägre inkomstgrupperna. Det kan vara riktigt, men vi får heller inte glömma de hundratusentals deltidsarbetande som inte kan få full arbetstid därför att det inte finns jobb. Vad saken gäller är för övrigt om den extra miljard som man ökar på paketet med skall fördelas efter samma system som de första 4 miljarderna, om man skall bevara låglöneprofilen. Om vissa grupper längst ned på inkomstskalan undantas från fördelningen av den miljarden, förändrar man nämligen själva karaktären av förslaget. Man frångår den låginkomstprofil som förslaget ursprungligen hade.

Herr MUNDEBO (fp) kort genmäle:

Herr talman! Ett par kompletteringar i anslutning till herr Wårnbergs inlägg. Herr Wårnberg menade och var glad för att vi var beredda att ge skatteutredningarna arbetsro. Ja, kanske i den meningen att vi vill vara återhållsamma med att ge skatteutredningarna många nya extra uppdrag, men inte arbetsro i den meningen att utredningarna i lugn och ro och under god tid skall filosofera över skattepolitikens framtida utformning. Vi vill ha en hög arbetstakt i skatteutredningarna, en effektiv organisation och ledning av utredningsarbetet, och vi vill ha förslag framme i så god tid att en skattereform kan gälla vid den tidpunkt som de tre partierna varit ense om i överenskommelsen, nämligen från 1977.

På en punkt vill jag instämma i vad herr Wårnberg sade, och det är närmast i polemik med herr Magnusson i Borås. Om man beaktar alla de inslag som ingår i och hör samman med skatteomläggningen, är det en betydelsefull omläggning som sker. Det är förändringar av inkomstskattesystemet, det är förbättringar för barnfamiljer och pensionärer, för sparare osv. Till bilden hör också metodiken att växla lönekrav och avgifter. Detta tillsammans gör att det är en betydelsefull reform som riksdagen i dag går att besluta om.

Till sist! Vi har medverkat till att finansiera denna skatteomläggning. Vi har gjort det inte krona för krona under tolv månadersperioden januari–december 1976, inte en total finansiering för den perioden, men vi har medverkat till en ansvarsfull finansiering av den reform vi nu beslutar om och de andra reformer som ingår i överenskommelsen mellan de tre partierna.

Herr JOSEFSON (c) kort genmäle:

Herr talman! I det beslut som fattades av förra årets riksdag i fråga om kapitalbeskattningen var syftet framför allt en omläggning av det system som gällde för de mindre och medelstora företagen enligt 1970 års provisorium. Huruvida de gamla skattereglerna var gynnsammare eller tvärt om skall jag inte tvista om. Så mycket står emellertid klart att de nya reglerna är betydligt enklare, och jag kan väl medge att de i vissa fall kommit att utnyttjas i större utsträckning även om det utan tvivel finns vissa som drabbas på motsatt sätt. Den egentliga kärnpunkten är emellertid frågan om i vilken mån man tog hänsyn till den fastig-

hetstaxering som skulle komma. Som motivering för en höjning av förmögenhetsgränsen angavs främst den försämring av penningvärdet som skett. Det stod i motiveringen några få ord om att hänsyn även togs till den kommande fastighetstaxeringens konsekvenser. Vi skall inte tvis- ta vidare på den punkten.

Vad vi tar upp i vår reservation är att – och det var vi eniga om i fjol – kapitalbeskattningen utgör en hård belastning för de mindre och medelstora företagen. Vi enades då om att frågan skulle bli föremål för en fortsatt utredning. Vad vi nu begär är enbart att man skall göra en justering av kapitalbeskattningen med hänsyn till 1975 års fastighets- taxering, så att denna grupp inte skall drabbas av höjda kapitalskatter under de år som utredningsarbetet fortsätter.

Nu säger herr Wårnberg att man kunde vara nöjd med det positiva uttalande som gjordes i fjol. Som jag sade i mitt förra inlägg såg vi detta med tillfredsställelse, men vill man följa upp den uppfattning som jag anser framkom vid förra årets riksdagsbehandling av denna fråga, anser jag det vara helt konsekvent att åstadkomma något slag av lindring under de två år som det sannolikt dröjer innan företagsskatteutredningens eventuella förslag kan träda i kraft.

Herr WÅRNBERG (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Magnusson i Borås påstår att jag har missförstått hans yrkande, så för kammarens bedömning läser jag upp vad herr Mag- nusson i sin reservation har skrivit:

”Enligt utskottets uppfattning måste vid finansiering av skatteomlägg- ningen hänsyn tas dels till de automatiska inkomstökningar som tillförs statskassan på grund av progressiviteten i skattesystemet, förenat med den snabba penningvärdeförsämringen, dels till möjligheten att åstad- komma besparingar inom den offentliga sektorn och dels till konjunk- turutsikterna för 1976.” Om inte detta är att diskontera en inflation vet inte jag vad som menas med det. För här talas om att progressiviteten i skattesystemet kommer att ge samhället mer pengar på grund av den starka inflationsutveckling vi har. Det tycker jag är en något äventyrlig politik. Det rimmar i varje fall illa med herr Magnussons första inlägg där han menade att inflationen var ett gissel som borde bekämpas.

När det sedan gäller besparingarna är det samma sak. Det är alldeles för lätt att komma ifrån det hela genom att bara peka på att man någon gång tidigare har gått emot det och det och därför skall besparingsut- redningen ta upp de punkterna, utan att man därför i dag konkret pekar ut på vilka punkter besparingarna skall sättas in.

När det gäller herr Berndtsons inlägg skulle jag vilja säga att jag nog i mitt första anförande sade att vi har en totalt sett mycket gynnsam företagsbeskattning i vårt land. Om man tar hänsyn till avskrivnings- regler, nedskrivningsregler, avsättningar till fonder etc. har vi totalt sett ett skattesystem för företagare som väl hävdar sig vid en jämförelse med västvärlden i övrigt. Huruvida man skall göra någon omläggning av det

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

totala skattesystemet sysslar företagsskatteberedningen med just nu. Men vad det i dag gäller är frågan om att höja bolagsskatten från 40 % till 50 % på den statliga sidan. Det är alltså fråga om att sätta det i förhållande till de dubbelbeskattningsförhållanden vi har. Det är på den punkten vi har det hårdaste skattesystemet i Västeuropa, och det är det vi behandlar just nu – inte skatterna i stort för företagen.

Herr Josefson och jag har väl i stort sett samma uppfattning om förmögenhetsbeskattning och kapitalbeskattning. Men jag skulle vilja säga att vi redan i förväg – i fjol – har motverkat en del av höjningarna av fastighetstaxeringarna genom att då höja gränsen från 150 000 till 200 000 kr. och litet grand även i ett högre skikt. Det betyder att man redan ett år innan vi ställt kravet har tillgodosett fastighetstaxeringshöjningarna. Det är därför jag menar att man kanske kunde ha nöjt sig ett par år till även om inte riktigt allt blivit tillgodosett på grund av de höjda taxeringsvärdena.

Herr MAGNUSSON i Borås (m) kort genmäle:

Herr talman! Herr Wårnberg fortsätter att säga att vi använder inflationspengar. Det är ingalunda så, utan vad vi sagt i reservationen är att kombinationen av en fortsatt penningvärdeförsämring, inflation eller vad vi vill kalla det, och vårt progressiva skattesystem medför att statskassan tillförs mer pengar på grund av att vi har det progressiva skattesystemet. Det är den delen som gemensamt av de tre borgerliga partierna taxerats till 2,3 miljarder och som jag säger är större i dag. Det är bara den posten vi använder för att täcka in detta och ingenting annat.

När vi tidigare sagt att vi vill ha ett inflationssäkert skattesystem har finansministern sagt att han inte vill vara med på det. Men han accepterar att man med olika tidsintervall förändrar skatteskalorna med hänsynstagande till detta. Då skulle herr Wårnbergs resonemang innebära att statsmakten alltid skulle inkassera hela det belopp som erhålls på grund av att man har ett progressivt skattesystem. Det är grunden till att vi är överens när vi kräver indexreglering av skatteskalorna. Hade vi haft indexreglering nu, hade staten inte fått de här inkomsterna som det nu är fråga om. Men de som driver en inflationistisk politik är ju de som fortsätter med att vilja ha höga marginalsatser. Det är därför som vi hela tiden hävdar att om man skall kunna hålla tillbaka inflationen i det här landet, är det också nödvändigt att ge dem som ligger i de vanliga inkomstlägena kompensation för penningvärdeförsämringen. Det gäller naturligtvis även för dem som ligger i de litet högre inkomstlägena – även dessa vill naturligtvis ha kompensation för penningvärdeförsämringen. Vi kan bara se på riksdagsmännens inkomster som ökat efter hand som tiden har gått. Även de höga marginalsatserna i de högre inkomstlägena driver naturligtvis på inflationen.

Sedan vill jag säga några ord om diskussionen att vi vill ingripa i direktiven för skatteutredningen. Jag förstår så innerligt väl att regeringen själv vill bevara möjligheten att kunna skriva alla direktiv till de olika

utredningarna i det här landet. Men vi menar att i ett demokratiskt land bör också oppositionen beredas möjlighet att påverka direktiven till utredningarna. Det behövs sannerligen ändras på en hel del direktiv. Både när det gäller skatteutredningen och inte minst när det gäller besparingsutredningen borde oppositionen få möjlighet att säga någonting.

Herr BERNDTSON (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Nu sade även herr Wärnberg att vi har ett företagervänligt klimat. Han säger att det är höjningen av bolagsbeskattningen han reagerar emot. Men den är ju ändå en del av den totala företagsbeskattningen och måste ses i det sammanhanget. Först då blir den intressant. Jag anser att det finns tillräckligt utrymme för en sådan höjning av bolagsvinstskatten som vi föreslagit. Det visar utvecklingen bara under de senaste åren.

De olika förslag som framställs av vpk brukar herr Wärnberg finna omöjliga att genomföra. Föreslår vi slopad livsmedelsmoms finner han att det skulle gynna folk med högre inkomster, vilket f. ö. är fel. När vi avvisar förslaget om skattesänkningar för grupper över 100 000 kr., som inte är löntagare i egentlig mening oroas herr Wärnberg över marginalskatteeffekterna. Det är litet av den obotfärdiges förhinder. Jag menar att man måste bestämma sig för vilka grupper man med olika skattepolitiska åtgärder vill gynna.

Herr WÄRNBERG (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag hävdar fortfarande att herr Magnusson i Borås vill diskontera inflationen. Det är 1976 års skatter vi talar om nu. Det betyder alltså att herr Magnusson förutsätter att vi även 1976 kommer att ha inflationsutvecklingen på det här sättet för att pengarna skall komma in, eftersom vi har anpassat skatteskalorna efter en lägre nivå. Man har alltså på det här sättet diskonterat framtidens prisutveckling och säger att detta betalar den skatteomläggning vi gör i dag. Man tar inte hänsyn till att samhällets utgifter samtidigt ökar i precis samma takt och litet snabbare än prisutvecklingen i övrigt, eftersom samhället inte har de möjligheter till rationalisering som exempelvis näringslivet har.

Jag medger, herr Berndtson, att bolagsskatten är en del av den totala företagsbeskattningen, men det är den del av företagsbeskattningen som är onormalt hård jämfört med Västeuropa i övrigt. Skall man angripa någonting är det andra punkter i företagsbeskattningen. Tar man med dubbelbeskattningseffekten ut omkring 80–90 % av företagets redovisade vinst, finns det inte enligt min uppfattning mycket mer att hämta. Där emot kan det finnas mer att ta ut innan man kommer fram till vad som egentligen är redovisad nettovinst.

Herr andre vice talmannen anmälde att herrar Magnusson i Borås och Berndtson anhållit att till protokollet få antecknat att de inte ägde rätt till ytterligare repliker.

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

Herr ANDERSSON i Nybro (c):

Herr talman! Huvudmotiven för uppgörelsen mellan regeringen och mittenpartierna har skatteutskottets ledamöter tagit upp, och de frågorna kommer väl att diskuteras ytterligare av partiledarna senare. Det finns knappast några skäl att nu gå in i den delen av debatten. Jag skall därför begränsa mitt anförande till att kommentera reservationen 6 vid socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17.

De förändringar av skattesystemet som skett under de senaste åren och övergången till olika arbetsgivaravgifter har fått rätt svåra konsekvenser för egenföretagare med låga inkomster. Riksdagen har också blivit rätt enig om att de här problemen existerar. Därför har ett avgiftsfritt bottenbelopp för den s. k. löneskatten införts, och det beloppet föreslås nu att höjas ytterligare. Denna lättnad i avgifterna skall man naturligtvis hälsa med tillfredsställelse. Det vore samtidigt fel att övervärdera dess betydelse för inkomsttagare med låga inkomster med hänsyn till att lättnaden berör endast 4 % av den totala arbetsgivaravgift som denna grupp har att erlägga.

Med de förändringar av ATP-, folkpensions- och sjukförsäkringsavgifterna som kommer att ske blir, om man till detta lägger den allmänna arbetsgivaravgiften, de totala avgifterna för 1976 omkring 30 %. Om man dessutom utgår ifrån att en egenföretagare bör avsätta ett belopp för egen semester efter samma principer som för de anställda, blir bruttoinkomsten reducerad med upp emot 40 %.

Ett annat problem för denna kategori inkomsttagare är att avgifterna beräknas på hela inkomsten till skillnad mot inkomsten efter grundavdrag vid vanlig inkomstskatt. För en inkomsttagare med 30 000 kr. i inkomst kan de direkta avgifterna i dag gå upp emot 10 000 kr. Därtill kommer vanlig inkomstskatt. Jag tror inte att det är någon som kan förneka att det disponibla konsumtionsutrymmet blir extremt lågt i dessa fall.

Riksdagen har, som jag tidigare framhållit, visat en viss förståelse för de här problemen bl. a. genom förslaget till höjning av det avgiftsfria beloppet för den allmänna arbetsgivaravgiften. Riksdagen har insett att konsumtionsnivån för denna grupp av låginkomsttagare blir låg efter det att skatter och avgifter har erlagts. Även i utskottet uppfattade jag diskussionen så att det fanns förståelse för de problem som tas upp i motionen 1209 av herr Josefson m. fl. Vi har kanske litet olika uppfattningar om vilka metoder som är de bästa för att komma till rätta med dessa speciella låginkomstproblem.

Att välja metoden med ett avgiftsfritt bottenbelopp, som vi för fram från centerhåll, är på inget sätt något hot mot trygghetssystemet. Vi har ingen tanke på att minska det totala ekonomiska tillskottet till socialförsäkringssystemet. Om vi gått in för en urholkning av det ekonomiska underlaget för folkpensionen eller sjukförsäkringen hade givetvis kritik mot vårt förslag varit berättigad.

Ett avgiftsfritt bottenbelopp för socialförsäkringsavgifterna, som vi i centerreservationen vill ha prövat i en utredning, innebär att vi inför

den s. k. bärkraftsprincipen även inom detta avgiftssystem. Den principen har vi länge tillämpat inom skattesystemet, och det riktiga i den borde det finnas en rätt bred politisk enighet om. Jag har svårt att se att regeringspartiet bör ha några ideologiska betänkligheter mot att bärkraften och förmågan att betala avgifter är principiellt vägledande vid utformningen av avgiftssystemet.

Detta gäller framför allt i ett läge där vi nu släppt tanken på att avgifterna skall stå helt i relation till förmånerna i trygghetssystemet. Uppgårelsen mellan partierna innebär som bekant att avgiftstaket slopas, vilket inte jag har några principiella betänkligheter mot. Det viktigaste måste vara att avgiftssystemet får en sådan utformning att det är till fördel för de sämst ställda i samhället. Detta kan inte ske på annat sätt än att de som är ekonomiskt privilegierade måste bidra i solidaritetens namn. Ett sådant synsätt tror jag de flesta accepterar.

Med detta har jag redovisat några av de motiv som vi från centerhåll vill anföra för vårt utredningsyrkande om ett avgiftsfritt bottenbelopp för egenavgifter till socialförsäkringen.

Herr talman! Jag yrkar därmed bifall till reservationen 6 i socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17.

Herr RINGABY (m):

Herr talman! I likhet med herr Magnusson i Borås vill jag protestera emot att en handfull toppolitiker bakom lyckta dörrar avhandlar mycket viktiga politiska frågor, medan vi folkvalda står mer eller mindre som staffagefigurer i bakgrunden och undrar vad som försiggår. På det sättet går man ju förbi den av alla erkänt grundliga och sakliga utskottsbehandlingen. Jag hoppas verkligen att det var sista gången vi fick uppleva någonting sådant.

Sedan skall jag, herr talman, upphålla mig vid socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17. I reservationerna 1 och 3 går moderaternas ledamöter emot höjningen av socialförsäkringsavgifterna. Vi går också emot att man tar bort taket för dessa avgifter. Det är på mycket goda grunder vi gör detta. Att betala en avgift på de lönedelar som ligger ovanför taket, dvs. i dag 67 500 kr., är ju helt orimligt eftersom det på den delen av lönen inte utgår några sjukförsäkringsförmåner. Företagare som har högavlönat folk – t. ex. landstinget som har många läkare och tandläkare anställda – får ju på så sätt till sina anställda betala dels sjuklön för denna inkomst ovanför 67 500 kr., dels socialförsäkringsavgift. Detta är att slå sönder hela socialförsäkringssystemet. Erkänner ni inte detta, ni som har gjort upp detta system bakom lyckta dörrar?

Sedan har vi reservationen 5 i utskottets betänkande. Denna har med de s. k. likställighetsavtalen att göra. Utskottet skriver visserligen att pensionsålderskommittén eller – som den numera är omdöpt till – pensionskommittén har detta problem under observation. Men jag vill ändå peka på att när man tar bort taket på socialförsäkringsavgifterna får en person som har ett extrauppdrag – t. ex. en akademiker med hög inkomst

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

som håller en föreläsning och får en ersättning för detta med låt oss säga 500 kr. – inte bara betala skatt med 80 % på det belopp han förtjänar utan också socialförsäkringsavgifter med omkring 14 % på beloppet. Jag talar alltså om sådana inkomster som redovisas på raden E 2 i självdeklarationsblanketten och som avser sådana inkomster för vilka vederbörande själv skall erlägga socialförsäkringsavgifter. Avgiften är visserligen avdragsgill varför effekten inte blir 14 % utan lägre, men det blir ändå en helt orimlig beskattning för en inkomsttagare med ett sådant extra uppdrag. Vi kräver att det kommer förslag till lösning av detta problem till höstens riksmöte, så att riksdagen kan fatta beslut som gör det möjligt att träffa likställighetsavtal där arbetsgivaren betalar dessa avgifter och icke den som har uppdragen. Det går nämligen inte nu. Nu kopplar man ihop det med ATP. Och när det gäller ATP finns det ingen anledning att betala avgift ovanför taket. Därför måste det ändras i det här avtalet.

Vidare har vi, herr talman, från moderat håll avgivit reservationen 7 som gäller folkpensionärernas möjligheter att få kommunalt bostadstillägg. Deras möjligheter att få sådant tillägg – som är inkomstprövat – och beror på inkomsten och även på inkomst av förmögenhet.

Inkomst av förmögenhet fastställs på följande sätt. På kapital räknar man med 5 % som inkomst. Den som har pengar på banken skall alltså, oavsett vilken ränta pengarna står till, lägga 5 % på kapitalet som inkomst. När det gäller en fastighet, t. ex. ett eget hem som en pensionär har, räknar man 2 % på fastighetens taxeringsvärde som inkomst. Detta påverkar alltså negativt möjligheterna att få kommunalt bostadstillägg.

Nu finns det en skärpningsgräns här, som har höjts något med anledning av ändringarna i taxeringsvärdena. Men vid 75 000 kr. taxeringsvärde blir det en skärpning så till vida att man då inte räknar 2 % på taxeringsvärdet utan 10 % – plus de 2 % som man normalt alltid får uppge som avkastning av fastigheten. Det blir alltså 12 %. Enligt mitt sätt att se finns det ingen rimlig anledning att plötsligt ta 12 % som inkomst på en fastighets taxeringsvärde när detta överstiger 75 000 kr., dvs. sex gånger mer än förut. Det måste vara något gale i detta. Vi hemställer att riksdagen begär att regeringen skall utreda det här problemet och försöka lösa det på ett bättre sätt.

Sedan, herr talman, har vi avgivit ett särskilt yttrande, som i viss mån är knutet till reservationen 6 från centerpartiet. En reservation som för mig ter sig litet egendomlig sett från centerpartiets synpunkt. Från min egen synpunkt kanske den kan förefalla riktigare.

Vi hade tidigare i år en gemensam reservation från centerpartiet och moderaterna i socialförsäkringsutskottets betänkande nr 11 om slopande i vissa fall av socialförsäkringsavgiften till folkpensioneringen m. m. Betänkandet återremitterades som bekant till utskottet för att behandlas i samband med propositionen 92. Frågan hörde ju intimt ihop med hela skatteproblematiken.

I propositionen 92 har man som bekant tagit bort taket för social-

försäkringsavgifterna. För oss moderater har det gällt att prioritera här, och då har vi valt att behålla taket för socialförsäkringsavgifterna, av den enkla anledningen att det inte utgår sjukersättning ovanför taket. Följaktligen skall det självfallet inte vara någon avgift heller. Det är att slå sönder systemet om man tar bort taket. Vi har sagt att av finansiella skäl har vi tvingats att prioritera, och då vill vi behålla taket.

Centerpartiet däremot föreslår ju att man skall ha 18 000 kr. fritt även när det gäller socialförsäkringsavgiften och inte bara arbetsgivaravgiften. Det rimmar ju ganska illa med Hagauppgörelsen.

Herr Josefson sade att han var förvånad över att utskottet inte hade anslutit sig till denna linje. Man kan sannerligen vara förvånad över att centerpartiet träffar en uppgörelse med socialdemokrater och folkpartister om att skaffa fram 1 miljard kronor genom att ta bort taket för socialförsäkringsavgifterna. Sedan plockar man tillbaka miljarden i andra änden på socialförsäkringssystemet genom att lägga dit ett golv, som är otroligt dyrbart. Det kan ju inte rimma med Hagauppgörelsen.

Däremot håller jag helt och fullt med centerpartiet om att det här är ett utomordentligt allvarligt problem för egenföretagare, småföretagare, småjordbrukare och andra som har att erlægga sin egen socialförsäkringsavgift. Men vi har från moderat håll inte behövt lägga dit något golv – något avgiftsfritt belopp i botten – den här gången, därför att vi har gått emot socialförsäkringsavgifterna på 1,9 %; vi har gått emot arbetsgivaravgiften för vuxenutbildning på 0,15 %; vi har tidigare gått emot höjda arbetsgivaravgifter på 0,75 %. En del av detta kommer visserligen ett eller två år framåt i tiden – det har att göra med pensionsreformen – men vi har ändå gått emot det. Vi har dessutom gått emot att en företagare skall betala socialförsäkringsavgift på den del av inkomsten som är kapitalinkomst – vilket herr Josefson med all rätt påpekade är orimligt. Därför har vi sagt att man, när det gäller arbetsgivaravgiften på 4 %, skall få dra av 125 %. Det betyder att arbetsgivaravgiften blir 3 % i praktiken. Vi sänker den alltså med 1 %.

På det sättet har vi moderater förslag på 3,8 % lägre arbetsgivaravgifter för egenföretagare därför att det här är ett svårt problem för dem. Det betyder att en inkomsttagare med 30 000 kr. i avgiftsunderlag får 1 140 kr. lägre arbetsgivaravgift. Centerförslaget om 18 000 kr. fritt i botten ger faktiskt ännu större lättnad för egenföretagare – över 2 000 kr. – men då skall vi komma ihåg att centern i andra sammanhang har lagt på 0,67 % i arbetsgivaravgifter, vilket tar bort litet av effekten. Dessutom hävdar vi med skärpa att vårt skattesänkingsförslag är mindre inflationsdrivande än Hagauppgörelsen är och kommer att ge ett bättre utbyte för bl. a. egenföretagare – i synnerhet för dem med tämligen små inkomster.

Det är märkligt att se hur de här avgifterna slår. Man blir närmast chockad, herr talman, när man ser vilka avgifter det är fråga om för en liten företagare. En egenföretagare med 40 000 kr. i inkomst, 35 000 kr. i taxerad inkomst i runda tal, får betala en arbetsgivaravgift på 880

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

kr., en ATP-avgift på 3 410 kr. och socialförsäkringsavgifter på 5 440 kr. Dessutom har han 1 % till i småavgifter. Han kommer upp i över 10 000 kr. i arbetsgivaravgifter – en småjordbrukare t. ex. – och han har ungefär 9 700 kr. i skatt. Arbetsgivaravgifterna är alltså större än skatten. 19 000 kr. i skatt och arbetsgivaravgifter på 35 000 kr.! Detta är fullständigt orimligt! Nu är den här avgiften avdragsgill, men även om man tar hänsyn till avdragseffekten har den här mannen drygt 5 000 att betala, som en löntagare med 40 000 kr. inte har.

Det här är – det håller jag helt med centerpartiet om – ett oerhört allvarligt problem. Det är naturligtvis av den anledningen ni vill lägga ett golv som skydd för de här egenföretagarna. Men vi har alltså redan gjort ett förslag som är i pengar lika mycket värt som er avgiftsfria del. Därför har vi från moderat håll inte behövt gå på er linje. Men jag håller med er i centerpartiet och folkpartiet om att man kanske får tänka sig att göra någonting i framtiden, när sambandet mellan försäkringsavgifterna och förmånerna helt har brutit samman. Det är nämligen vad som håller på att ske.

Man gjorde den här höjningen av avgifterna för att underlätta för staten att klara skattesänkningen. Det var avsikten med det hela. Tidigare betalade staten 33 % av dessa försäkringskostnader, men man ville lätta statens börda i samband med skattereformen, som medförde att staten fick in mindre pengar i skattekistan. Sedan har detta statliga bidrag till sjukförsäkringen hela tiden minskat.

År 1973 var statens andel 33 % och arbetsgivarnas 40 %. De anställda fick betala resterande 27 %. År 1974 var statens del bara 25 % och arbetsgivarnas 75 % – då hade man som bekant tagit bort egenavgiften – och år 1975 blir statens andel bara 15 % och arbetsgivarnas 85 %. Man lämpar alltså hela tiden över kostnaderna på arbetsgivarna. Nästa gång kommer väl arbetsgivarna upp i över 100 % finansiering av dessa försäkringsavgifter. Då har vi alltså inget reellt samband mellan avgifter och försäkringsförmåner, utan då är försäkringssystemets avgifter någon sorts vanlig skattefinansiering.

I det läget, herr talman, är jag beredd att verka för införande av ett fritt belopp i botten på dessa avgifter, motsvarande grundavdraget inom inkomstbeskattningen. Hur stort det fria beloppet skall vara kan ju diskuteras. I dagens läge behöver vi inte följa förslaget i reservationen 6, även om jag i och för sig från min utgångspunkt har stora sympatier för det, av den enkla anledningen att vi på moderat håll har slagit vakt om egenföretagarnas önskemål i detta sammanhang.

Jag yrkar bifall till samtliga reservationer som moderaterna har fogat vid socialförsäkringsutskottets betänkande.

I detta anförande instämde herrar Fridolfsson (m) och Nisser (m).

Herr WESTBERG i Ljusdal (fp):

Herr talman! Utan att närmare gå in på stora problem som det nu är fråga om vill jag säga några ord om ett särskilt yttrande, som är fogat till socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17.

Låt mig först slå fast att jag finner det angeläget att kostnaderna för socialförsäkringen bärs solidariskt. På den punkten har vi i folkpartiet ingen annan mening. Men det är samtidigt ett faktum att de socialförsäkringsavgifter som egenföretagarna har att erlägga kan tynga olika hårt. De är särskilt kännbara för företagare med låga inkomster, bl. a. beroende på att de tas ut på ett bruttobelopp, till skillnad från t. ex. vad som är fallet inom inkomstbeskattningen, där det finns ett grundavdrag i botten. Man har enligt min mening skäl att förutsättningslöst pröva om det finns lösningar som kan leda till ett bättre utgångsläge för egenföretagare och fria yrkesutövare i detta avseende.

Ett avgiftsfritt belopp i botten – ett grundavdrag – kan vara en lösning, även om jag vet att det kan resas invändningar mot den lösningen just med hänsyn till den grundförutsättning som jag pekade på inledningsvis, nämligen solidaritetsprincipen. Det finns dock såvitt jag kan bedöma skäl att förutsättningslöst pröva denna fråga. Jag hyser den uppfattningen att det inte är nödvändigt att tillsätta en särskild utredning. Även det gör att jag inte kunnat ansluta mig till reservationen.

Pensionsålderskommittén har visserligen stora arbetsuppgifter, men när den nu slutfört sina undersökningar rörande sänkt och rörlig pensionsålder har den att ägna sig åt frågor beträffande bl. a. socialförsäkringsavgifterna. I det arbetet torde ingå de frågeställningar som jag här berört. Jag är angelägen om att framhålla vikten av att de verkligen tas upp skyndsamt. De förändringar av avgifternas nivå, konstruktion etc. som genomförts under senare år gör en översyn av gällande regler nödvändig när det gäller såväl åldersgränser som avgiftsunderlag.

Detta bör enligt min mening vara pensionsålderskommitténs uppgift, och jag har för dagen inget annat yrkande än utskottets.

Herr KARLSSON i Ronneby (s):

Herr talman! I socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17 behandlas dels de delar av propositionen 92 som hänvisats till utskottet, dels tre motioner vilka genom beslut av kammaren den 2 april 1975 återförvisats till utskottet för ny handläggning i samband med behandlingen av propositionen 92. Vidare behandlar utskottet motionen 1974, som har väckts i anslutning till propositionen 36 med förslag om höjning av socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen med 0,6 %. I motionen föreslår man att avgiften höjs med ytterligare 0,4 %, med vissa motiveringar som jag skall återkomma till.

I anslutning till propositionen 92 i de delar som berör socialförsäkringsutskottet har det också väckts några motioner. I partimotionen 2106 av herr Bohman m. fl. yrkas avslag på propositionen i vad gäller förslag om höjning av socialförsäkringsavgifterna till sjukförsäkringen och folk-

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

pensioneringen med tillhoppa 1,9 % och om slopande av den övre gränsen för avgiftsunderlaget. I motionen 2109 framhåller herr Hermansson m. fl. att höjningen av socialförsäkringsavgifterna inte bör gälla för landsting och kommuner. I motionerna 2111 och 2117 aktualiseras frågor rörande likställighetsavtal med anledning av sloandet av avgiftstaket för socialförsäkringsavgifterna. De avgivna motionerna har till viss del följts upp i reservationer vid utskottets betänkande.

Förslagen om höjning av socialförsäkringsavgifterna med 1,9 % samt slopande av avgiftstaket är, som vi alla känner till, betingade av den s. k. Haga II-uppgörelsen, vars syfte skall vara att tillförsäkra löntagarna en reallöncökning utan att man därför behöver företa en bruttolöneökning.

Det är väl riktigt som herr Ringaby här säger – det hävdas också i reservationerna 1 och 3 – att höjningen av avgifterna inte är direkt betingad av utgifter för socialförsäkringar, och det har heller ingen påstått. Motivet är helt enkelt finansiering av de sänkningar av den direkta statskatten som skall göras.

Jag vill tillägga att detta förslag – det framgår också av propositionen – är ett provisorium i avvaktan på de förslag som vi får från skattutredningen. Vi är också inom utskottet praktiskt taget eniga – det är endast moderaterna som har mälat sig ut – och det är väl fullt naturligt med hänsyn till att såväl centerpartiet som folkpartiet har slutit upp bakom uppgörelsen.

Jag skall gärna erkänna att det kanske hade varit bättre om man hade höjt arbetsgivaravgifterna, vilket föreslogs från början, men det fanns tyvärr ingen möjlighet att komma fram på den vägen – det skulle ju låta bättre med en höjning av socialförsäkringsavgifterna.

Jag skall övergå till att kommentera de andra reservationerna. I reservationen 2 av herr Hagberg i Borlänge föreslås att socialförsäkringsavgiften skall vara 8,4 % i stället för 8 %, som föreslagits i propositionen. Detta betingas av – som man säger i motionen och reservationen – att patientavgifterna skulle vara oförändrade. Det är här fråga om en höjning från 12 till 15 kr. när det gäller sjukbesök och från 5 till 10 kr. när det gäller telefonförfrågningar. Det lär emellertid bli så att propositionen 36 i detta avseende kommer att bifallas av kammaren. Socialförsäkringsutskottet har ju varit enhälligt, och jag yrkar bifall till utskottets hemställan i denna del, innebärande avslag på ändringsförslagen.

I reservationen 4 till socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17 menar herr Hagberg i Borlänge att höjningen av avgifterna för kommuner och landsting inte skall träda i kraft. Vpk vill i stället att man skall höja bolagsskatten och förmögenhetsskatten. Herr Wärnberg, som är talesman för skatteutskottet, har nyss varit inne på denna fråga. Jag vill bara understryka vad han har sagt och tillägga att vi vet att det finns flera intressenter när det gäller företagens vinster. Löntagarorganisationerna för ju sina avtalsförhandlingar, och jag tror inte det är riktigt att man ökar bolagsskatten i detta sammanhang. Det finns heller ingen an-

ledning, efter vad jag kan se, till att kommuner och landsting inte skall vara med och betala den del av avgiften som andra arbetsgivare får betala.

Reservationen 5 av herrar Fridolfsson och Nisser har också berörts av herr Ringaby. Det gäller det s. k. likställighetsavtalet. Vi har från utskottets sida skrivit mycket positivt och förutsätter att man redan under hösten kommer att få ett förslag från pensionskommittén om hur man skall klara denna del. Staten, kommunerna och landstingen träffar ju likställighetsavtal med arbetstagare för vilka detta avtal kan gälla. Det finns också möjligheter, herr Ringaby, för privata arbetsgivare att träffa dessa avtal. Men det är klart att denna fråga har accentuerats med hänsyn till slopandet av avgiftstaket, och det blir större intresse för ett förslag om hur man skall reglera denna del. Pensionskommittén har lovat att lägga fram förslag redan under hösten, men om det kan komma så pass tidigt att det finns möjlighet att då presentera det i form av proposition är väl ganska osäkert. Med all sannolikhet kommer emellertid detta att ske under 1976.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan på denna punkt, innebärande avslag på reservationen.

När det gäller reservationen 6 kan jag helt dela herr Ringabys uppfattning när han kritiserar centern. Det är ju litet egendomligt att man först är med om Hagauppgörelsen om att slopa det s. k. avgiftstaket men sedan vill ta tillbaka en del genom att ha ett avgiftsfritt belopp i botten. Det kan kanske till nöds försvaras med att dessa motioner var avgivna under den allmänna motionstiden, då Hagauppgörelsen inte var känd. Men man hade kanske bort föreskriva en något annorlunda formulering, exempelvis i ett särskilt yttrande från centern. Men nu har man reserverat sig på den punkten.

Jag tror inte som herr Ringaby att det kan gälla så stora belopp. Jag har inte räknat över detta, men jag antar att herr Ringaby förutsätter att arbetsgivaren skulle bli befriad i fråga om alla löntagare med låga inkomster. Reservationen talar emellertid bara om egenföretagare och fria yrkesutövare. Det är klart att många av dem har ganska små inkomster, men jag föreställer mig också att många av dem har ganska stora inkomster och då också har möjligheter att klara socialförsäkringsavgifter och övriga avgifter. Vi måste här dra en parallell mellan låginkomsttagare och egna företagare i samma situation. Man har naturligtvis att välja hur mycket man vill ta ut i lön och hur mycket man vill avsätta till sociala förmåner.

Nu säger herr Andersson i Nybro att man från centern inte avser att de totala avgifterna för socialförsäkringen skall minskas. Men om fria yrkesutövare och egenföretagare skall bli befriade från vissa delar, måste detta innebära att man övervältrar bördan på löntagarna, när det föreligger skyldighet att betala dessa avgifter, och det kan väl inte vara riktigt. Vill man njuta av förmånerna, så får man också vara med om att betala vad de kostar.

När det gäller låginkomsttagare över huvud taget är det också ett klart

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

samband mellan lönen och de sociala avgifterna. Låginkomsttagarna skulle lika gärna kunna säga: Om arbetsgivaren inte behöver betala de här avgifterna för oss skulle vi direkt kunna få en högre lön. Jag tror att man aldrig från löntagarhåll har varit inne på tanken att resonera på det sättet, utan man håller sig till den praxis som finns, och jag tycker att detta även skall gälla för egna företagare och fria yrkesutövare.

Jag vill yrka bifall till socialförsäkringsutskottets hemställan i det här avscendet, vilket innebär avslag på reservationen 6 vid socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17.

I reservationen 7 vid det nyssnämnda betänkandet tar herrar Fridolfsson och Nisser upp en fråga som gäller pensionärerna. Detta har också berörts av herr Ringaby. Jag behöver inte offra så många ord på saken. Det framgår klart av vad utskottet skrivit att markanta förbättringar skett i det här hänseendet. Dels höjer man nu det skärpningsfria förmögenhetsbeloppet till 75 000 kr. för ensamstående och till 120 000 för äkta makar. Reduceringen sker sedan med 10 % av förmögenhet och inkomst därutöver. Då det gäller reduktionsfaktorn för erhållande av bl. a. kommunalt bostadstillägg, är den ändrad fr. o. m. den 1 januari 1975 från hälften till en tredjedel.

Jag ber med detta, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan i alla delar.

Herr BERNDTSON (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Herr Karlsson i Ronneby ser inga skäl för att landsting och kommuner skall befrias från avgiftshöjningarna. Jag tycker att det föreligger synnerliga skäl för en sådan befrielse. Hela denna skatteomläggning påverkar ju utvecklingen i kommunerna. Nya utgifter påförs kommunerna, och för att kunna klara dem måste man höja skatter och taxor eller avstå från att ge viss service till invånarna.

Vilka är det då som drabbas av detta? Jo, det är i första hand låg- och medelinkomsttagarna. Det är dessa grupper som drabbas hårdast av höjda kommunalskatter, men det är också de som har största behovet av utbyggd social service som barntillsyn och liknande.

Socialförsäkringsutskottet avfärdar vpk-motionen om befrielse för kommuner och landsting från höjningen av socialförsäkringsavgiften med en enda mening om att man inte är beredd att biträda motionskravet. Någon ytterligare argumentation kostar man inte på sig. Det är likadant med skatteutskottets betänkande. Där behandlas kommunernas situation enbart under rubriken Kommunalt skattestopp, och utskottet finner att herr Bohmans motion om kommunalt skattestopp väsentligen redan är tillgodosedd genom överenskommelsen mellan regeringen och kommunförbunden.

Men bör det inte stå klart i den här diskussionen att här måste helt andra åtgärder till för att lösa kommunernas problem? Det tycker jag att de senaste dygnens debatt om kommunernas situation borde ha gjort klart. Och jag tror det är många kommunalmän som väntar sig att också

finansministern skall ha något att säga i den frågan när han här senare i dag skall diskutera skatter.

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

Herr ANDERSSON i Nybro (c) kort genmäle:

Herr talman! Till herr Karlsson i Ronneby vill jag säga att när vi för fram vårt utredningskrav beträffande egenföretagarnas avgifter i reservationen 6 vid socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17 menar vi att utredningen får förutsättningslöst pröva frågan. Herr Karlsson i Ronneby kan inte komma förbi det faktum att egenföretagarna i dag erlägger avgifter för kapitalinkomster där andra inkomsttagare inte erlägger några avgifter.

För att ta ett mycket konkret exempel så tror jag knappast att herr Karlsson i Ronneby, om han tränger djupare in i frågan, vill acceptera att en företagsledare som är anställd i ett storföretag med god lön – kanske några hundra tusen – slipper erlägga socialförsäkringsavgifter för sina kapitalinkomster, medan en fiskare eller en småbrukare får erlägga avgifter på uppemot 30 % på den del av inkomsten som betraktas som avkastning av investerat kapital.

Jag tror att de flesta socialdemokrater måste erkänna att detta är otillfredsställande. Hela denna problematik bör belysas i en utredning.

Sedan tycker jag inte att det är överraskande att moderaterna inte har ställt upp bakom denna reservation. Snarare är det en konsekvent linje från det hållet att man vill slåss för höginkomsttagarna men känner mera svalt för låginkomstgrupperna.

Herr RINGABY (m) kort genmäle:

Herr talman! Herr Berndtson kan ju rösta på reservationerna 1 och 3. Då blir reservationen 4, där man förespråkar att kommuner och landsting bör undantas från de föreslagna höjningarna av socialförsäkringsavgiften, faktiskt tillgodosedd. Vi moderater vill inte ha någon höjning av de avgifterna, och då kan herr Berndtson som sagt rösta på nämnda reservationer, så slipper landstingen dessa höjningar.

Men problemet är ändå inte så enkelt, herr Berndtson, ty kommuner och landsting sysslar inte bara med sjukvård och sociala frågor utan driver ibland också affärsföretag. Och då skulle det bli en väldigt sned konkurrens gentemot de privata, om kommuner och landsting skulle slippa betala, medan de privata skulle erlägga sådana avgifter. Det där är ett ganska svårt problem.

Vad sedan gäller reservationen 6 sade herr Andersson i Nybro att vi moderater försvarar höginkomsttagarnas intressen. Det förstod jag inte alls, men det får vi kanske klara upp på tu man hand. Jag kan emellertid erkänna att centerpartisterna är konsekventa så till vida som de i fjol hade en likadan reservation som i år, där de krävde ett avgiftsfritt belopp i botten för egenföretagarna. Där har alltså centerpartisterna följt sin tidigare linje. Men även vi moderater har varit konsekventa, eftersom

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

vi hela tiden har gått emot höjningarna av dessa avgifter och alltså inte har behövt något golv i botten.

Jag skall här inte räkna på vad ett genomförande av kravet i reservationen 6 skulle kosta, men det är klart att om man bara går till egenföretagare utan några anställda kostar det kanske inte så mycket. Det rör sig väl då om 2 400 kr. för den som har 30 000 kr. i inkomst; jag är inte säker på hur långt man skall gå i tolkningen av reservationen.

Men vi moderater har som sagt också varit konsekventa i vårt ställningstagande, och vårt förslag är dessutom betydligt bättre för egenföretagarna, eftersom det också ger en lägre avgift för den person som egenföretagaren råkar ha anställd.

Herr KARLSSON i Ronneby (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag förutsätter, herr Berndtson, att vi här diskuterar de socialförsäkringsavgifter som nämnts i propositionen, alltså 1,9 %, inte socialförsäkringsavgifterna över huvud taget. Ty herr Berndtson kan väl ändå inte mena annat än att också landsting och kommuner i egenskap av arbetsgivare skall betala den delen av socialavgifterna som faller på arbetstagarna inom kommuner och landsting? Denna del, alltså 1,9 %, är ju till för att finansiera den direkta skattesänkningen. Som jag sade i mitt tidigare anförande är detta ett provisorium som kan komma att avlösas av något annat system när skattekommittén lägger fram sitt förslag.

Sedan talade herr Andersson i Nybro om egenföretagare och likställda, men när det gäller deras inkomster tycker jag det är ganska likgiltigt om inkomsterna härrör sig direkt från arbete eller från investerat kapital. Det är ju inkomsten som sådan som är det intressanta. Man avgör själv vad man skall ta ut i nominell lön och vad man vill avsätta för de sociala förmånerna framöver. Och jag tycker inte det är riktigt att man inte själv skall vara med och betala de sociala förmåner som man vill njuta frukterna av framdeles. Vill man ha förmånerna, så får man också vara med och betala för dem, även om det i vissa lägen kan vara besvärligt.

Herr BERNDTSON (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Det framgår av reservationen vilken avgift vi vill att kommuner och landsting skall befrias ifrån. Det är alltså det konkreta förslag som nu behandlas. Men – det är väl också klart, herr Karlsson i Ronneby – när socialförsäkringsavgifter används i ett skattepolitiskt sammanhang blir de mera intressanta att diskutera också med utgångspunkt i den kommunalekonomiska situationen. Jag tror inte att man kan hålla på och vältra över bördor på kommunerna utan att få negativa effekter både i socialt hänseende och i kommunalskattehänseende.

Till herr Ringaby vill jag säga att det är ett dåligt recept moderaterna har, om man vill lösa kommunernas och landstingens problem. Moderaterna vill ju inte ta ut några avgifter ens av de privata arbetsgivarna, och det är någonting helt annat.

Herr FÄLLDIN (c):

Herr talman! Den del av det nu aktuella skattepaketet som går tillbaka på trepartiuppgörelsen mellan socialdemokraterna, centerpartiet och folkpartiet har, i likhet med de båda närmast föregående skatteomläggningarna, i första hand tagit sikte på att underlätta löneförhandlingarna. Kritiken mot skatteuppgörelsen har inte sällan träffat fel just därför att detta centrala faktum inte beaktats tillräckligt. Samtidigt – det behöver man enligt min mening inte sticka under stol med – har den nära anknytning som upprätthållits mellan löneförhandlingar och skattereformer de senaste åren i vissa avseenden begränsat handlingsfriheten på det skattpolitiska området. Det måste enligt min mening nu kompenseras på så sätt, att de tre utredningar som är verksamma på skatteområdet får möjligheter att arbeta fram förslag till mer långsiktiga lösningar, där de reformkrav som inte kunnat tillgodoses genom de senaste årens provisorier ges större utrymme.

När de tre partierna träffade sin uppgörelse för två månader sedan hade löneförhandlingarna mer eller mindre kört fast. Det stod samtidigt klart att en utdragen lönerörelse skulle inverka mycket menligt på den fortsatta ekonomiska utvecklingen. Framför allt löpte vi risken att utdragna förhandlingar skulle förstärka den begynnande nedgången i konjunkturen. Sysselsättning och produktion skulle då snabbt komma i fara.

Vad det gällde var alltså att förebygga samma utveckling som vi hade 1971: arbetskonflikternas år och inledningen till 1971/72 års sysselsättningskris. Som företrädarna för centern framhöll redan i finansdebatten här i kammaren var säkert alla partier i riksdagen i den situationen beredda att ta sitt ansvar, även om den uppgörelse som träffades till slut endast kom att omfatta tre partier.

Nu är lönerörelserna i hamn på de viktigaste avtalsområdena. Det är givetvis ännu alldeles för tidigt att fälla något slutgiltigt omdöme om vilken betydelse skatteuppgörelsen har haft. Så mycket bör ändå stå klart att vi utan uppgörelsen inte hade haft några tvååriga avtal. Det är knappast heller troligt att det gått att komma fram till ettåriga avtal utan komplikationer. I sämsta fall hade vi så här dags varit invecklade i allvarliga konflikter på arbetsmarknaden.

Men det har vi kunnat undvika. I så måtto har det främsta syftet med skatteuppgörelsen, som jag ser det, uppnåtts. Uppgårelsen och det beslut som riksdagen kommer att fatta i dag kommer också att nästa år tillförsäkra inkomstagare i lägre inkomstlagen och mellaninkomstlagen en inte föraktlig sänkning av statsskatten nästa år. Däremot kan man väl vid det här laget konstatera att skatteuppgörelsen inte förmått hindra att de nya avtalen i stor utsträckning är "inflationssavtal" i den meningen att de reala förbättringarna inte alls kommer att stå i proportion till de stora nominella påslagen.

När det gäller innehållet i det paket som vi skall fatta beslut om lägger vi i centern särskild vikt vid att skatteskalen, som i stor utsträckning bygger på majoritetsförslaget i skatteutredningen, den här gången har

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

fått utpräglad låginkomstprofil. Jämfört med förra årets Hagaöverenskommelse får inkomsttagare med inkomster på 25 000–40 000 kr. 200–300 kr. större skattelättnad den här gången. I inkomstlägena över 50 000 kr. blir däremot lättnaderna mindre. Till detta kommer barnbidragshöjningen med 300 kr., som har stor betydelse för barnfamiljerna och är särskilt värdefull och angelägen för barnfamiljer med låga inkomster. Genom att en del av omläggningen finansieras på annat sätt än med arbetsgivaravgifter har det i avtalsförhandlingarna också reellt sett funnits större utrymme för låglönesatsningar än vad en finansiering med enbart arbetsgivaravgifter skulle ha medgett.

Vad i övrigt gäller finansieringen redovisade centern i partiförhandlingarna alternativt helt utan inslag av höjda arbetsgivaravgifter. Regeringen ställde dock en viss höjning av arbetsgivaravgifterna som villkor för en uppgörelse. Mot bakgrund av tidigare uppgörelser bör det dock betraktas som ett framsteg att företagens avgifter på lönerna för det stora flertalet anställda nu har kunnat begränsas till ungefär hälften av vad som skulle ha blivit fallet, om omläggningen i sin helhet skulle ha finansierats med arbetsgivaravgifter.

Vi fäster också stor vikt vid att den del av företagarnas och de fria yrkesutövarnas inkomst som är fri från löneskatt har kunnat höjas till 18 000 kr. Ett motsvarande fribelopp borde enligt vår mening finnas beträffande socialförsäkringsavgifterna. Omläggningarna från direkt statskatt till arbetsgivaravgifter och motsvarande egenavgifter på företagarnas inkomster har nämligen i många fall lett till att existensminimireglerna satts ur spel. Med nuvarande regler kan företagare och andra fria yrkesutövare med låga inkomster tvingas att betala skatter och avgifter som står i alldeles uppenbart missförhållande till inkomsternas storlek. Som framgår av socialförsäkringsutskottets betänkande har vi emellertid inte fått gehör för vårt krav den här gången.

Till det positiva i den uppgörelse som partierna har träffat hör den fördubbling av sparavdraget från 400 till 800 kr. som utskottets majoritet nu föreslår skall genomföras.

Den proposition och de utskottsbetänkanden som vi nu diskuterar inbefattar också några frågor som inte berörs av trepartiöverenskommelsen. Dit hör bl. a. ändringarna i villabeskattningen.

Man kan här kort och gott konstatera att de ändringar som har föreslagits i propositionen inte är tillräckliga för att motverka de höjningar av beskattningen som kommer som en följd av de höjda taxeringsvärdena. Enligt vår mening finns det ingen anledning att kort efter förra årets stora bostadspolitiska beslut höja bostadskostnaderna för denna kategori boende. Därför bör schablonavdraget höjas till 1 000 kr. samtidigt som gränsen för den s. k. lyxvillabeskattningen räknas upp, så att denna högre beskattning inte träffar nybyggda småhus som har finansierats med statliga lån.

De senaste årens starka koppling mellan löner och skatter har lett till att en del önskvärda förändringar i skattesystemet har fått anstå. Obe-

roende av i vilken utsträckning man väljer att sätta in förändringar i skattesystemet som ett led i avtalsrörelserna måste dessa problem nu få en lösning. Det förutsätter att 1972 års skatteutredning, företagskatteberedningen och kommunalekonomiska utredningen får möjligheter att i större utsträckning ägna sig åt de långsiktiga problemen. Som skatteutskottet framhåller i sitt yttrande över en socialdemokratisk motion kräver också flera av de nu mest påtagliga problemen på skatteområdet ett mycket nära samarbete mellan dessa tre utredningar.

Redan i samband med att vi 1970/71 fick det skattesystem för den personliga beskattningen som vi nu har vände vi i centern oss mot vissa inslag. Kritiken gällde framför allt barnfamiljernas situation, den ringa hänsynen till inkomsttagare med mycket låga inkomster och bibehållandet av den faktiska sambeskattningen för företagarfamiljer.

Även om den omläggning som vi i dag skall fatta beslut om innehåller inslag som i första hand gynnar låginkomsttagarna måste dessa gruppers problem ges förtur också i det fortsatta reformarbetet. Ett första steg borde därvid kunna vara att vid sidan av de förändringar i uttaget av socialförsäkringsavgifter som jag redan har pekat på ge heltidsarbetande med låga inkomster rätt till det extra avdrag som sedan några år kan utnyttjas av pensionärer. Jag har väldigt svårt att förstå, varför en person som ännu är ute i produktionen – som alltså inte har uppnått pensionsåldern – men inte har högre inkomst än en pensionär skall betala högre skatt. Är han egen företagare tillkommer dessutom de sociala avgifterna, som redan i låga inkomstlägen uppgår till stora belopp.

För barnfamiljerna har de åtgärder som vidtagits de senaste åren varit otillräckliga. Inte heller den barnbidragshöjning med 300 kr. som vi nu fått igenom löser naturligtvis barnfamiljernas problem. Reformarbetet på skatteområdet måste därför i fortsättningen också ha en stark inriktning på att lösa problemen för denna grupp. Nästa steg bör här vara att införa ett vårdnadsbidrag till föräldrar med små barn. Vi har tidigare i år lagt fram förslag om detta.

Den faktiska sambeskattningen måste, som jag redan understrukt, avskaffas. Makar som arbetar tillsammans i ett eget företag beskattas ju inte var för sig, utan endera maken får skatta för hela inkomsten. En sådan reform berör inte något större antal människor – det är tekniskt sett inte heller någon svår fråga att lösa. Därför har jag väldigt svårt att förstå den ovilja som uppenbarligen finns på socialdemokratiskt håll att få bort den orättvisa mot dem som drabbas som följer med den nuvarande faktiska sambeskattningen.

När det gäller företagsbeskattningen är en av de mest centrala frågorna hur långt man skall gå med att ta ut arbetsgivaravgifter i den form som vi nu har, dvs. avgifter direkt på lönesumman. Enligt min uppfattning har vi redan passerat den gräns där avgifter av detta slag får allvarliga återverkningar på sysselsättningen på längre sikt. Inte minst från den utgångspunkten är det därför nödvändigt att äntligen ge sig tid att analysera verkningarna av de senaste årens kraftiga höjningar och pröva

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

alternativa beskattningsformer. Jag är starkt medveten om att detta inte är något lätt problem: tanken på någon form av "produktionsskatt" är säkert inte så lätt att omsätta i praktiken. Även mera begränsade omläggningar kan dock bidra till att få till stånd en företagsbeskattning som är betydligt bättre anpassad till företagens bärkraft än det nuvarande skatteuttaget, som slår blint. Och det är ganska svårt att förstå att inte principen om skatt efter bärkraft också skall få gälla i fråga om beskattningen av företag.

Det tredje stora problemområdet gäller kommunernas ekonomi. Kommuner och landsting har, det är ofrånkomligt, i mycket hög grad påverkats av omläggningarna av den statliga beskattningen, främst på så sätt att de statliga skatteomläggningarna fortlöpande har urholkat det kommunala skatteunderlaget. Samtidigt utsätts den kommunala ekonomin för påfrestningar genom att kommunerna fortlöpande får ta på sig ett ökat ansvar på olika områden. För den närmaste tiden kommer bl. a. barnomsorgen att ställa stora anspråk på ekonomiska resurser. Samtidigt har kommunerna i olika omgångar ålagts att hålla tillbaka sina krav på kompensande inkomster. Någon motsvarande återhållsamhet från statens sida är svår att iaktta. Tvärtom har ju finansministern genomgående varit mycket angelägen att i särskild ordning kompensera statskassan för varje liten utgiftsökning. Enbart under våren har riksdagen förelagts en mycket omfattande provkarta på helt nya avgifter eller höjningar av tidigare existerande avgifter och skatter: övernattningsavgift, vuxenutbildningsavgift, ny avgift för arbetsmarknadsutbildning, höjd sjukförsäkringsavgift, höjd folkpensionsavgift, höjd byggnadsforskningsavgift, höjd arbetsmiljöavgift. Jag är inte säker på att uppräknningen är fullständig. Men om det är rätt och riktigt att för statskassans del vid varje tillfälle kompensera för varje ny utgift, måste ju den principen vara riktig även för kommunerna.

I längden är detta en ohållbar situation. Det går inte, herr talman, att i det ena ögonblicket låtsas som om kommunerna inte fanns och ögonblicket efter – när det visar sig att de statliga åtgärderna får återverkningar för kommunerna – hindra dessa att kompensera sig för ökade utgifter eller uteblivna inkomster. När jag säger detta innebär det inte att jag rekommenderar höjda kommunalskatter. Den skatten slår särskilt hårt för den som har små inkomster.

Summan av kommunal- och landstingsskatter är så hög att de ansvariga ute i kommunerna tänker sig mycket noga för innan de föreslår höjda skatter. Det behövs inget förbud för att de skall avhålla sig från att ta ut skatter som inte är nödvändiga för den kommunala verksamheten.

Därför – om vi vill hålla nere de kommunala utdebeteringarna – då måste denna vilja kombineras med åtgärder som underlättar för kommunerna att klara sin ekonomi. För att ta ett konkret exempel: Vi kan inte kräva att kommunerna skall öka sina insatser på barnomsorgens område och samtidigt begära att de skall göra detta med oförändrade inkomster.

Herr talman! Statens handlande måste på ett helt annat sätt än tidigare ta hänsyn till kommunernas förutsättningar och villkor, och därför måste staten ta en ökad andel av det ekonomiska ansvaret.

Herr BURENSTAM LINDER (m):

Herr talman! För två månader sedan hade vi i riksdagens finansdebatt ett första tillfälle att granska den skattepolitiska överenskommelse som just hade träffats. Syftet med det förslag till skatteomläggning som de tre partierna kom med var att underlätta för parterna på arbetsmarknaden att snabbt sluta ett tvåårigt avtal med villkor som bevarade och befrämjade samhällsekonomisk stabilitet och som gav den enskilde löntagaren en verklig standardförbättring. Nu kan vi bättre se i vilken utsträckning skatteomläggningen haft eller inte haft de fördelar som dess upphovsmän tillagt den.

Till att börja med, herr talman, vet vi att det varit möjligt att i centrala förhandlingar sluta tvåårsavtal. Med stor tillfredsställelse välkomnar vi steg som innebär ökade garantier för arbetsfred. Men en fråga som man kan ställa sig är om de skatteförslag som vi nu debatterar på något väsentligt sätt har underlättat förhandlingarna. Särskilt snabbt och lätt visade det sig inte vara att efter Haga II-överenskommelsen sluta avtal. I finansdebatten sade Gunnar Sträng att "skall parterna lyckas med en snabb uppgörelse, bör den nog omsättas i verkligheten helst inom innevarande månad". Enligt herr Strängs egen definition har det alltså inte varit någon snabb uppgörelse eftersom det tagit avsevärt längre tid. Vi vet också att för att skattepolitiken inte skulle se alltför avslöjad ut så fick herr Sträng lov att köra fram med avtalsverket och med staten som löneledare och sluta ett mycket dyrt tvåårsavtal.

Men syftet med skatteomläggningen var inte bara att det över huvud taget skulle slutas ett avtal utan också att avtalsvillkoren skulle vara sådana att ekonomisk stabilitet befrämjades. Om man tittar på avtalen utifrån den utgångspunkten kan man se att det blivit de mest kostnads-höjande avtal som någonsin träffats. Och det är inget vidare gott betyg åt skatteöverenskommelsen att den på det viset givit inflationsbrasan fämnar av eldfängt bränsle.

Regeringens argument är att utan skatteomläggningar av den här typen skulle avtalen kommit att bli ännu mer kostnadsuppdrivande. Men det är i så fall att verkligen underkänna grunden i den egna ekonomiska politiken att göra gällande att utan årligen hopräfsade skatteomläggningar skulle kostnadshöjningarna i avtalen bli av rent kaotisk omfattning.

Dessutom måste man verkligen fråga sig om det är sant det som regeringen säger att utan sådana här hopräfsade skatteöverenskommelser skulle kostnadshöjningarna ha blivit större än de nu blivit. Man måste fråga sig: Är det verkligen riktigt? Finansministerns tanke är att löntagareorganisationerna slår av på sina krav med hänsyn dels till att i botten ligger en rejäl inkomstkänkning i form av en skattesänkning, dels till att företagens lönebetalningsförmåga minskat genom att stora extra löne-

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

skatter pålagts. Det är alltså herr Strängs argumentation. De fackliga organisationerna säger också att de tar hänsyn på det vis som herr Sträng gör gällande. Men det finns en fortsättning på historien, och det är att de fackliga organisationerna också alldeles klart säger att de tar hänsyn till den inflation som är i samhället. Då måste man fråga sig om det inte är på det viset att en skatteomläggning av den här typen har kommit att leda till att priserna kommer att stiga mer än de skulle göra om man skapat utrymme för en sänkning av inkomstskatterna utan att samtidigt höja en rad andra skatter. Det är vår uppfattning att dessa andra skattehöjningar, som Haga II alltså har inneburit, höjer priserna och därmed driver upp kompensationskraven.

Skatteomläggningen innebär till att börja med att olika punktskatter höjs. Därmed stiger priserna. Sedan genomförs kraftiga höjningar av löneskatterna, och företagen måste på något sätt täcka in de kostnadsökningarna. För så fort kostnaderna stiger mer än produktiviteten så återstår inte något mer än att höja priserna om inte företagen skall gå omkull. Under tvåårsperioden kommer arbetsgivaravgifterna att stiga med ungefär 8 %. Det betyder stora prishöjningar utöver vad som skulle ha behövts om man hade kunnat sänka inkomstskatterna utan att höja dessa olika avgifter. Det är den jämförelse vi får lov att göra.

De positiva verkningar som sänkningen av inkomstskatteskalen kan ha haft på avtalskraven har motverkats och mer till av de negativa verkningar på avtalskraven som olika höjningar av andra skatter har haft genom att de kommit att höja priserna.

Det är utomordentligt olyckligt att man inte har utnyttjat tillfället att göra en verkligt stabiliserande skattereform. Herr Fälldin konstaterade här för en stund sedan att denna överenskommelse, churu den enligt herr Fälldin hade vissa företräden, dock uppenbarligen inte hade förhindrat inflationistiska avtal. Det är ju en utomordentligt allvarlig kritik av vad som håller på att hända.

Att inflationen har fått nytt bränsle är djupt olyckligt. Det är olyckligt inte bara i sig självt utan också därför att vårt konkurrensläge blir sämre gentemot omvärlden. Herr Sträng påpekade senast i kompletteringspropositionen att vi inte orkar hålla på att låna i utlandet i den omfattning som vi gör f. n. – och det är helt riktigt – utan vi måste arbeta upp vår export. Men det blir i så fall inte bara en fråga om att bygga ut själva produktionsapparaten – det är viktigt nog – utan också en fråga om att ha sådana kostnader att man verkligen kan konkurrera och sälja. Även om andra länder har inflation, och i vissa länder en kraftig inflation, förhindrar inte det att de starka kostnadshöjningar som vi nu får försämrar det konkurrensläge och den exportsituation som vi annars skulle ha haft. I den mån vi på det sättet försämrar vårt konkurrensläge är det också allvarligt därför att det blir ju besvärande för sysselsättningen. Särskilt i ett läge med vikande exportkonjunkturer är det synd att man ytterligare gör det svårt att upprätthålla och stärka sysselsättningen i vår viktiga exportnäring.

Såvitt jag förstår har skatteomläggningen inte medfört att det gått särskilt lätt att sluta detta avtal. Inte heller har det blivit ett avtal som har stärkt den ekonomiska stabiliteten. Då kan man slutligen fråga sig: Är nu detta ett avtal som har givit den enskilde löntagaren en påtaglig förbättring?

Det skulle man ju kunna tro när man hör att det är rekordmässiga höjningar som genomförts i avtalen. Men vad som verkligen stiger extremt mycket är lönekostnaderna. Löneutbetalningarna däremot till den enskilde löntagaren ökar inte lika mycket. Det är de stora höjningarna i arbetsgivaravgifterna som skapar detta avstånd mellan vad arbetsgivarna har att betala ut extra och det tillskott som löntagarna får. Låt oss i ett exempel se vad den enskilde löntagaren kommer att få 1976, det år som den nu aktuella skatteomläggningen avser.

Om vi här tar en person som förra året hade 50 000 kr. i inkomst och som nästa år får ett lönelöft med 3 000 kr. – hur mycket av lönelöftet får han då behålla efter skatt? Jo, han får behålla 1 100 kr. Att det blir så stora avbränningar – 1 900 i skatter på den här löncökningen – beror på att marginalskatterna, som inte alls har sänkts i denna skatteomläggning, åstadkommer sådana ofantliga avbränningar. Marginalskatten har inte sänkts för den genomsnittlige heltidsarbetande inkomsttagaren, som vi moderater hade begärt. Marginalskatten för dem uppgår till 63 kr. av 100. Därtill kommer, som vi vet, att bostadstilläggen minskar och barndagshemsavgiften ökar när inkomsten stiger. Det kan bli synnerligen litet kvar, mindre än 1 100 kr. av 3 000 kr.

Sedan har vi att ta hänsyn till vad omläggningen av skatteskalen innebär för personen i vårt exempel. Även om marginalskatten inte sänks för honom, så får han en viss sänkning av sin totala skatt genom att marginalskatten sänks i lägre inkomstskikt. Det innebär för hans del att han får 1 600 kr. mer än han annars skulle ha fått. Hans inkomst efter skatt kommer alltså för det här året att öka med 2 700 kr. Men sedan har vi prisstegringarna att ta hänsyn till också. Räknar vi med att prisstegringarna skulle bli 9 % 1976, så försvinner mer än 2 700 kr. från denne persons köpkraft. Slutresultatet är att hans inkomstökning, som förhandlats fram, smälter bort och förbyts i en förlust.

Standardstegringen för de enskilda inkomsttagarna kommer trots dessa rekordartade höjningar av kostnaderna att bli obetydlig eller på gränsen till obefintlig. Det är därför, herr talman, som dessa förhandlingar efter skatteöverenskommelsen inte alls blev så lätta som dess upphovsmän hade tänkt sig. Det är därför herr Sträng fick lov att köra ut som löneledare för att liksom pressa på.

Det var f. ö. en ganska underlig stämning som härskade i de kommentarer som kom från LO och SAF när det centrala avtalet var färdigt. I en bra kompromiss skall visserligen båda parter vara litet sura av sig, men de skall också ha någonting att glädja sig åt. Det som kunde utläsas ur kommentarerna från Gunnar Nilsson och herr Giesecke var att de visserligen kunde vara glada över att de hade slutit ett avtal, men något

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

därutöver kunde de inte glädja sig åt. Gunnar Nilsson konstaterade att förhandlingarna hade varit långa och svåra och att man kommit överens om den största löneuppräknigen någonsin. Men han konstaterade också att han inte kunde garantera att det skulle bli ens en treprocentig reallöneförbättring för löntagarna. Här finns en beklämmande uppgivenhet inför de förhållanden som den nuvarande skattepolitiken innebär för arbetsmarknadens parter. Det är uppenbart att den senaste skatteomläggningen, som vi nu diskuterar, inte minskat resignationen. Ett "aldrig mera" från både Nilsson och Giesecke har varit den sammanfattande kommentaren till förhandlingarna i Hagaöverenskommelsernas tecken.

Det är något skevt när man behöver förhandla om kostnadsökningar på 30 % och ändå inte kan räkna med att i standardförbättring få ens en tiondel av detta. Under förra året hade vi haft goda möjligheter att skapa förutsättningar för en stabiliserande politik som hade givit inkomstförbättringar utan inflationsdrivande kostnadshöjningar. De förutsättningarna tillvaratogs inte. För att leka en smula med ord kan man säga, herr Sträng, att år 1974 blev ett förlorat år vad beträffar åtgärder som skulle kunna lägga grunden för ekonomisk stabilitet i år och under nästa år.

Vi moderater ville att man förra året verkligen skulle begagna de möjligheter som då fanns. Vi framlade i olika omgångar sådana förslag. I början av december presenterade Gösta Bohman i en debatt med finansministern ett antiinflationprogram. Utgångspunkten i det programmet var att statsmakterna i sin skattepolitik skulle garantera sådana villkor att en treprocentig standardstegring skulle komma till stånd utan inflationsdrivande kostnadshöjningar. I gengäld skulle statsmakterna då kräva betydligt större återhållsamhet på löne- och prissidan. På det viset skulle förutsättningar för ekonomisk stabilitet kunna skapas. Stabiliteten skulle kunna befästas genom att i sig själv stärka den svenska kronans ställning så att vi inte skulle behöva importera prisstegringar från utlandet.

I debatten då med herr Bohman sade herr Sträng att det var för tidigt och herr Palme att det var för sent att ta några sådana initiativ. Vad som nu har hänt, vare sig det är för sent eller för tidigt ur herrarnas synvinkel, är att vi fått denna skatteöverenskommelse, som prisas av sina upphovsmän men som inneburit rekordartade, inflationistiska kostnadshöjningar och små eller inga standardstegringar.

Vi moderater ställde oss utanför denna skatteöverenskommelse därför att vi ansåg att den illa tog vara på de möjligheter som borde ha funnits för att skapa ekonomisk stabilitet. Erfarenheterna sedan dess bekräftar vår bedömning. Sammanhangen är ganska otvetydiga, förefaller det oss, och de har utvecklats väl i en ledare av Svante Nycander i Dagens Nyheter den 25 april. Den är så bra att jag här vill läsa upp en stump:

"Den tvåårsuppgörelse på drygt 30 procent som SAF och LO redan i allt väsentligt är överens om är nog det mest inflationistiska löneavtal som träffats i Sverige. Det ekonomiska underlaget består huvudsakligen av luft."

Svante Nycander fortsätter litet längre fram:

”När avtalsförhandlingarna började i höstas handlade debatten om huruvida det verkligen är nödvändigt att Sverige blint skall följa med den internationella inflationen. Både inom SAF och inom LO fanns det en öppenhet för att diskutera en nationell pristabilisering, vilken skulle innebära en helt ny utgångspunkt för lönepolitiken. Tanken avvisades som orcalistisk av Gunnar Sträng.

De uppgörelser som nu träffas är snarast överanpassade till inflationen: Man har lättsinnigt räknat med att en ny samhällsekonomisk balans kan etableras på en ca 30 procent högre kostnadsnivå. När det inte har funnits något prispolitiskt mål har det blivit en allmän glidning i resonemangen. Förhandlingarna har förts utifrån gissningar och spekulationer, som verkat avtrubbade.

Varken löntagarna eller företagen bör acceptera att kommande avtalsrörelser skall föras under sådana förutsättningar. En fortsatt ohämmad inflation undergräver lönepolitiken. Det har vi sett tydligare i år än någon gång förut.”

Det är sanningens ord, och det är också vår uppfattning.

Det grundläggande felet med den skatteomläggning som vi nu diskuterar är att den inte är en skattesänkning. Det är så roande att ibland höra företrädare för SSU gråla på finansministern för att han genomför en skattesänkning. Det genomförs ingen skattesänkning, utan det är skattehöjning. Låt oss se hur det blir en skattehöjning. Vi vet att regeringen skryter med att skattesänkningen är ”totalfinansierad”, dvs. för varje krona man sänker en skatt med höjer man någon annan skatt lika mycket. Redan av det framgår att regeringen inte avsett att göra någon skattesänkning. Att det sedan i år och nästa år inte bara blir fråga om totalfinansiering utan en överfinansiering, dvs. stora skattehöjningar, beror på följande förhållanden.

Inflationen smyghöjer skatterna, inkomsttagarna kommer upp i högre skatteklasser och de drabbas av hårdare progressiva skatter – så blir det om man inte har en indexreglerad skatteskala. Alla borgerliga partier har varit överens om att vi har denna automatik, och man har sagt att den nästa år kommer att ge åtminstone 2 500 miljoner extra åt staten. Med de löneökningar som nu är avtalade kommer dessa 2 500 miljoner snarare att bli 4 miljarder.

Finansministern säger då: Ja, men statsverkets utgifter stiger också med inflationen, och de extra pengar som flyter in behövs för dessa extra utgifter. Men det är ett mycket dåligt försvar. Det är visserligen sant att statens kostnader stiger ungefär i takt med inflationen, men poängen i det resonemang som vi och åtminstone tidigare de andra borgerliga partierna har drivit är att på grund av progressionen stiger skatteinkomsterna snabbare än inflationen.

I den långtidsbudget som årligen läggs fram i kompletteringspropositionen brukar man kunna se hur de statliga budgetunderskotten fram genom åren snabbt minskar till följd av att inkomsterna stiger propor-

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

tionsvis snabbare än utgifterna så länge man inte åtar sig nya utgiftsprogram. I debatten med herr Sträng har vi framfört detta, inte minst i de skatteöverläggningar som vi hade i samband med Haga II. I år är långtidsbudgeten – fiffigt nog – uppställd på ett sätt, som gör det svårare att ur materialet avläsa det som tidigare har klart framgått. Jag drar mig inte för att säga att jag undrar varför information på det sättet undertrycks.

Det finns flera anledningar till att skatterna kommer att stiga. Olika punktskatter utöver dem som ingår i Hagaöverenskommelsen kommer att höjas, och det ger ungefär 600 miljoner. De punktskatter som man över huvud taget genomför kommer att höjas redan i år, och det ger en extra skattechöjning på ungefär 900 miljoner. Utöver de arbetsgivaravgifter som skall höjas inom ramen för Haga II sker höjningar av arbetsgivaravgifterna på en lång rad andra punkter med ytterligare ungefär 2 %. Det ger skattesärpningar på upp mot 3 miljarder. Vi har dessutom fastighetsskatterna, som även med herr Strängs smärre korrigeringar i systemet driver in ungefär 800 miljoner extra till staten.

Slutligen är det – som herr Fälldin mycket riktigt påpekade – sannolikt att kommunalskatterna stiger. I uppgörelsen om kommunalskattestoppet, som det så vackert heter, finns en bestämmelse som säger att kommunalskatterna kan höjas med 1 krona under den här tvåårsperioden. Men sedan den överenskommelsen träffades har det blivit klart att kommunerna utöver stora kostnadsökningar slås av ytterligare starkt stegrade arbetsgivaravgifter. Detta kommer oundvikligen, som Landsorganisationen har påpekat, att skapa svårigheter för kommunerna. Och sannolikt kommer de skatter som kommunerna tvingas ta ut att stiga med mer än den krona som här ingår i avtalet. Men redan kronan kommer att kännas.

Av detta, herr talman, framgår att det självklart inte är fråga om någon skattesänkning. Det är inte heller någon "totalfinansiering" utan en kraftig överfinansiering. I konsumentupplysningens och sanningens namn bör det verkligen framhållas.

För att de i vårt land mycket ansvarsställande organisationerna skall ha en chans att bidra till en stabiliserande politik måste man ha en annan skattepolitik. Vårt alternativ är utformat mot den bakgrunden.

Vårt alternativ bygger på den uppfattningen att det behövs en verklig skattesänkning och inte bara något som utges för att vara en skattesänkning. När andra partier anser att kravet på en skattesänkning är så viktigt att de år efter år talar om det och t. o. m. genomför vad man kallar en skattesänkning, anser vi att det är dags att också verkligen göra en skattesänkning.

Hur skapar man då utrymme för en verklig skattesänkning? Jag har redan påmint om att det finns en automatik genom inflationens verkningar, som leder till att statsverket får extra stora inkomster. Här har vi synpunkter som vi framfört tillsammans med de andra borgerliga partierna. Vårt första krav är att dessa automatiska inkomststegringar inte

genast skall leda till nya utgiftsprogram, utan vara signalen till att det finns utrymme för en skattesänkning. Redan en begränsning av utgiftsökningarna skulle snabbt leda ut ur det nuvarande skattemoraset. Men man kan sträcka ambitionerna längre än så genom att göra regelrätta besparingar.

Utskottsmajoriteten säger att det kan inte vara möjligt att snabbt åstadkomma den här miljarden i besparingar, som vi talar om, i en budget på 100 miljarder. Det mål som vi har satt är ingenting långtgående. Det gäller en procent av de totala utgifterna f. n. Man brukar, med herr Sträng i spetsen, förlöjliga 1958 års besparingsutredning därför att den bara kom med besparingsförslag om 330 miljoner. Men innan man driver hånet för långt, skall man vara medveten om att 330 miljoner utgjorde 3 % av den statsbudget som vi då hade. Det skulle i år motsvara besparingar om ungefär 3 miljarder. Vi kräver 1 miljard och avhånas av utskottsmajoriteten för att vi anser att en sådan besparing skulle vara möjlig. Det tycker vi är konstigt.

Över huvud taget är socialdemokraternas inställning till offentlig sparsamhet motsägelsefull. Å ena sidan förlöjligar man vår uppfattning att staten skulle kunna spara. Å andra sidan klämmer man till kommunerna med ett skattestopp och säger åt dem att spara – när deras läge redan från början är så mycket svårare därför att de inte har den här automatiska inkomstökningen som staten har och när de dessutom slås av olika pålagor från statens sida.

Jag skall ge några exempel på områden där jag menar att det skulle vara möjligt att åstadkomma besparingar.

Det första exemplet är bostadspolitiken. Genom centralstyre och byråkrati har bostadspolitiken blivit mycket dyrare än den annars skulle ha blivit. Lägenheter byggs som står tomma och belastar skattebetalarna.

Ett andra exempel är markpolitiken. Marksocialiseringen kostar årligen stora pengar.

Ett tredje exempel är vägarna. Vi har föreslagit att man kan avlasta statsverket kostnader genom att bygga motorvägar och stora broar som tulleleder. På det viset skulle man f. ö. kunna få något mera skattepengar över till att upprusta länsvägnätet som nu förfaller på många håll.

Herr Sträng ojar sig över att utredningsväsendet kostar så mycket pengar i sig självt, och det ligger väl en del i det. Men vad som är mycket dyrare är att utredningarna ofta lägger fram en serie förslag utan att ordentligt tala om vad dessa förslag kostar. Man kan se på SIA-utredningen, herr Sträng. Den är tjock, mer än 900 sidor, men endast två av dessa sidor upptas av en mycket slarvig uppställning över vad allt det här skulle kosta. När reformpolitiken har en så bräcklig grund blir det hela mycket dyrare än det skulle behöva vara.

Det skulle vara möjligt att ange många fler möjligheter till besparingar, men jag måste spara tid och får nöja mig med detta. Jag får påminna, som avrundning, om den miljardrullning som f. n. sker genom utlokaliseringen av offentliga myndigheter. Jämför det ekonomiska lätsinne

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

som funnits där – herr Sträng har alltid vägrat att ge en ordentlig redovisning av vad utlokaliseringen av statliga verk kostar – med den njugghet som härskar när det gäller att göra den minsta lilla justering nedåt av skatteskalorna!

Vi moderater menar att om man tar hänsyn till de automatiska inkomststegringarna, till möjligheten att begränsa utgiftsökningarna och till utrymmet för besparingar går det att åstadkomma en verklig skattesänkning och inte bara en falskskyldad omläggning av skattesystemet.

En sådan skattesänkning måste ta formen av rejäla minskningar av marginalskatteerna. Skatten på inkomstökningar – marginalskatte – är orimlig. Den skatteomläggning som regeringen nu föreslår innebär inte någon sänkning av marginalskatteerna för heltidsarbetande löntagare. Tvärtom kommer de att komma upp i högre inkomstklasser med hårdare marginalskatte. Särskilt kännbar blir marginalsatteskärpningen för alla som drabbas av socialförsäkringsavgifter på extrainkomster när nu taket för dessa avgifter tagits bort. I skatteöverenskommelsen nämns inte ens ordet marginalskatte. Ändå har Gunnar Sträng själv – senast i finansdebatten – talat om att marginalskatteerna börjar bli ett problem. Men då får man lov att göra någonting åt dem också.

Vår skatteskala är utformad mot den bakgrunden. Den innebär marginalsattesänkningar för inkomsttagare i skikten 30 000–70 000 kr.

Vårt alternativ innebär också att man åstadkommer en sänkning av inkomstskatteskalen utan att samtidigt höja arbetsgivaravgifterna. De är inflationsdrivande och sysselsättningsfientliga, särskilt för småföretagen. I Haga I uttalade t. o. m. Gunnar Sträng att man borde sträva bort från en skattebelastning i den här formen. Men sedan kommer man, utan att blinka, tillbaka i Haga II och ökar de här skatteerna avsevärt. Det hela blir inte bättre för att man döper om dem till socialförsäkringsavgifter i stället för allmänna arbetsgivaravgifter. En sådan omdöpfung har ingen verkan. Skillnaden mellan dessa två typer av avgifter är enbart en fråga om ord. I och med att man tar bort taket på socialförsäkringsavgifterna finns ingen skillnad mellan dessa. Att detta tak över huvud taget tas bort är i sig självt olyckligt. Vi har haft ett väl fungerande socialförsäkringssystem. Avgifterna till detta system blir nu som vilken skatt som helst.

Herr talman! Vi motsätter oss också med kraft de stora ökningarna av skatteerna som villaägarna utsätts för. Taxeringsvärdena höjs med över 40 procent. Det innebär stora skattesärpningar, särskilt som villabeskattningen numera är progressiv. I en offentlig utredning har det slagits fast att det är en myt att villaägaren är så skattemässigt gynnad. Sedan dess har en bostadspolitisk omläggning genomförts i höstas, och den var till villaägarnas nackdel. Höjda kommunala avgifter och de förestående höjningarna av energiskatteerna träffar villaägare särskilt hårt. Höjningen av den långa räntan drabbar dessutom villorna. Det finns ingen anledning att genom fastighetsbeskattningen lägga på ytterligare bördor. Vi föreslår därför att det s. k. villaavdraget höjs till 1 000 kr.

och att schablonintäktsgränserna justeras upp så att skattehöjningar väsentligen undviks. Egnahemsägandet är inte en boendeform som skall motarbetas. Den bör i stället underlättas.

Vi godtar vissa höjningar av olika punktskatter som ett led i ansträngningarna att bereda utrymme för en större sänkning av marginalskatterna än som annars skulle vara möjlig. Men som herr Magnusson i Borås med kraft hävdade kan man begära att förslag om sådana höjningar kan vara bättre förberedda. Detta gäller förslagen om höjning av el-skatt, förpackningsskatter och till en del dryckesbeskattningen. För att belysa detta vill jag upprepa vad herr Magnusson i Borås redan påpekat, nämligen hur märkvärdigt det blir när skatteutskottet av nykterhetspolitiska skäl först tillstyrker vårt förslag att lättölsskatten inte skall höjas med 20 öre per liter utan med 15 öre men sedan av en annan anledning lägger på en extraskatt med 12 öre per liter som gäller även lättöl. Summan av det hela är alltså att skatten på lättöl nu till följd av agerandet från den nykterhetsintresserade majoriteten i skatteutskottet kommer att stiga mer än t. o. m. herr Sträng tänkte sig.

Herr talman! Vi har under senare år fått en allt intensivare skattedebatt. Egentligen är det väldigt egendomligt, eller hur? Med tanke på den långa rad av skattesänkningar som herr Sträng säger sig ha genomfört borde rimligen skattedebatten ha tystnat. Om det är så, som regeringen säger, att skatterna nu sänkts för femte gången, varför har då inte skattedebatten avstannat? Kan herr Sträng förklara det? Jag kan förklara det för herr Sträng. Skatterna har nämligen inte sänkts fem gånger, som herr Sträng gör gällande, utan fem gånger i rad höjts.

Det är en mycket naturlig förklaring till att debatten intensifieras i t. o. m. alltmera pinade ordalag. Även herr Sträng tvingades häromdagen i en intervju i Fackföreningsrörelsen tala om att skatterna började upplevas som ett hot. Det är väl märkligt om man, som finansministern säger, genomfört fem skattesänkningar men de höga skatterna ändå blivit ett hot.

Den som inte tror på sina egna iakttagelser av att skattetrycket till följd av dessa fem skatteomläggningar kommit att skärpas kan studera statistiken, där det faktiskt kan konstateras. Haga II-överenskommelsen innebär ytterligare ett steg i den riktningen. Allvaret i detta är väl sammanfattat i TCO:s remissvar på skatteutredningens förslag. Det tål att återges ytterligare en gång här i kammaren. Det heter där:

”Varje skattereform som endast inriktas på att sänka totalskatten medan marginalskatterna lämnas oförändrade bidrar också till att skärpa progressiviteten i skattesystemet. — det innebär att man skjuter ett ständigt växande problem framför sig.”

Marginalskatterna har i de inkomstskikt som LO och TCO har anledning att intressera sig för lämnats oförändrade. Följaktligen har man genom denna överenskommelse skjutit ett ständigt växande problem framför sig.

TCO säger också i likhet med oss att ett ”inkomstskattesystem med

Tisdagen den
6 maj 1975

*Sänkning av
inkomstskatten,
m. m.*

stark progressivitet i normala inkomstlägen för löntagare försvårar avsevärt kampen mot inflationen". Det är också allvarligt.

Många, t. o. m. majoriteten, tror sig komma undan avigsidorna i skattesystemet genom att det snart skall införas vad man kallar ett "nytt" skattesystem. Det talas lättvindigt om skatt på "produktionen". I Huga II-överenskommelsen säger också parterna att de är "överens om att skatteutredningens arbete bör inriktas på att presentera ett förslag till ett mer varaktigt skattesystem under 1976 som kan träda i kraft 1977".

Det låter ju väldigt bra. Men samme herr Sträng som för två månader sedan skrev på det uttalandet säger nu i intervjun i Fackföreningsrörelsen att det är omöjligt att lägga fram något sådant förslag 1976. Det måste ha kommit som en överraskning för herrar Fälldin och Helén. Men det är inte nog med det. Herr Sträng säger att detta med "skatt på produktionen" är förenat med "svårigheter som jag inte är säker på att de som fört fram förslagen har genomskådat". Jag delar herr Strängs uppfattning på den punkten och framhöll själv t. ex. i finansdebatten för två månader sedan att skatt på "produktionen" blir inget annat än en svåraccepterad höjning av mervärdeskatten. Men hur kan herr Sträng nu tala om att detta förslag är förenat med svårigheter, som förslagsställarna inte genomskådat, när han själv för två månader sedan ställde sig bakom just ett sådant förslag?

Herr Sträng muttrar någonting i bänken, och det skall bli intressant att få höra det från talarstolen sedan. Här krävs nämligen förklaringar, herr Sträng, förklaringar av varför man i en överenskommelse av denna typ med två andra partier gör sådana uttalanden som jag har citerat och kort därefter i en tidningsintervju deklarerar att det här är bara prat. Egentligen är det inte jag som skulle begära förklaringarna, men också jag är onekligen intresserad, eftersom herr Sträng slutligen i denna intervju säger att det nuvarande skattesystemet inte är så dåligt. Slutsatserna av allt det här måste ju bli att med ett fortsatt socialdemokratiskt styre skulle det bli en hel rad ytterligare skatteomläggningar av den typ som vi nu har fått vara med om och som arbetsmarknadens parter kännetecknar med ett "aldrig mera".

Det fordras onekligen förklaringar från finansministern. Vi riskerar att på skattepolitikens område få en permanent debatt om provisorier, och så kan vi inte ha det. Det är därför som vårt partis skattepolitiska alternativ är det enda hållbara.

På förslag av herr andre vice talmannen beslöt kammaren att uppskjuta den fortsatta överläggningen om dessa betänkanden samt behandlingen av på föredragningslistan återstående ärenden till kl. 19.30.

§ 4 Anmälades och bordlades
Motion

Nr 2146 av herr *Fiskesjö* med anledning av propositionen 1975:101 om nytt valsystem vid landstingsval, m. m.

§ 5 Meddelande om fråga

Meddelades att följande fråga framställdes

den 6 maj

Nr 187 av herr *Wachtmeister* i Staffanstorps (m) till herr socialministern om åtgärder mot minskad läkarvårdskapacitet i Malmö:

Fem läkare vid Slottsstadens läkargrupp i Malmö kommer inom kort att överskrida den av statsmakterna uppsatta gränsen på högst 3 000 av försäkringen ersatta konsultationer per läkare och kalenderhalvår. Av hänsyn till patienterna har gruppen avstått från att stänga mottagningen men har ändå måst inskränka verksamheten till förmiddagsjour för akutfall. Inskränkningen har medfört att listan på patienter som väntar på att få komma till mottagningen redan motsvarar flera veckors arbete med full kapacitet.

Vilka åtgärder anser statsrådet bör vidtagas för att kompensera det bortfall av vårdkapacitet som uppstått i Malmö på grund av det angivna förhållandet?

§ 6 Kammaren åtskildes kl. 18.01.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert

Nr 74

Tisdagen den
6 maj 1975

*Meddelande om
fråga*